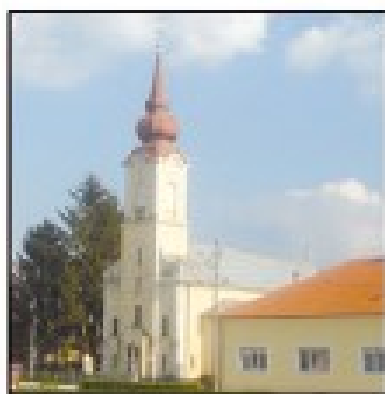

REPUBLIKA HRVATSKA

OPĆINA
VELIKA PISANICA

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM

OPĆINE
VELIKA PISANICA

2015 | 2020

STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM OPĆINE VELIKA PISANICA ZA RAZDOBLJE 2015 – 2020. G.

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
Strateški razvojni program Općine Velika Pisanica za razdoblje 2015.- 2020.

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014.- 2020.

Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Velika Pisanica, prosinac 2015. godine

REPUBLIKA HRVATSKA
BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA

OPĆINA VELIKA PISANICA

Naručitelj: Općina Velika Pisanica

Trg hrvatskih branitelja 3

43271 Velika Pisanica

OIB:18872765530

Tel/fax:043 883 920 / 043 883 926

www.velika-pisanica.hr

info@velika-pisanica.hr

Fredi Pali, općinski načelnik

Temelj izrade dokumenta:

Odluka o izradi Strateškog razvojnog programa Općine Velika Pisanica
za razdoblje 2015.- 2020. godine
od 17. ožujka 2015.g.

Članovi Glavnog tima Radne skupine:

1. Fredi Pali, općinski načelnik
2. Zorica Vasić, zamjenica općinskog načelnika
3. Zlata Berkeš, pročelnica upravnog odjela
4. Adela Zobundžija, konzultant –Pro konzalting d.o.o.

Autor: Pro Konzalting d.o.o. u suradnji sa članovima Radne skupine

SADRŽAJ:

UVODNA RIJEČ NAČELNIKA OPĆINE VELIKA PISANICA	3
1. UVOD	4
1.1. Smjernice izrade strateškog razvojnog programa općine	8
1.2. Osnovni strateški razvojni dokumenti kao polazište izrade strategije	8
1.2.1. Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije	8
1.2.2. Plan ukupnog razvitka Općine Velika Pisanica	8
1.2.3. Prostorni plan općine Velika Pisanica.....	9
1.3. Radna skupina za izradu Strateškog razvojnog programa.....	10
2. TEMELJNA ANALIZA STANJA	11
2.1. OPĆE INFORMACIJE	12
2.1.1. Geografska i prirodna obilježja	12
2.1.2. Osnovne značajke položaja općine.....	14
2.1.3. Proračun općine	15
2.2. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA	15
2.2.1. Stanovništvo i površine	16
2.3. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	22
2.3.1. Prometna infrastruktura	22
2.3.2. Opskrba električnom energijom i javna rasvjeta.....	23
2.3.3. Vodoopskrba	23
2.3.4. Odvodnja	24
2.3.5. Gospodarenje otpadom	24
2.3.6. Plinska mreža.....	25
2.3.7. Informacijsko-komunikacijska infrastruktura (IKT)	25
2.3.8. Ostala infrastruktura	25
2.4. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA	26
2.4.1. Odgoj i obrazovanje.....	26
2.4.2. Kultura	27
2.4.3. Sport i rekreacija	28
2.4.4. Socijalna skrb i zdravstvo.....	29
2.4.5. Organizacije civilnog društva (OCD)	30
2.5. GOSPODARSTVO.....	33
2.5.1. Trgovačka društva i obrtnici na području općine	34
2.5.2. Ostvarena zaposlenost na području općine	36
2.5.3. Postojeća poduzetnička infrastruktura (poslovna zona, inkubator)	36
2.6. POLJOPRIVREDA	37
2.6.1. Poljoprivredna gospodarstva na području općine	37
2.6.2. Pregled ključnih poljoprivrednih sektora	39
2.7. TURIZAM I UGOSTITELJSTVO	40
2.7.1. Turistički resursi	40
2.7.2. Smještajni kapaciteti	41
2.8. ZAŠTITA OKOLIŠA I ENERGETSKA UČINKOVITOST	42
2.9. INSTITUCIONALNI OKVIR I SURADNJA.....	43

2.10. SWOT ANALIZA - prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala	45
3. REZULTATI PROVEDENIH ANKETA	50
3.1. Anketiranje Radne skupine za izradu strateškog dokumenta	50
3.2. Analiza razvojnih mogućnosti općine	53
3.2.1. Komunalne infrastrukture	53
3.2.2. Unapređenja društvene infrastrukture i sustava obrazovanja	53
3.2.3. Unapređenje i poticanje razvoja poduzetništva.....	53
3.2.4. Unapređenje poljoprivrede i jačanje poljoprivrednih gospodarstava	54
3.2.5. Razvijanje kontinentalnog turizma na području općine.....	54
4. VIZIJA I MISIJA RAZVOJA OPĆINE	55
4.1. Vizija razvitka općine	55
4.2. Misija razvitka općine	55
5. CILJEVI, PRIORITETI I MJERE RAZVOJA OPĆINE	56
5.1. Strateški ciljevi.....	56
5.2. Strateški prioriteti.....	57
5.3. Razrada mjera prema strateškim prioritetima	61
6. PLAN PROVEDBE STRATEGIJE	65
6.1. Ocjenjivanje i rangiranje projekata te izmjena i dopuna Baze projektnih prijedloga	65
7. POVEZANOST I USKLAĐENOST CILJEVA PRIORITETA I MJERA STRATEŠKOG RAZVITKA OPĆINE S NACIONALNIM I EUROPSKIM SMJERNICAMA RAZVOJA	67
7.1. Usklađenost i povezanost sa ciljevima ŽRS-a, nacionalnim razvojnim ciljevima i ciljevima EU	67
8. IZVORI FINANCIRANJA PROJEKATA	72
8.1. Nacionalni izvori financiranja	72
8.2. EU fondovi	72
8.3. Ostali izvori financiranja projekata općine	74
9. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE	75
10. PRILOZI	76
- Prijavni obrazac za bazu projekat	
- Odluka o prihvaćanju strateškog razvojnog programa Općine Velika Pisanica 2015. – 2020. g.	
- Odluka o imenovanju članova Radne skupine za izradu SRP-a	
- Popis kratica	
- Popis tablica / slika	
- Prijedlog područja ulaganja iz ESI / kohezija u razdoblju 2014. – 2020.g.	

UVODNA RIJEČ NAČELNIKA OPĆINE VELIKA PISANICA

Poštovani,

pred vama je Strateški razvojni program Općine Velika Pisanica za razdoblje 2015-2020.g. kojim se želi svim mještankama i mještanima Općine Velika Pisanica, budućim poduzetnicima-početnicima i onima koji su u fazi rasta i razvoja, obiteljskim gospodarstvima, institucijama i udrugama te ostaloj zainteresiranoj javnosti, na sažeti i transparentni način pokazati ono čemu Općina teži, vodeći računa pri tome o razvojnim potencijalima lokalne sredine.

Važno je naglasiti da je u izradu ovog strateškog dokumenta bilo uključeno više predstavnika triju najvažnijih sektora: privatnog, civilnog i javnog koji su formirani u radnu skupinu, sačinjenu iz redova stanovnika Općine i to predstavnika poduzetnika, poljoprivrednih gospodarstava, škola, vatrogasnih zajednica, udruga i predstavnika tijela javne uprave. Ovim putem se svima zahvaljujem na angažmanu, kvalitetnom radu i konstruktivnim raspravama što je doprinijelo donošenju realnih ciljeva i planova razvoja za našu Općinu za razdoblje do 2020. godine.

Prioritete smo usmjerili projektima i investicijama u koje su već uložena sredstva, onima koji su razvojno važni za našu Općinu, a dokumentacija im je u završnoj fazi pripreme, u potpunosti pripremljena ili je pri kraju izrade. Isto tako definirali smo strateške ciljeve, prioritete i mjere kojima težimo dostići ujednačen razvoj svih naselja u Općini Velika Pisanica i osigurati realizaciju uz pomoć izrade projektnih prijedloga koji će se prijavljivati na dostupne natječaje iz nacionalnih i europskih fondova. Svi imamo zajednički cilj, a on je definiran vizijom razvoja naše Općine i glasi:

„Općina Velika Pisanica mjesto je ugodnog življenja, suvremene poljoprivredne i ekološke proizvodnje, razvijenog poduzetništva, atraktivne turističke ponude, jedinstvene i očuvane kulturne i prirodne baštine“.

Unaprijed želim zahvaliti svima koji će se aktivno uključiti u realizaciju i dostizanje planova zadanih ovom strategijom, kako bi Općina Velika Pisanica postala poželjno mjesto za život.

Koristeći razvojne potencijale Općine i to prirodne ljepote kraja, multikulturalnih vrijednosti, truda vrijednih i marljivih ljudi, te rješavanjem nedostataka u prostornom uređenju i gospodarskoj revitalizaciji kao i poboljšanjima u društvenom, kulturnom i obrazovnom sektoru,

težimo dostizanju boljeg i kvalitetnijeg života za sve stanovnike općine. Nadamo se da ćemo u tome biti uspješni.

Srdačno Vas pozdravljam i želim nam svima puno uspjeha u životu i radu!

Općinski načelnik
Fredri Pali

1. UVOD

1.1. Smjernice izrade strateškog razvojnog programa općine

Sva ruralna područja u Republici Hrvatskoj nužno moraju biti pokretači razvoja upravo iz razloga što su to područja gdje je koncentracija društveno-gospodarskih aktivnosti, kulturnih vrijednosti i ljudskih resursa, relativno niska. To su područja u kojima se koncentriraju problemi poput nezaposlenosti, socijalne isključenosti, siromaštva, loše komunalne infrastrukture. Zato je potrebno osnaživanje ruralnih područja, a to je moguće strateškim razvojnim programima koji će biti prihvaćeni na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te usklađeni sa smjernicama razvoja u Europi.

Održivi razvoj lokalnih i ruralnih sredina danas je jedan od temeljnih prioriteta razvoja u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji. Upravo iz navedenih razloga danas se snažno potiče regionalni razvoj i uspostavljeni su brojni programi i fondovi za financiranje lokalnih razvojnih aktivnosti i projekata na razini regija, države i EU.

Poticanjem održivog razvoja lokalnih i ruralnih područja koji se baziraju na održivom gospodarskom razvoju, povećanju životnog standarda i očuvanju prirodne, kulturne i tradicijske baštine, teži se sustavno razvijati održiv poljoprivredni i gospodarski rast, ulagati u opremanje društvene i komunalne infrastrukture i stvarati sredina ugodna za život, privlačna za ulaganja i bolji standard svim stanovnicima.

Zašto izrađivati Strategiju?

Razloge možemo svesti na pet ključnih odgovora i ciljeva koje želimo postići, a to su:

- koncentracija i usmjeravanje raspoloživih resursa u rješavanje ključnih razvojnih problema i postizanje poboljšanja stanja za sve stanovnike općine
- fokusiranje investicija radi učinkovitijeg korištenja limitiranih resursa (ljudskih, financijskih i prostornih)
- aktivan pristup razvoju, usmjeravanje razvoja, postizanje konkurentnosti u odnosu na okruženje (privlačenje stanovnika, turista, poduzetnika, investitora)
- veza s planiranjem proračuna Općine
- alat za postizanje konsenzusa svih interesnih skupina oko razvoja općine, sinergija aktivnosti i inicijativa različitih dionika

Rezultate prethodno definiranih ciljeva i razloga izrade strategije možemo iskazati kroz:

- veću učinkovitost u svim sektorima djelovanja
- veću transparentnost pri donošenju odluka
- manju osjetljivost na političke promjene
- veće "vlasništvo" nad programom i predanost/podršku provedbi mjera i prioriteta
- jačanje institucionalnih kapaciteta
- odabir boljih/kvalitetnijih projekata prema definiranim prioritetima
- veće prilike za inovativna rješenja (interdisciplinarnost u raspravama).

Dakle, razlozi i cilj izrade Strateškog razvojnog programa općine Velika Pisanica je izrađen temeljni dokument kao osnova za prijavu na fondove EU, usklađenost sa

europskim smjernicama razvoja i ciljeva i vizija koju su formirali stanovnici općine, a koja vodi prema željenom društvenom i gospodarskom stanju općine.

Metodologija izrade dokumenta

Strateški razvojni program općine Velika Pisanica za razdoblje 2015. – 2020. godine identificira glavne smjerove dugoročnog razvoja općine koji će omogućiti da se na temelju njih pripremaju i godišnji procesi aktivnosti, odnosno da se izrađuju vrlo konkretni godišnji akcijski planovi. Dugoročno razdoblje koje Strategija obuhvaća primarno je usklađeno s trenutno dominantnim vremenskim okvirom za strateško planiranje/programiranje u Republici Hrvatskoj, odnosno u Europskoj uniji, kako bi se na taj način osigurala što je moguće veća povezanost i usklađenost sa strateškim/programskim dokumentima hijerarhijski viših razina.

Sukladno prethodno navedenom, ova Strategija teži:

- osigurati strateško fokusiranje i usmjeravanje na potencijale Općine koji su razvojno najperspektivniji kako bi se lokalni resursi iskoristili na najučinkovitiji i održiv način,
- stvoriti sveobuhvatan i konzistentan razvojni plan Općine za sve ključne sektore i razvojna područja u kojima se namjerava stvoriti konkurentna pozicija na temelju jasno definirane vizije, strateških ciljeva, prioriteta te pripadajućih mjera,
- ojačati ljudske resurse svih sektora, organizacija i institucija koje djeluju u Općini u smislu razvojnog planiranja,
- osigurati sudjelovanje šire lokalne javnosti u dugoročnom razvoju Općine,
- imati svrhu mehanizma pomoću kojeg će se svim javnim i privatnim investitorima i mogućim donatorima (uključujući Bjelovarsko-bilogorsku županiju, resorna ministarstva i institucije, Europsku uniju te druge izvore financiranja) moći jasno i argumentirano predstaviti razvojne potrebe i potencijale Općine.

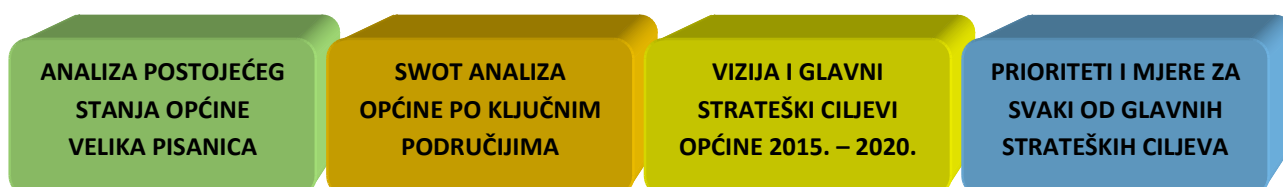
Kada govorimo o dugoročnim mogućnostima za potencijalno „povlačenje sredstava“ ili namjenskih potpora (bespovratnih financijskih sredstava), realno je očekivati da će u razdoblju 2015. - 2020.g. Europska unija svojim Strukturnim fondovima te Programima Unije (kao što su Erasmus+, Europa za građane) postati najvažniji izvor financiranja za projekte na lokalnoj i županijskoj razini. U tom smislu ova će Strategija predstavljati jedan od važnijih polaznih dokumenata za pripremanje ne samo projekata općine, kao jedinice lokalne uprave i samouprave, već i za pripremanje projekata i drugih pravnih subjekata koji svoje sjedište imaju u općini Velika Pisanica – posebice su to mala i srednja poduzeća, poljoprivrednici, odgojno-obrazovne ustanove, udruge građana, zadruge i drugi.

Metodologija koja je korištena prilikom izrade ove Strategije razvoja temeljena je na načelima strateškog planiranja, tako da je postupak izrade Strategije sačinjen od strukturiranih poglavlja, koji obrađuju pojedina područja, a obrađeni su kako slijedi.

- I. Prvo, uvodno poglavlje ukazuje na temeljne smjernice izrade strateškog razvojnog programa Općine koje ima uporište u postojećim razvojnim dokumentima aktualnim na regionalnoj razini (županija i planovi razvoja),
- II. Drugo poglavlje obuhvaća provođenje osnovne analize postojećeg stanja na temelju primarnih i sekundarnih izvora podatka. Rezultat je ove analize identificiranje ključnih obilježja Općine te određenih trendova koji su se mogli uočiti u zadnjoj dekadi razvoja Općine. Za potrebe takve osnovne analize razvojna područja Općine strukturirana su na sljedeći način: Opći podaci koji obuhvaćaju geografska i prirodna obilježja; Demografska obilježja / struktura stanovništva; Komunalna infrastruktura; Društvena infrastruktura; Gospodarstvo; Poljoprivreda; Turizam i ugostiteljstvo, Zaštita okoliša i energetska učinkovitost; Institucionalni okvir za upravljanje razvojem i suradnja.
- III. Treće poglavlje, nakon osnovne analize postojećeg stanja obrađuje detaljna SWOT analiza općine Velika Pisanica po ključnim područjima razvoja. SWOT analiza podrazumijeva tehniku strateškog planiranja koja daje procjenu ključnih snaga i slabosti s jedne strane te procjenu prilika i prijetnji s druge strane, bitnih i relevantnih za daljnje unapređenje pojedinih razvojnih područja Općine. Podaci u SWOT analizi predstavljali su polazište za definiranje: vizije općine kojom se definira željeno stanje u općini i koje se teži ostvariti do 2020. godine, zatim glavnih strateških ciljeva za razdoblje 2015.-2020. godine pri čemu se vodilo računa o njihovoj usklađenosti sa strateškim ciljevima hijerarhijski viših razina strateških dokumenata (strategijama lokalne akcijske grupe (LAG) i Županije, kao i relevantnim strategijama Vlade Republike Hrvatske i Europske unije).
- IV. Ključno poglavlje predstavlja daljnju razradu glavnih strateških ciljeva u formi prioriteta za svaki od zadanih ciljeva te pripadajućih skupova mjera. Kod razrade mjera nastojalo se što je moguće preciznije definirati pojedine elemente svake mjere: nositelja mjere, ciljane skupine odnosno dionike, osnovnu svrhu mjere, razdoblje provedbe mjere, očekivane izvore financiranja, indikativne pokazatelje na temelju kojih će se mjeriti ostvarivanje mjere. Dokument završava sa planom provedbe strategije, smjericama za praćenje i izvještavanje te potencijalnim izvorima financiranja.

slika 1. Osnovni metodološki koraci korišteni pri izradi Strategije razvoja Općine

Krajnji je rezultat ovog procesa strateškog planiranja, konsenzus svih dionika uključenih u izradu i kasniju provedbu strateškog okvira koji čine vizija Općine Velika Pisanica, strateški ciljevi, prioriteti i mjere. Ovakav okvir Strategije razvoja osigurava: traženi spoj strateške širine (koju čine vizija, strateški ciljevi i prioriteti) te stvaranje

sinergije između parcijalnih razvojnih inicijativa i manjih projekata putem definiranih mjera prilagodljivost i vlasništvo svih lokalnih dionika, odnosno stanovnika općine;

Kroz praćenje i izvještavanje o statusu i realizaciji zadanih ciljeva, prioriteta i mjera, načelnik Općine, odnosno Jedinствени upravni odjel Općine Velika Pisanica na temelju okvirno postavljenog skupa mjera na godišnjoj će razini pokretati izrađivanje godišnjih akcijskih planova, odnosno po potrebi (re)definirati i bazu konkretnih prijedloga projekata koji će se prijavljivati na natječaje u okviru različitih fondova.

Strateško upravljanje razvojem zahtijeva kvalitetno planiranje razvoja na sve tri razine upravljanja; državnoj, regionalnoj i lokalnoj. Na državnoj razini izrađuju se strateški dokumenti koji određuju smjernice sveukupnog gospodarskog i društvenog razvoja kao i razvoja pojedinih područja na nacionalnoj razini. Nadovezujući se na nacionalno strateško planiranje, regionalno strateško planiranje u Republici Hrvatskoj provode županije, a lokalno jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine). Ovaj sustav upravljanja ustrojen je u Strategiji Republike Hrvatske koji donosi Vlada RH. Županijske razvojne strategije usvajaju se na razini županija, dok je za usvajanje lokalnih razvojnih strategija zadužen grad ili općina, te su oni odgovorni za ukupan razvoj (gospodarski i društveni) svojih JLS-ova.

slika 2: Planski dokumenti politike regionalnog razvoja

- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske
- Županijske razvojne strategije, odnosno strategija razvoja Gradova i Općina
- Planski dokumenti politike regionalnog razvoja donose se sukladno razdoblju trajanja Strategije Vladinih programa.

1.2. Osnovni strateški razvojni dokumenti kao polazište izrade strategije

Metodologija izrade, provedbe, praćenja i izvještavanja Strategije razvoja, usklađena je sa Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija, kako bi se ciljevi, prioriteti i mjere mogli preslikati u razvojne smjernice prihvaćene na regionalnoj, odnosno županijskoj razini. Time se postiže strukturirano planiranje, povezanost smjernica ŽRS i općinskih strategija kao i usklađenost sa svim ostalim strateškim dokumentima i operativnim programima na županijskoj, nacionalnoj, sektorskoj ili međunarodnoj razini.

Za ocjenu stanja razvoja korišteni su relevantni pokazatelji prikupljeni od mjerodavnih institucija i ustanova (DZS, HZZ, HOK, HGK, BBŽ, FINA) uz strateške dokumente razvoja aktualne na regionalnoj razini (Izvještaji, analize, bilteni, statistički ljetopisi, rezultati provedenih anketa i dr.)

1.2.1. Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije

Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije ključni je planski dokument regionalnog razvoja usklađen sa Strategijom regionalnog razvoja RH kojoj je konačan cilj dugoročno razvijati i dostizati društveno ekonomski razvoj županije. Kroz ŽRS definirana je vizija razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije, koja glasi:

Županija poticajnog gospodarskog okruženja temeljenog na tradiciji u poljoprivredi, obrtništvu i turizmu uz ostvariv visok stupanj dodane vrijednosti s očuvanim okolišem te prirodnom i kulturnom baštinom: mjesto ugodnog življenja u kojem se promiče kvaliteta života.

Kroz provedenu analizu stanja i definiranu viziju razvoja županije, određeni su glavni strateški ciljevi, a to su:

1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva županije
2. Unaprjeđenje društvene infrastrukture i povećanje kvalitete života
3. Razvoj komunalne infrastukture

Smjernice razvoja naznačene u ŽRS obuhvaćene su kroz razvojni dokument općine.

1.2.2. Plan ukupnog razvitka Općine Velika Pisanica

Još 2006.g. općina Velika Pisanica prepoznala je važnost strateškog planiranja i tada izradila svoj prvi Program ukupnog razvitka, zajedno sa još nekolicinom općina u okruženju unutar Bjelovarsko-bilogorske županije.

Program gospodarskog razvitka izrađen je kako bi pružio veće mogućnosti lokalnoj samoupravi za promjenu/izgradnju okruženja i bolje iskorištavanje svojih potencijala na način da:

- ojača poduzetničku potpornu infrastrukturu i drei prioritete za djelovanje lokalne samouprave;
- osigura i razvija povoljnu poslovnu klimu koja će poticati poduzetništvo u

- privlačenju domaćih i stranih ulaganja;
- pokrene i ojača lokalne potencijale: ljudske, institucionalne, poslovne i financijske.

PUR-om su određena tri strateška pravca definirana kao ključna za razvoj i raščlanjena na više projektnih smjernica planiranih za realizaciju u razdoblju slijedećih pet godina.

To su: -gospodarstvo; - obrazovanje; - društvene vrijednosti, zaštita obitelji i zdravlja; Kroz razradu PUR-a formirana su ključna strateška pitanja, koja su se odnosila na dostizanje zadanih ciljeva sa smjericama za uspješnu realizaciju, a koja su glasila:

Strateško pitanje 1: Kako podržati razvoj poduzetništva?

- Izgradnjom komunalne i prometne infrastrukture
- Razvojem poduzetničke potporne infrastrukture
- Unapređenjem poljoprivredne proizvodnje

Strateško pitanje 2.: Kako poboljšati uvjete za razvoj obrazovanja?

- Osiguranjem prostorno-tehničkih uvjeta za uključivanje stanovnika Općine Velika Pisanica u programe osposobljavanja-usavršavanja
- Programima osposobljavanja i usavršavanja stanovnika Općine Velika Pisanica

Strateško pitanje 3.: Kako i kojim sadržajima zadržati/privući mlade, utjecati na povećanje kvalitete života Općine?

- Izgradnjom školsko sportske i rekreacijske dvorane
- Realizacijom sportsko-rekreacijskog centra u Kukavici
- Poticanjem rada civilnog sektora
- Intenziviranjem života mladih u naselju kulturnim i zabavnim sadržajima

Jedan dio definiranih konkretnih projekata uspješno je realiziran, dok je dio njih ostao i dalje aktualan za pripremu i provedbu ili je u manjem dijelu ažuriran/dopunjen, a najveći razlog nepotpune realizacije vezan je za financijske uvjete i kasniju održivost, za koju općina bez podrške drugih izvora financiranja nije imala mogućnosti za uspješnu provedbu.

1.2.3. Prostorni plan općine Velika Pisanica

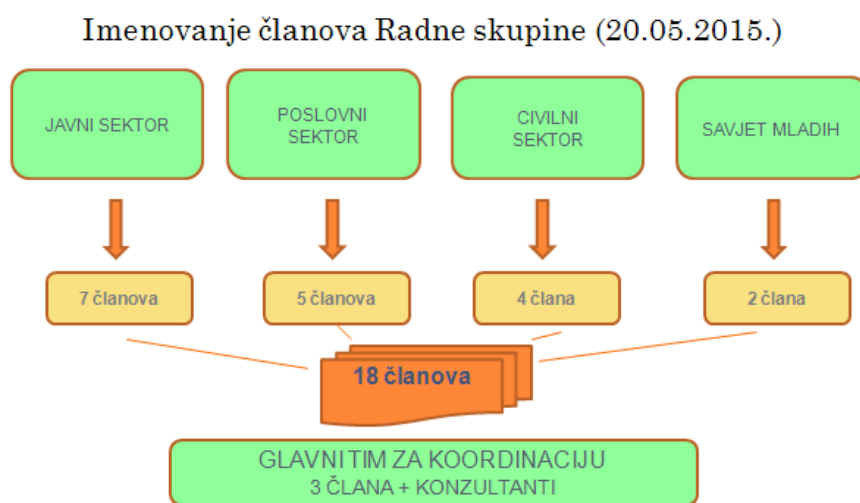
Prostorni plan općine Velika Pisanica koji je na snazi donesen je Odlukom o donošenju II. izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Velika Pisanica i objavljen u Službenom glasniku broj 6/2013. od 04. travnja 2013. godine.

Njime su obuhvaćena poglavlja kojima se definiraju uvjeti za određivanje namjene i ulaganja u infrastrukturu, te uvjeti korištenja i zaštite površina na području općine.

1.3. Radna skupina za izradu Strateškog razvojnog programa

Nakon odluke Općinskog vijeća o izradi dokumenta Strateškog razvojnog programa Općine Velika Pisanica za razdoblje 2015. - 2020. g. i tijekom pripreme terminskog plana za provedbu postupka izrade dokumenta, imenovana je Radna skupina za izradu, koju čine predstavnici javnog, privatnog i civilnog sektora. Ovu sinergiju predstavnika svih struktura čini 18 članova i to: 7 predstavnika javnog sektora, 5 članova poslovnog sektora i 4 člana civilnog sektora. Unutar Radne skupine nalaze se i 2 člana predstavnika Savjeta mladih. Uz navedene imenovani sui članovi uže koordinacije, odnosno Glavni tim za koordinaciju kojeg čine 3 člana i konzultanti koji pružaju tehničku pomoć u metodologiji izrade dokumenta.

slika 3: Shema predstavnika sektora imenovane Radne skupine za izradu SRP-a

Sudjelovanje u Radnoj skupini je dobrovoljno i svaki predstavnik partnera bilo civilnog, javnog ili privatnog sektora ima priliku dati svoj doprinos u dostizanju konačnih kvalitetnih rezultata i oblikovati strateške smjernice razvoja općine za buduće razdoblje. Imenovanjem Radne skupine za izradu strateškog dokumenta razvoja općine, započeo je postupak izrade dokumenta koji je vođen je na načelu “bottom up” pristupa. Članove radne skupine čine predstavnici javnog, privatnog i civilnog sektora i to:

1. predstavnici poduzetnika (obrti, poduzeća, poljoprivredna gospodarstva, zadruge),
2. predstavnici obrazovnih ustanova (škola),
3. predstavnici civilnog sektora (vatrogasna društva, udruge)
4. predstavnici općinskih tijela i svi oni koji svojim konstruktivnim savjetima mogu doprinijeti što boljoj suradnji triju sektora.

Radna skupina koju čini 20-tak članova imala je više zadataka koje je kroz proceduru izrade strateškog dokumenta izrađivala, a to su prijedlozi za donošenje:

- vizije željenog razvojnog smjera općine Velika Pisanica,
- izradu SWOT analize po pojedinim sektorima (gospodarstvo, komunalna infrastruktura, društvena infrastruktura i civilni sektor)

- donosila je projektne ideje i bila “promotor” za formiranje baze projektnih prijedloga, uz motiviranje ostalih stanovnika općine za uključivanje u proces,
- smjernica za formiranje ciljeva, prioriteta i mjera čiji su rezultat predloženi projektni prijedlozi.

Članovi radne skupine zajednički su radili na rješavanju strateških pitanja, sukladno tome i na planovima aktivnosti za inicijative ili projekte koji bi se trebali provoditi sljedećih godina s ciljem ostvarenja vizije željene gospodarske budućnosti općine.

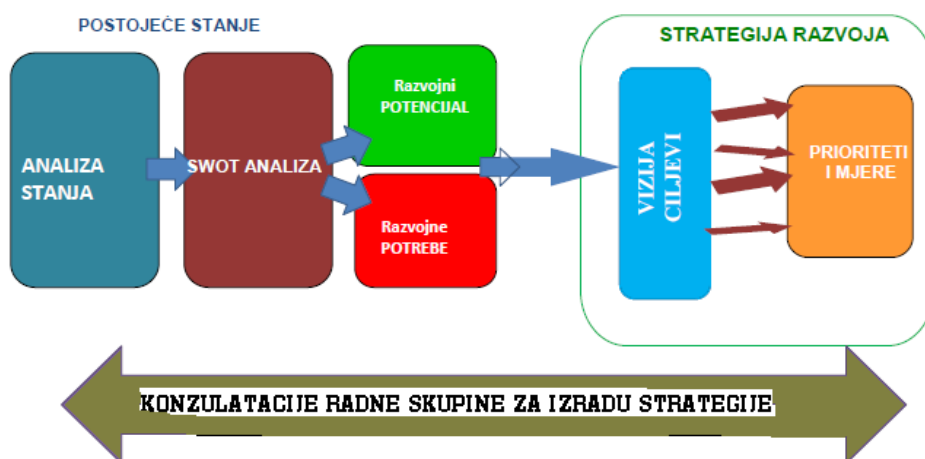
Strateške odluke zasnivaju se na prikupljenim informacijama i obrađenim podacima, tako da izrada razvojnog dokumenta započinje analizom stanja u lokalnom okruženju. Za navedenu svrhu, korišteni su podaci Državnog zavoda za statistiku, Porezne uprave, FINA-e, HGK, HOK, Zavoda za zapošljavanje, Upravnih odjela Županije i drugih tijela.

Prikupljene podatke, radna skupina koristila je kao pomoć pri izradi SWOT analize kojom su definirane unutarnje snage i slabosti, te prilike i prijetnje iz vanjskog okruženja. Na osnovi temeljne i SWOT analize, članovi radne skupine, odredili su ključne smjernice razvoja i strateške ciljeve kojima se teži utjecati na lokalni gospodarski razvoj. Radna skupina je odredila kritična strateška pitanja na koja se fokusiralo tijekom kreiranja razvojnih projekata.

2. TEMELJNA ANALIZA STANJA

Izrada Strategije razvoja općine predstavlja jedinstveni proces organiziran kao niz logičkih koraka, pri čemu svaki korak uvodi ili definira elemente ključne za poduzimanje sljedećeg koraka. Početni korak je izrada detaljne analize postojećeg stanja.

Slika 4: Logički dijagram – od analize do izrade strategije

Bazu za izradu svakog strateškog dokumenta čini analiza stanja koja treba ukazati stanje i ispitati gospodarsku i društvenu situaciju te stanje u prostoru i okolišu na ciljanom području. Analiza stanja mora dati detaljnu sliku ruralnog područja i postaviti temelje za dubinsko razumjevanje postojećeg stanja i dinamike razvoja ruralne sredine vezano za demografiju, gospodarstvo i ulaganja, društvenu infrastrukturu, prirodne

resurse, raspoloživost infrastrukture, kvalitetu i zaštitu okoliša. Upravo iz navedenih razloga izrađena je detaljna analiza stanja za općinu Velika Pisanica u kojoj su korišteni svi dostupni podaci iz različitih izvora (Državni zavod za statistiku, javno dostupni registri, podaci ministarstava, podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i dr.).

Cjelovita temeljna analiza sa statističkim pokazateljima za općinu i područje Bjelovarsko-bilogorske županije sadrži detaljan opis zemljopisnog položaja s osnovnim zemljopisnim podacima, prirodnim resursima, opisom stanovništva, upravno-teritorijalnim ustrojem županije, prometnom, komunalnom i socijalnom infrastrukturom, te pokazateljima stanja u gospodarstvu.

2.1. OPĆE INFORMACIJE

2.1.1. Geografska i prirodna obilježja

Bjelovarsko-bilogorska županija, prirodno-geografski gledano, pripada prostoru Panonske megaregije, najvećim dijelom makroregiji sjeverozapadne Hrvatske a obuhvaća prostor četiriju karakterističnih geografskih cjelina: Bilogore (sjeverno i sjeveroistočno), rubnih masiva Papuka i Ravne gore (istočno), Moslavačke gore (jugozapadno), te dolina Česme i Ilove (zapadno, centralno i južno).

Jedna je od dvije županije u RH koje nemaju kopnenu granicu s nekom drugom državom, a graniči:

- na sjeveru s Koprivničko-križevačkom županijom,
- na sjeveroistoku s Virovitičko-podravskom županijom,
- na jugoistoku s Požeško-slavonskom županijom,
- na jugozapadu sa Sisačko-moslavačkom županijom,
- na zapadu sa Zagrebačkom županijom.

S površinom 2.636,67 km² (4,7% površine Republike Hrvatske) i 133.084 stanovnika (3,0% stanovništva Republike Hrvatske) jedna je od županija srednje veličine.

Slika 5: Položaj Općine Velika Pisanica u BB županiji

Izvor: Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije, Bjelovar, 2001.

Općina Velika Pisanica jedna je od 23 jedinica lokalne samouprave u sastavu Bjelovarsko-bilogorske županije. Za samo mjesto Velika Pisanica zanimljivo je to da je duga čak 13 kilometara.

Općina Velika Pisanica zauzima površinu od 83,67 km² što čini 3,17% površine Bjelovarsko-bilogorske županije, sa prosječnom veličinom naselja od 10,45 km². Velika Pisanica na zapadu graniči sa općinom Šandrovac, na jugozapadu sa općinom Nova Rača, na jugu i istoku sa općinom Veliki Grđevac dok na sjeveru graniči sa Virovitičko - podravskom županijom. Udio stanovništva općine u ukupnom stanovništvu županije (131.343 stanovnika) iznosi 1,63%, tako da se općina ubraja među manje općine u županiji.

Slika 6: Općina Velika Pisanica

NASELJA u Općini Velika Pisanica ima 8 i to su: Velika Pisanica, Nova Pisanica, Čađavac, Bačkovica, Bedenička, Ribnjačka, Babinac, Polum.

Tablica 1: Popis stanovništva po naseljima Općine Velika Pisanica

Naselje	Popis 1991.	Popis 2001.	Popis 2011.	Razlika u ukupnom broju stanovnika između dva popisa stanovništva	
				Popisi 1991./2001.	Popisi 1991./2011.
UKUPNO	2.716	2.151	1.781	565	935
Babinac	433	399	321	34	112
Bačkovica	164	85	46	79	118
Bedenička	54	23	16	31	38
Čađavac	157	116	81	41	76
N.Pisanica	123	114	59	9	64
Polum	124	49	39	75	85

Ribnjačka	222	184	154	38	68
V.Pisanica	1.439	1.181	1.065	258	374

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 1991., 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Središnji dio mjesta Velika Pisanica ima status zaštićenog spomenika kulture III kategorije. Središtem naselja dominiraju crkva sv. Lazara iz 1724. godine i Župna crkva Srca Isusova sa Župnim dvorom iz 1908. godine. Blagdan Srca Isusova ujedno je i dan općine Velika Pisanica koji se svake godine svečano obilježava.

Zbog ratnih događaja ali i slabe ekonomske razvijenosti Općina Velika Pisanica dobila je status II skupine područja od posebne državne skrbi. Općina je u suradnji sa stanovnicima vrlo aktivna na različitim područjima djelovanja, a sve u svrhu podizanja kvalitete života svih njenih stanovnika.

2.1.2. Osnovne značajke položaja općine

KLIMATSKA OBILJEŽJA: Opća obilježja klime odraz su zemljopisnog položaja općine i Županije i njene otvorenosti prema sjeveroistoku. Posljedica toga je veći utjecaj kontinentalne klime (niže zimske temperature, manje količine padalina, znatnija učestalost vjetrova).

VEGETACIJA: šume bukve i graba, hrast kitnjak; livade, pašnjaci, kvalitetno poljoprivredno zemljište pogodno za proizvodnju svih vrsta usjeva.

ŠUMSKI PROSTORI: na području Općine postoje šumske površine i to šume gospodarske namjene, zauzimaju prostor 37,45% od ukupne površine općine. Šumsko područje može se podijeliti u dvije cjeline; obronci Bilogore u sjevernom dijelu (šuma bukve i graba) te nizinski dio na jugu općine (šuma hrasta kitnjaka). Granica šumskog pojasa je na visini od 150m.

Zaštićenih dijelova prirode nema.

PEDOLOŠKA KARTA; osobito vrijedna obradiva tla zauzimaju 17,00% površine u odnosu na ukupnu površinu Općine (najbolja tla za primarnu biljnu proizvodnju; zatim vrijedna obradiva tla koja zauzimaju 36,5% površine u odnosu na ukupnu površinu općine (tla za poljoprivredu) te ostala obradiva tla u površini 4,6% od ukupne površine općine.

Nadmorska visina terena varira od 120m na najnižem jugozapadnim dijelu do oko 240m na sjeveroistočnom dijelu Općine. Većim dijelom je tipično brežuljkasto, a manjim dijelom brežuljkasto brdsko područje ispresjecano mnogobrojnim užim ili širim potočnim dolinama. Kao matični supstrat na najvećem dijelu ovog područja javlja se les dok se ilovače javljaju pretežno u dolinama.

2.1.3. Proračun općine

Općina svoje aktivnosti financira iz proračuna kojim su definirani primici i izdaci, njihova namjena i dinamika, a donosi ga Općinsko vijeće. Za izvršenje godišnjeg proračuna odgovoran je načelnik i Upravna tijela. Svrha proračuna je da se odredi jasan, logičan, ciljno i strateški usmjeren program rada koji je polazište za razvojnu politiku općine.

Opći dio proračuna sadrži račun prihoda i rashoda gdje su iskazani porezni i neporezni prihodi, kao i prihodi od općinske imovine. Posebni dio proračuna sastoji se od plana rashoda raspoređenih u tekuće i razvojne programe za tekuću godinu.

GODINA	2013.	2014.	2015.
PRIHODI	4.406,200	4.162,100	6.371,550
RASHODI	2.804,700	4.162,100	6.371,550

Račun prihoda sastoji se od: prihoda od poreza, pomoći kroz darovnice i subvencije, prihoda od imovine, prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi i drugih prihoda.

Tablica 2: Proračun Općine Velika Pisanica 2013. -2015. (u kunama)

PRORAČUN OPĆINE ZA 2015.GODINU	
Sveukupno prihodi (u kunama)	6.371.550
Prihodi poslovanja	
Prihodi od poreza	494.000
Prihodi od imovine	48.600
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi	2.500
Prihodi poslovanja za posebne namjene	
Prihodi od imovine	635.100
Prihodi po posebnim propisima	312.500
Prihodi od komunalnih doprinosa i naknada	266.000
Pomoći	
Pomoći iz proračuna	1.951.800
Pomoć od ostalih subjekata unutar općeg proračuna	2.523.650
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	73.700
Prihodi od prodaje građevinskih objekata	40.000

Izvor: Proračun općine Velika Pisanica, Službeni glasnik br.7/2014.g.

2.2. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

Analiza demografskih kretanja omogućuje razumijevanje načina kako gospodarske, društvene i ostale prilike utječu na stanovništvo i kvalitetu života na pojedinom području.

Isto tako demografija može ukazivati na činjenice koje imaju utjecaja na gospodarstvo, društvena kretanja i pitanja zaštite okoliša. Posebnu pažnju treba posvetiti teritorijalnom razmještanju stanovništva i problemima koji su ukazani kao slabo naseljena područja odnosno područja sa neuravnoteženom gustoćom naseljenosti, a koja imaju indirektni

utjecaj na ujednačeni razvoj područja. Isto tako važno je praćenje kretanja stanovništva i to prema starosnoj dobi, kako bi se ukazalo na aktualne trendove i starosnu dob populacije koja živi prostoru koji obuhvaća općina. Svi prikupljeni podaci analizirani u ovom odjeljku poslužiti će kao analiza stanja koja će se kasnije koristiti u drugim poglavljima koja obrađuju i razrađuju smjernice razvoja i prijedloge za poboljšanja.

2.2.1. Stanovništvoipovršine

Tablica 3: Razlika u ukupnom broju stanovnika po naseljima između dva popisa stanovništva

	Popis			Razlika u ukupnom broju stanovnika između dva popisa stanovništva		Udio stanovnika		Smanjenje stanovništva u %	
	1991.	2001.	2011.	1991./2001.	1991./2011.	2001. prema 1991.	2011. prema 1991.	u 10 god.	u 20 godina
UKUPNO	2.716	2.151	1.781	565	935	79,20	65,57	20,80	34,43
Babinac	433	399	321	34	112	92,15	74,13	7,85	25,87
Bačkovica	164	85	46	79	118	51,83	28,05	48,17	71,95
Bedenička	54	23	16	31	38	42,59	29,63	57,41	70,37
Čađavac	157	116	81	41	76	73,89	51,59	26,11	48,41
N.Pisanica	123	114	59	9	64	92,68	47,97	7,32	52,03
Polum	124	49	39	75	85	39,52	31,45	60,48	68,55
Ribnjačka	222	184	154	38	68	82,88	69,37	17,12	30,63
V.Pisanica	1.439	1.181	1.065	258	374	82,07	74,01	17,93	25,99

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 1991., 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

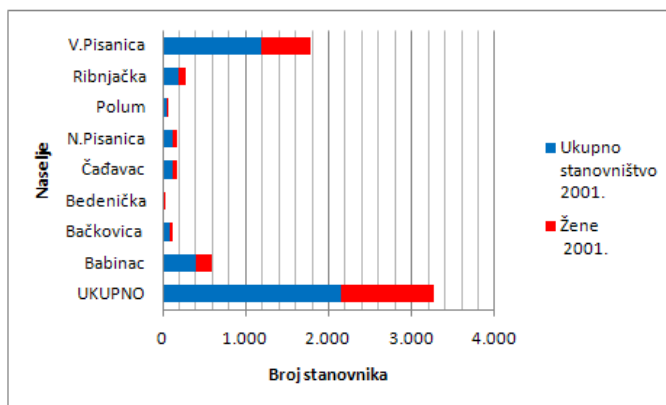
Tablica 4: Udio žena u ukupnoj populaciji (Popis stanovništva 2001. vs 2011.)

Stanje 2001.	Ukupno stanovništvo 2001.	Žene 2001.	Udio žena 2001.	Stanje 2011.	Ukupno stanovništvo 2011.	Žene 2011.	Udio žena 2011.
UKUPNO	2.151	1.109	51,6	UKUPNO	1.781	918	51,5

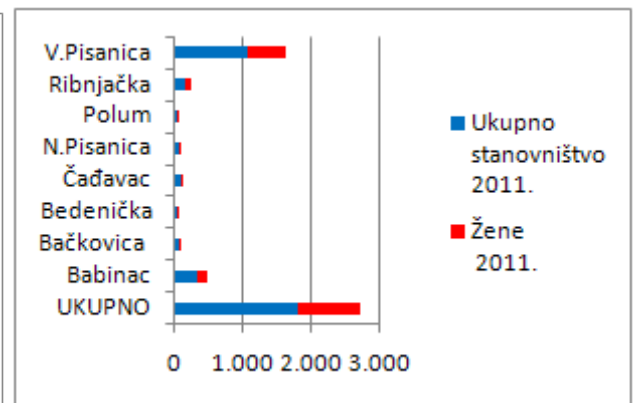
Babinac	399	199	49,9	Babinac	321	160	49,8
Bačkovica	85	44	51,8	Bačkovica	46	26	56,5
Bedenička	23	12	52,2	Bedenička	16	6	37,5
Čađavac	116	65	56,0	Čađavac	81	45	55,6
N.Pisanica	114	65	57,0	N.Pisanica	59	33	55,9
Polum	49	26	53,1	Polum	39	18	46,2
Ribnjačka	184	89	48,4	Ribnjačka	154	74	48,1
V.Pisanica	1.181	609	51,6	V.Pisanica	1.065	556	52,2

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Slika 7: Popis stanovništva 2001.g.

Slika 8: Popis stanovništva 2011.g.

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Tablica 5: Privatna kućanstva prema broju članova i osnovi korištenja stambene jedinice

Osnova korištenja stambene jedinice	Ukupno	Broj članova kućanstva									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 i više
Ukupno	611	160	174	85	67	58	36	17	9	2	2
Privatno vlasništvo ili suvlasništvo	590	148	170	85	64	58	36	16	8	2	2
Najmoprimac sa slobodno ugovorenom najamninom	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Srodstvo s vlasnikom ili najmoprimcem stana	5	2	-	-	1	-	-	1	1	-	-
Najam dijela stana (podstanar)	4	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Ostale osnove korištenja	9	6	2	-	1	-	-	-	-	-	-

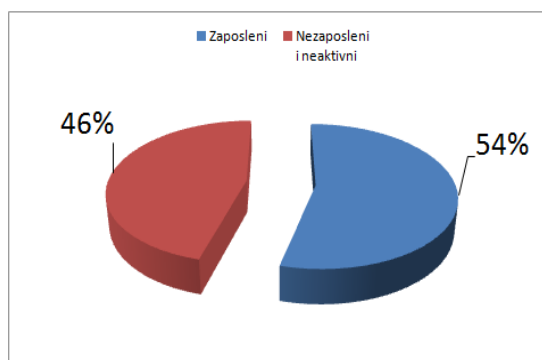
Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Tablica 6: Stanovništvo prema aktivnosti

Ukupno	Zaposleni	Nezaposleni	Ekonomski neaktivni				
			svega	umirovljenici	osobe koje se bave obavezama u kućanstvu	učenici ili studenti	ostale neaktivne osobe
1.517	821	42	654	347	74	111	122
100	54,12	5,12	43,11	22,87	4,88	7,32	8,04

Izvor: Državni zavod za statistiku, popis stanovništva 2011.

Slika 9: Grafički prikaz zaposlenog i nezaposlenog stanovništva Velike Pisanice

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Tablica 7: Udio radno aktivnog, zaposlenog stanovništva i usporedba sa općinama u okruženju

	Ukupno	Zaposleni	%
B-B Županija	101.323	42.302	41,75
Grad Bjelovar	34.127	14.235	41,71
Općina Velika Pisanica	1.517	821	54,12
Općina Đulovac	2.527	1.015	40,17
Općina Nova Rača	2.915	1.310	44,94
Općina Severin	756	313	41,40
Općina Veliko Trojstvo	2.352	861	36,61

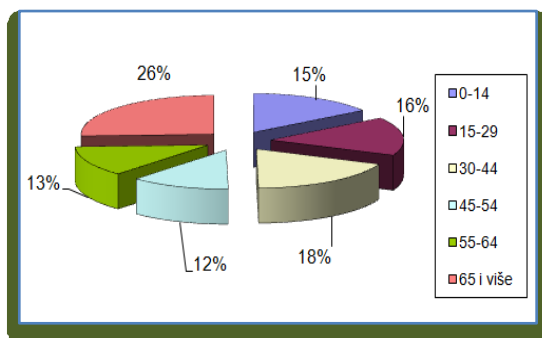
Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Tablica 8: Struktura stanovništva Velike Pisanice prema dobi

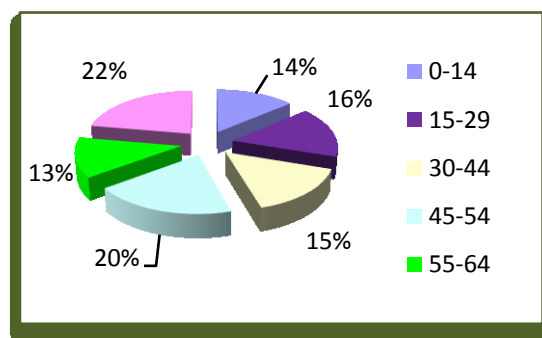
Popis 2001.g.			Popis 2011.g.		
godine	Uk. broj	udio u %	godine	Uk. broj	udio u %
0-14	332	15,43	0-14	264	13,8
15-29	343	15,95	15-29	312	16,3
30-44	395	18,36	30-44	294	15,4
45-54	259	12,04	45-54	371	19,4
55-64	269	12,51	55-64	245	12,8
65 i više	553	25,71	65 i više	426	22,3
Ukupno	2151	100,00	Ukupno	1.912	100,0

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Slika 10: Grafički prikaz stanovništva prema dobi 2001.

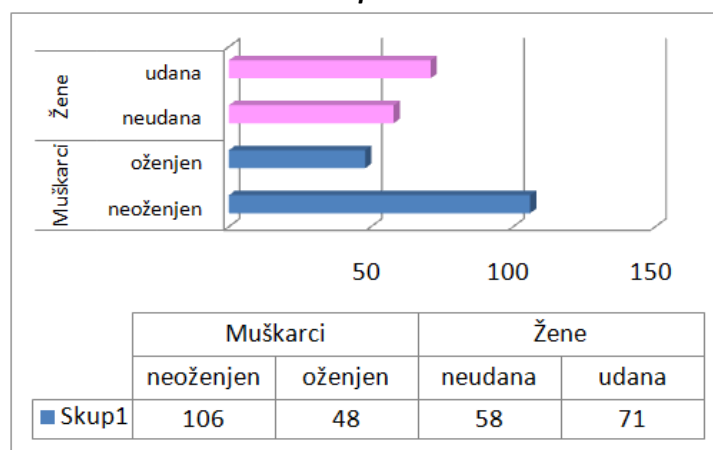

2011.

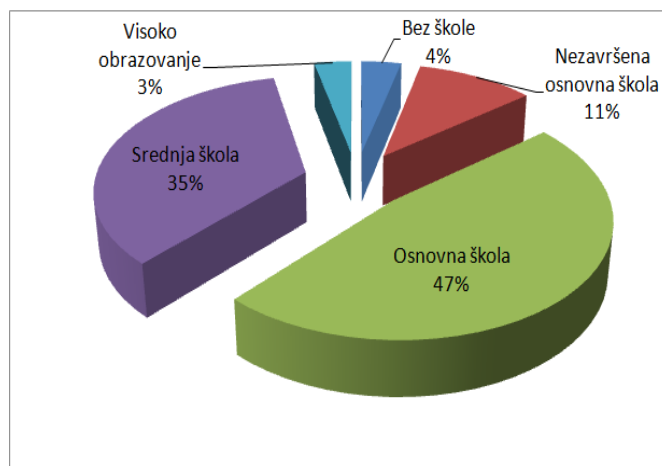
Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Slika 11: Stanovništvo prema bračnom statusu

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Slika 12: Stanovništvo iznad 15 godina prema obrazovnoj strukturi

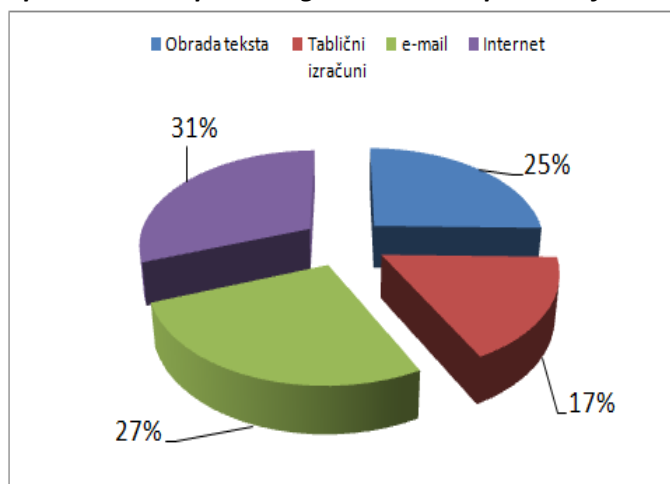
Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Tablica 9: Stanovništvo iznad 15 godina prema pohađanju i vrsti škole

Ukupno	Predškolsko obrazovanje	Osnovna škola	Srednja škola					Visoko obrazovanje								
			svoga	svoga	industrijske i obrtničke	tehničke i srodne	umjetničke	gimnazija	stručni studij			sveučilišni studij				
									svoga	stručni	specijalistički	svoga	preddiplomski	diplomski, integrirani	poslijediplomski specijalistički, magistarski	doktorski
282	24	142	84	25	53	-	6	14	14	-	18	5	12	1	-	

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Slika 13: Grafički prikaz radno sposobnog stanovništva prema informatičkoj pismenosti

Izvor: Državni zavod za statistiku, popisi stanovništva 2001., 2011., Obrada Pro konzalting d.o.o.

Zaključak:

- Gustoća naseljenosti: izrazito niska; 25,54st/km²
- Starost stanovništva: 55% starije od 45 godine
- Migracijski trend stanovništva: na temelju pregleda ukupnog broja stanovnika 1991.-2011. uočljiv trend pada broja stanovnika, a posljedica je emigracije fertilnog stanovništva, starosti populacije i niskog prirodnog prirasta.
- Nizak udio visokobrazovanih i informatički pismenih stanovnika općine
- Nedovoljan udio radno aktivnog-zaposlenog stanovništva

Važnost demografske osnove uočene ovim podacima, dovode do zaključaka:

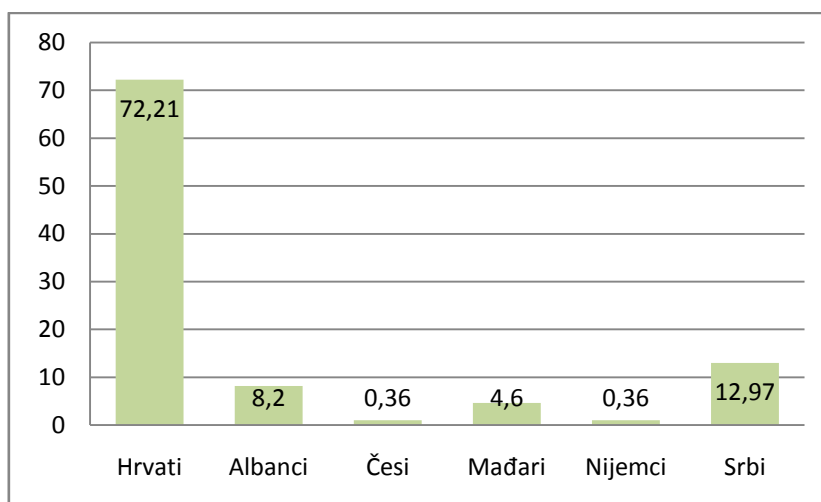
- Ukupno stanovništvo – sadašnji i budući radni potencijal
- Djeca do 15 godina = budući potencijal
- Radno sposobno stanovništvo = sadašnji potencijal
  - a) Muškarci od 15 do 64
  - b) Žene od 15 – 64

Aktivno stanovništvo je ono koje želi raditi ali je nezaposleno odnosno radno neaktivno i čini ga čak 46% stanovnika općine, a neaktivno stanovništvo starije od 64 godina – ne radi ili nije radno sposobno čini ga čak 22,3%.

Važno je isto tako naglasiti izraženu multietičnost na području općine, te zajedništvo suživota koje čuva tradicijska obilježja kroz kulturu i običaje više nacionalnih manjina. Prema statističkim podacima od ukupno 1.781 stanovnika općine struktura izgleda ovako: Hrvata – 1.286 ili 72,21%, Srba – 231 ili 12,97%, Albanaca – 146 ili 8,2%, Mađara – 82 ili 4,6%, Čeha - 6 ili 0,36% i Njemaca - 6 ili 0,36%. Još se izjasnilo njih 11 kroz vjerske pripadnosti, 3 se nisu željela izjasniti, a 5 ih je svrstano u kategoriju ostalo.

Slika 14: Struktura stanovništva po nacionalnosti na području općine Velika Pisanica

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.g.

Kroz iskazane podatke o broju nacionalnih manjina na području općine, gdje u zajedništvu živi više od šest različitih manjina od kojih je zajednica Mađara osnovala svoju udrugu preko koje promiče tradicijske vrijednosti svog naroda, općina Velika Pisanica ističe se bogatstvom različitosti. Ukazuje da je multikulturalna sredina koja uvažava kulture nacionalnih manjina i smatra to svojim bogatstvom i dijelom tradicijskih vrijednosti kroz očuvanje običaja, kulture i zajedništva.

2.3. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

2.3.1. Prometna infrastruktura

Postojeća cestovna infrastruktura Općine odnosi se na 28 km lokalnih i 15 km nerazvrstanih cesta. Planirani su cestovni pravci brze ceste Virovitica – Bjelovar-Vrbovec 30 km područjem Općine.

Stanje lokalnih cesta uglavnom je loše i potrebna je sanacija. Općina je uglavnom zadovoljavajuće pokrivena mrežom javnih cesta (potrebne su manje dopune i korekcije), ali njihova kvaliteta, sigurnosna razina te razina opremljenosti variraju od relativno dobrog do prilično lošeg stanja i potrebno ih je sanirati i održavati.

U Općini je razgranata i mreža nerazvrstanih cesta (seoskih ulica i poljskih putova). U vezi s nerazvrstanim cestama Općina ima plan nerazvrstanih cesta kojim su one podijeljene na važnije i manje važne nerazvrstane ceste s planskim određenjem prioriteta održavanja, sanacije i asfaltiranja, a u planu je i izrada Katastra nerazvrstanih cesta kako bi se lakše pratilo održavanje i sanacija.

Od javnog prijevoza na području općine dostupna je redovna autobusna linija sa Čazmatrans Nova trgovačkim društvom, te prema potrebi mještani se koriste taxi prijevozom ovlaštenih koncesionara za ovo područje. Željezničke postoje na području općine Velika Pisanica nema.

Postoje značajni problemi u funkcioniranju redovnog linijskog prijevoza. Putnici i potencijalni korisnici autobusni prijevoz ocjenjuju skupim, nekonkurentnim i neatraktivnim. Posebno se pritom ističe: premali broj polazaka u danu, loša povezanost autobusnom mrežom linija, nekvalitetan vozni park, predugo putovanje do većih centara. Istovremeno, javni prijevoz je iznimno važan radi dnevnih migracija lokalnog stanovništva radi školovanja ili zaposlenja u urbanijim središtima što čini 90% svih putovanja.

Tablica 10: Cestovna infrastruktura na području Općine Velika Pisanica

Općina	Nerazvrstane ceste/ukupno/km		Općinske/gradske ceste/ukupno/km		Županijske ceste/ukupno/km		Državne ceste/ukupno/km		Ukupno u JLS/km	
	A	NA	A	NA	A	NA	A	NA	A	NA
Velika Pisanica	0,6	5,8	24,1	6	17,2	3,3	0	0	41,9	15,1

Izvor: PPU JLS (A-asfaltirano, NA-neasfaltirano)

2.3.2. Opskrba električnom energijom i javna rasvjeta

Električnom energijom i telefonom pokrivena su sva naselja Općinei gotovo 96% kućanstva priključena su na elektro-energetski sustav. Činjenica je, kako upravo ovaj prostor, radi svojih prirodnih karakteristika, ima velik razvojni potencijal za uporabu obnovljivih izvora energije.

Izrađen je elaborat „Energetskog pregleda sustava javne rasvjete na području Općine Velika Pisanica“ kojim se težilo detaljno analizirati postojeće stanje sa ispitivanjem opravdanosti ulaganja u zamjenu postojećih rasvjetnih tijela sa novim štednim žaruljama kako bi se stvorile uštede i uvelo sustavno gospodarenje energijom za potrebe javne rasvjete na području općine. Izradu ovog elaborata sufinancirao je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Planira se na objektima koji su veći potrošači energije izraditi studije opravdanosti postavljanja alternativnih oblika eneregije kako bi se omogućilo sustavno gospodarenje enerijom (korištenjem fotonaponskih sustava, izgradnjom energana, bioplinskih postorjenja i sl.).

2.3.3.Vodoopskrba

Aktualno stanje u općini ukazuje da je 70% područja odnosno stanovništva pokriveno izgrađenom vodovodnom mrežom koja je izvedena u naseljima Velika Pisanica, Čađavac i Babinac.

U slijedećem razdoblju planirano je proširenje izgradnje vodovodne mreže, za što je već izrađena projektna dokumentacija, a odnosi se na izgradnju mreže u naseljima Ribnjačka, Bačkovica i Polum.

2.3.4. Odvodnja

Na području Općine dosad nije izgrađena kanalizacijska mreža. Odvodnja fekalnih otpadnih voda u naseljima rješava se većinom izvedbom septičkih jama s taložnicama ili izravnom infiltracijom tekućeg dijela u podzemlje.

No planirano je za buduće razdoblje započeti sa izradom projektne dokumentacije kojom bi se izvodili radovi na izgradnji kanalizacijske mreže i to primarno u naseljima Velika i Nova Pisanica.

Kako je unutar poslovne zone u Velikoj Pisanici izgrađen pročištač vode (kolektor), obzirom da je bila iskazana potreba za njegovom izgradnjom kao preduvjet nesmetanog rada prilikom punog kapaciteta iskoristivosti prostora i rada poduzetnika u zoni, a obzirom da ti kapaciteti nisu u punoj funkciji u odnosu na popunjenost poduzetnika u zoni – sada postoji mogućnost iskorištavanja postojećeg izgrađenog uređaja za potrebe stanovnika u općini i pokretanja drugih razvojnih projekata.

Poduzetnici unutar zone, kao i svi mali proizvođači koji imaju prerađivačke kapacitete za svaki sadržaj trebaju imati vlastite mehaničko-biološke uređaje za pročišćavanje te pročišćene vode ispuštati u recipijent sukladno Zakonu, a prema posebnim uvjetima nadležnoga poduzeća, a što je definirano Prostornim planom Općine.

2.3.5. Gospodarenje otpadom

U prosincu 2008. godine Općina Velika Pisanica donijela je Plan gospodarenja otpadom na području općine. Temeljem Ugovora o sakupljanju, odvozu i odlaganju komunalnog otpada i konačno zbrinjavanje s cjelokupnog područja općine Velika Pisanica, ugovorena je tvrtka Komunalac d.o.o. iz Bjelovara. Ugovorom je utvrđeno da se s područja općine komunalni otpad odvozi dva puta mjesečno, svakog drugog četvrtka i to vrećicama i posudama od 120, 240 ili 1.100 litara koje ne osigurava Komunalac d.o.o. već stanovnici općine. Ispred Osnovne škole Velika Pisanica postavljen je zeleni otok, tj. 3 spremnika za odvojeno sakupljanje sekundarnih sirovina; stakla, plastike i papira. Ostale lokacije na kojima se otpad sakuplja u spremnike su: Katoličko groblje u Velikoj Pisanici, Pravoslavno groblje u Velikoj Pisanici, Katoličko groblje u Babincu.

Glomazni otpad odvozi se organizirano jednom godišnje na način da korisnici isti u najavljenom terminu ostavljaju pored posude za sakupljanje komunalnog otpada. Komunalni otpad sa područja općine Velika Pisanica odvozi se na odlagalište otpada Doline u Bjelovaru.

Obzirom na iskaznu potrebu zbrinjavanja otpada i smanjivanja mogućnosti neadekvatnog odbacivanja otpada u prirodu, predviđene su na području općine i

lokacije „zelenih otoka“ i to u naseljima: Velika Pisanica i Čađavac, te Babinac i Bačkovica.

Planirano uređenje i postavljanje zelenih otoka planirati će se kroz buduće program razvoja uvrstiti za potencijalno financiranje od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

2.3.6. Plinska mreža

Plinska mreža izvedena je kroz naselja Velika Pisanicu i Nova Pisanicu, a samo 9% domaćinstava potrošači su plina. Interes od strane mještana za priključivanjem na plinsku mrežu nije toliko izražen, obzirom da se veliki broj kućanstava služi prirodnim materijalima i ima riješeno grijanje na kruta goriva.

U budućem razdoblju potencijalno postoji potreba za proširenjem mreže na naselja Babinac i Ribnjačka, obzirom da su stanovnici ovih naselja iskazali interes za priključenjem. Korištenjem alternativnih oblika grijanja smanjila se potreba za prirodnim plinom, tako da će se prethodno izraditi studija opravdanosti i tada krenuti sa priprema za izradu projektne dokumentacije.

2.3.7. Informacijsko-komunikacijska infrastruktura (IKT)

Područje Općine pokriveno je fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom. Time je omogućeno spajanje računala na brzu internetsku mrežu, iako je, još uvijek nedovoljna pokrivenost, što je važno za razvoj gospodarstva, posebno turizma. Ukupna pokrivenost brzim internetom je 65% na području županije, no ta mreža se sustavno i brzo razvija. Općina ima svoj poštanski ured i poštanski broj.

Poštanski ured ima važnu ulogu u životu stanovništva Općine Velika Pisanica. U pošti je zaposlen voditelj ureda, a poštu do stanovnika dostavlja poštar.

2.3.8. Ostala infrastruktura

Karakteristično za područje Velike Pisanice je postojanje čak 12 groblja, koje zahtjeva dodatni angažman oko održavanja te izgradnja objekata u sklopu groblja. Naime u samoj Velikoj Pisanici nalaze se čak 4 groblja i to: katoličko, dva pravoslavna i kalvinsko groblje. U naseljima Babinac – 1, Čađavac – 2, Ribnjačka – 2, Bačkovica – 2 i Bedenička – 1 dok naselje Polum nema groblje. Za ukupnu površinu općine, ovo je značajan broj groblja, tako da se dio sredstva iz proračuna izdvaja i za uređenje i održavanje istih, kao i uređenje prakova i okoliša na području općine.

Značajna sredstva toršese i na sanaciju i održavanje društvenih domova za koje općina namiruje troškove režija.

2.4. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

Analiza podataka o društvenoj infrastrukturi prikazuje pokrivenost postojećim uslugama i aktivnostima ustanova, njihovim kapacitetima i dostupnosti usluga koju pružaju stanovništvu. Razvoj regije temelji se na društveno-gospodarskom razvoju i ulaganju u obrazovanje svih stanovnika na području općine, ulaganju u ljudski kapital koji je jedan od najvažnijih ulaganja od predškolske dobi do cjeloživotnog učenja i starijih populacija.

Kategorija društvenih djelatnosti ima svrhu zadovoljavanja potreba lokalnog stanovništva i ljudskih potreba svakog pojedinca, a ne stjecanje dobiti i profita. Ova kategorija ukazuje koliko je na lokalnoj razini razvijeno društvo i definira stupanj razvijenosti određene jedinice lokalne samouprave. Detaljnom analizom obrađenom u ovom poglavlju ukazuje se na aktualno stanje u općini s osvrtom na odgoj i obrazovanje, kulturu, sport i rekreaciju, zatim socijalnu skrb i zdravstvo te važnost i ulogu organizacija civilnog društva koje djeluju na području općine.

2.4.1. Odgoj i obrazovanje

Opća i društvena briga o djeci i mladima vrlo je bitna za razvoj svake društvene zajednice kao i za područje općine gdje je prisutan pad nataliteta i odlazak mladih i obrazovanih stanovnika. Podaci o obrazovnoj strukturi stanovništva iznimno su važan pokazatelj na temelju kojega se mogu planirati kratkoročna i dugoročna rješenja povezana s formalnim, neformalnim i informalnim obrazovanjem.

Tablica 11: Ustanove za odgoj i obrazovanje

Općina	Ustanove za društveni razvoj zajednice	Ustanove za predškolski odgoj djece	Osnovna škola
Velika Pisanica	1	1	1

Na području općine nalazi se Osnovna škola Velika Pisanica koja svake godine provodi čitav niz projekata i programa prijavljujući se na različite natječaje i javne pozive kojima je ostvarila zavidne rezultate iz kojih je opremljen jedan dio učionica i prostora škole.

Udruga žena Velika Pisanica pokrenula je aktivnosti dječje igraonice, za predškolski uzrast gdje 20-tak i više djece pohađa unutar prostora škole programe pripreme za školu

Osnovna škola ustrojena je kao matična osmogodišnja škola u Velikoj Pisanici, sa četiri područne škole, Babinac, Bedenik, Ribnjačka i Lasovac. Školu godišnje u prosijeku pohađa 280 učenika u 19 razrednih odjeljenja. O učenicima se brine 36 nastavnika, stručnog i pomoćnog osoblja.

U matičnoj školi nastava se odvija u dvije smjene, a u područnim školama u jednoj smjeni u kombiniranim razrednim odjelima. Škola provodi program predškole i program "Korak po korak". U školi također djeluje Učenička zadruga "Bilogora", Školsko-sportski klub, pjevački zbor, likovna grupa, ritmička sekcija, dramska grupa i druge izvan nastavne aktivnosti.

U školi se kontinuirano provodi integrirana nastava, dani slobodne nastave i kreativne radionice u kojima sudjeluju i roditelji. Dan škole obilježava se 24. travnja. U školi se posebno ponose zelenim parkom koji se redovito održava i upotpunjuje novim biljkama ali i etno ukrasima i uporabnim predmetima.

Općina pomaže sektor obrazovanja kroz naknade i pomoći u sufinanciranju školske kuhinje, zatim za rad male škole, informatičko opismenjavanje ali i kroz potrebne donacije školi koje se odnose na nabavke opreme ili sufinanciranje dijela projekata odobrenih iz drugih izvora financiranja.

2.4.2. Kultura

Područje Općine nedovoljno je povijesno i kulturno istraženo. Zabilježena su tri arheološka lokaliteta po jedan iz neolitskog, željeznog i srednjovjekovnog doba.

Zaštićena kulturno-povijesna dobra te spomenici III kategorije su:

- parohijska crkva sv. Lazara u Velikoj Pisanici
- Župna crkva Srca Isusova i župni dvor u Velikoj Pisanici
- Kalvinska crkva u Velikoj Pisanici

Središnji dio naselja Velika Pisanica, te pravoslavna kapela sv. Apostola Tome u Čađavcu imaju također status spomenika III kategorije.

Parohijska crkva sv. Lazara u Velikoj Pisanici

Pravoslavna crkva "Sveti pravedni Lazar" najstarija je sakralna građevina u Velikoj Pisanici, potječe iz 1713. godine. Nalazi se u središtu mjesta Velika Pisanica. Na crkvi je u potpunosti saniran krov, i rekonstruiran parohijski dom. Tijekom 2011. godini u potpunosti je uređena vanjska ograda, a uz pomoć sredstava Ministarstva turizma i Općine Velika Pisanica postavljena je noćna rasvjeta tako da u ljepoti crkve prolaznici mogu uživati i noću. Kao sastavni dio Pisaničke eko-etno staze crkva se nalazi neposredno uz oznaku broj 15.

Župna crkva Srca Isusova i župni dvor u Velikoj Pisanici

Katolička crkva „Srca Isusova“ nalazi se u samom centru Velike Pisanice. Izgradnja crkve započela je 1906. godine i to na temeljima stare kapelice iz 18 stoljeća. Crkva je dovršena nakon 3 godine, odnosno 1909., a smještena u pravcu jug – sjever. U crkvenoj lađi nalazi se krstionica i dvije ispovjedaonice. Na pjevalištu se nalaze pneumatske orgulje s deset glavnih i šest pomoćnih registar, nabavljene su 1909. godine. Kao sastavni dio Pisaničke eko-etno staze crkva se nalazi neposredno uz oznaku broj 15.

Po odluci Ministarstva kulture RH župna crkva i župni dvor imaju status zaštićenog kulturnog dobra. U župi Velika Pisanica djeluje i dječji pjevački zbor koji u suradnji sa ostalim župljanima svaku svetu misu učini posebnom. Dječji zbor do sada je snimio dva CD-a duhovne glazbe.

Kalvinska crkva u Velikoj Pisanici

Kao župa, dio je Reformirane kršćanske kalvinske crkve u Hrvatskoj, koja stoji isključivo na osnovi cijelog Svetog Pisma, a u nauci i životu odana je Apostolskom, Nicejskom, Carigradskom, Efeškom, Kalcedonskom i Atanazijском vjerovanju, te posebno Heidelberškom katekizmu i Drugom helvetskom vjeroispovijedanju. Reformirana kršćanska kalvinska crkva u Hrvatskoj iako u velikom postotku broji vjernike mađarske nacionalne manjine, nije nacionalna crkva, već je otvorena prema svima. Crkva u Velikoj Pisanici sagrađena je 1906. godine i po rješenju Ministarstva kulture RH ima status zaštićenog kulturnog dobra. Crkvena općina ima 35 članova, a bogoštovlja su svake druge nedjelje u mjesecu. Tijekom 2011. godine u potpunosti je uređen toranj crkve, a uz pomoć sredstava Ministarstva turizma i Općine Velika Pisanica postavljena je noćna rasvjeta. Kao sastavni dio Pisaničke eko-etno staze crkva se nalazi neposredno uz oznaku broj 10.

Uz navedene sakralne objekte, kultura općine posebno se ističe kroz rad Kulturno umjetničkog društva i drugih aktivnih udruga. Tako se tradicionalno obilježava Dan općine na blagdan presvetog srca Isusova – prema katoličkom kalendaru to je svake godine u lipnju, kada se održava čitav niz manifestacija, uključujući i prigodni sajam proizvoda lokalnih poljoprivrednih gospodarstava. Tijekom obilježavanja dana Općine uključene su u program sve generacije, a najviše: sekcija KUD-a Sloga sa tamburaškim orkestrom, izvornom ženskom pjevačkom skupinom, muškom pjevačkom skupinom „Pisanica“ i vokalnim solistima, zatim tamburaški orkestri i tamburaška sekcija Zajednice Mađara Pisanica. Općina pomaže sve aktivnosti kroz donacije i tekuće pomoći sportskim udrugama, Likovnoj udruzi Bilo, te ostalim civilnim društvima u skladu sa njihovim programima i mogućnosti sufinanciranja od strane općine.

Važno je naglasiti da se izdvajaju proračunska sredstva za nacionalne manjine koje djeluju u općini i to pretežito udruzi Mađara, Srba i Albanaca, ali i KUD-u Sloga iz Velike Pisanice koji promiču tradicijske vrijednosti i teže ka očuvanju kulturne baštine.

Kao očuvanje sjećanja na domovinski rat svake godine se obilježava akcija “Otkos 10” koju vodi udruga dragovoljaca i veterana domovinskog rata i koji je postao već tradicionalni događaj obilježavanja prve uspješne oslobodilačke akcije u domovinskom ratu kada je oslobođena Općina Velika Pisanica.

2.4.3. Sport i rekreacija

Aktivnim radom sportskih udruga na području općine Velika Pisanica, ističu se programi sportskih događanja. Sportski nogometni klub “Bilo” posebno posvećuje pažnju najmlađim članovima sa ciljem stvaranja pozitivnog utjecaja na psihofizičko zdravlje

mladeži, poticanje pozitivnih osobina ličnosti, usvajanje novih općih, specifičnih i motoričkih znanja i vještina. Uz navedeno u sklopu Osnovne škole djeluje dječji Školsko-sportski klub koji svojim aktivnostima također utječe na motiviranje djece za što više uključivanje u programe, događanja i sportska natjecanja.

2.4.4. Socijalna skrb i zdravstvo

Na području Općine djeluje ordinacija opće medicine u sklopu Doma zdravlja koja zadovoljava osnovne potrebe stanovnika Općine, uz koju se nalazi i ljekarna. Uz ovu ordinaciju u Velikoj Pisanici djeluje i stomatološka ordinacija. Za bolničke usluge i za usluge Zavoda za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije (za potrebe sekundarne razine zdravstvene zaštite te za preventivnu i sanitarnu zaštitu) stanovnici Općine koriste, ovisno o potrebi, usluge specijalnih bolnica na području Županije. Potrebe vezane uz socijalnu skrb stanovnici Općine Velika Pisanica zadovoljavaju u Centru za socijalnu skrb Bjelovar. Zbrinjavanje određenih kategorija stanovništva na području socijalne skrbi provodi se zasebnim programima koje provodi Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Bjelovarsko-bilogorske županije.

Općina pomaže kroz proračunska sredstva najosjetljivijim skupinama kroz donacije kućanstvima za kupnju ogrijeva, troškovima ukopa ili naknadama kućanstvima slabijeg imovinskog stanja. Uz navedeno brine i za darovite učenike i studente, osigurava dio sredstava za stipendiranje učenika ili studenata i sufinancira dio za prijevoz učenika. Kroz humanitarne akcije osigurava tekuću pomoć osobama sa invaliditetom

Tablica 12: Zdravstvene ustanove

Zdravstvo		
Opća ambulanta	Stomatološka ambulanta	Ljekarna
1	1	1

Dom zdravlja nalazi se u samom centru Velike Pisanice. U istoj zgradi su smještena ambulanta opće prakse, depo lijekova i stomatološka ordinacija. Ambulante su opremljene svom potrebnom opremom tako da su im brigu o zdravlju osim stanovnika općine prepustili i stanovnici okolnih naselja. Posebna se briga posvećuje osjetljivim skupinama društva odnosno djeci, mladima, starijim i nemoćnim stanovnicima.

Kako je kod brige o zdravlju najvažnije medicinsko osoblje tako je i ovdje sastavljen stručni tim medicinskih djelatnika; liječnica opće medicine, medicinska sestra, magistra farmacije, doktor stomatologije i asistentica u stomatološkoj ordinaciji.

Socijalna skrb nije razvijena na području Općine, stoga je u priritetima i mjerama planirano provođenje projektnih aktivnosti pomoći starim i nemoćnim osobama, marginaliziranim osobama te osobama sa određenim stupnjem invaliditeta.

2.4.5. Organizacije civilnog društva (OCD)

Općina Velika Pisanica od samog osnutka potiče osnivanje i razvoj udruga građana. Udruge građana prepoznaje kao važan doprinos razvoju lokalne sredine ali i kao korektiv rada lokalne samouprave, a sve sa svrhom povećanje kvalitete života stanovništva. Udrugama se pomaže ne samo financijski, osiguranim proračunskim sredstvima već i organizacijski i informacijski vezano za pravnu i zakonodavnu regulativu kao i natječaje vezane uz rad udruga.

1. Udruga Anima Caelestis je neprofitna organizacija za zaštitu prirode, posvećena očuvanju zaštićenih i ugroženih vrsta Flore i Faune, i podizanju svijesti o suživotu sa divljim i domaćim životinjama na teritoriju Republike Hrvatske kao dijela svjetske biološke raznolikosti. Udruga se nalazi u srcu Bilogore u selu Ribnjačka u općini Velika Pisanica. Dio Bilogore koji oduzima dah, idealan je za sve one koji žele u miru provesti svoje slobodno vrijeme u prirodi. Netaknuta priroda, čisti zrak, izvorska pitka voda, pogled na južne obronke Bilogore, svakodnevno nadahnjuju i daju snagu za razvoj Udruge koja nudi nezaboravan uvid u suživot raznih vrsta životinja. Udruga se prostire na pet hektara pašnjaka na kojima se nalaze, kuća, ribnjak, vinograd, voćnjaci te mnogobrojni izvori.

2.KUD "Sloga" Velika Pisanica osnovana je 10.04.1994. godine. Udruga je obnovila rad Ogranka "Seljačke Sloge" koja je u Velikoj Pisanici djelovala od kraja prvog svjetskog rata pa do šezdesetih godina prošlog stoljeća. Udruga radi u više sekcija a najuspješnije su članice izvorne pjevačke skupine, koje su nastupile na mnogobrojnim domaćim i međunarodnim susretima folkloru u Hrvatskoj ali i inozemstvu. Udruga ima 30 članova. Članovi su udruge u posljednjih 5 godina nastupili i predstavili tradicionalnu baštinu Velike Pisanice diljem Republike Hrvatske.

3. Konjička udruga "Konji gizdavi" jedna je od najmlađih udruga na području Velike Pisanice. Osnovana je krajem 2006. godine na inicijativu nekolicine entuzijasta, zaljubljenika u konje, konjički sport i zaštitu prirode. Osnivanju konjičke udruge pridonijela je općina kao i ostale udruge iz Velike Pisanice. Udruga provodi trasiranje "Pisaničke eko-etno staze", projekta koji je sastavni dio regionalnog operativnog programa za razvitak turizama općine.

4. Udruga žena Velika Pisanica pravna je slijednica kolektiva žena Velika Pisanica osnovanog još sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Djelovanje udruge određuje ju kao samostalno, dobrovoljno, dobrotvorno, humanitarno, kulturno i nestranačko udruženje žena. Briga o ženama, djeci i invalidima samo su dio humanitarnih djelatnosti koje udruga uspješno obavlja i promovira.

Udruga trenutno ima 20 članova. Udruga žena aktivno djeluje na području brige o najmlađim stanovnicima pa je tako pokrenula projekt dječje igraonice "Pisanički mališani". Osim igraonice, udruga organizira humanitarne akcije za socijalno osjetljive skupine društva.

5. Udruga dragovoljaca i vetrana domovinskog rata "Otkos 10"

Na inicijativu branitelja odnosno dragovoljaca i veterana domovinskog rata sa područja općine Velika Pisanica 2005. godine osnovan je klub "Otkos 10" Velika Pisanica. Klub je osnovan sa ciljem okupljanja hrvatskih branitelja, zaštite njihova statusa, očuvanju uspomene na domovinski rat kao i pomoć pri tumačenju prava koja im pripadaju. Klub nosi ime Otkos 10, po nazivu prve uspješne oslobodilačke akcije u domovinskom ratu kada je oslobođena Općina Velika Pisanica. Udruga ima 48 članova, koji svojim aktivnostima daju afirmaciju doprinosa branitelja sa područja općine u akcijama diljem Republike Hrvatske.

6. Zajednica Mađara - Pisanica najmlađa je udruga na području općine registrirana je u travnju 2011. godine kao Zajednica Mađara za naselja Velika Pisanica, Mala Pisanica, Veliki Grđevac, Babinac, Lasovac, Bulinac i Bedenik. Zajednica je član Saveza Mađarskih udruga. Dan Zajednice je 20. kolovoz, tog datuma Mađari cijeloga svijeta obilježavaju nacionalni praznik Sent Istvan, inače najvažnijeg mađarskog vladara koji je ujedno i osnivač mađarske države.

Na području navedenih naselja, prema popisu stanovništva iz 2011. godine živi oko 4,6% izjašnjenih pripadnika mađarske nacionalne manjine u odnosu na ukupan broj stanovnika općine. Sjedište zajednice je u Velikoj Pisanici i to u mađarskom domu, koji je nekada bio mađarska škola.

Zajednica Mađara osnovana je prvenstveno zbog očuvanja tradicije življenja Mađara na ovim prostorima, koji su se na ovo područje počeli doseljavati davne 1888. godine. Udruga trenutno ima oko 80 članova, a želja im je kroz rad sačuvati riječ, običaje, pjesmu, bogatstvo narodnih nošnji, kulturu i običaje njihovih predaka. Od značajnijih projekata važno je istaknuti aktivnosti vezane uz obnovu Mađarskog doma, organiziranju tečaja Mađarskog jezika te pomoć u obnovi Reformirane kršćanske (kalvinske) crkve iz 1906. godine koja prema odluci Ministarstva kulture ima status zaštićenog kulturnog dobra.

7. Lovačka udruga "Bilo" Velika Pisanica osnovana je 1946. godine. Djelatnost udruge je uzgoj divljači, lov i lovni turizam, zaštita prirode (posebice šumskih područja). U udruzi su prepoznali važnost zaštite prirode tako da svoje aktivnosti vezane uz zaštitu

biološke raznolikosti i gospodarenjem florom i faunom u potpunost obavljaju u skladu sa Zakonom o lovu i Zakonom o šumama. Područje šuma na kojima se odvijaju aktivnosti udruge može se podijeliti u dvije cjeline i to: obronci Bilogore (šuma bukve i graba), i nizinski dio (šume hrasta kitnjaka). U udruzi su trenutno aktivna 32 člana koji brinu i o Lovnoj kući smještenoj uz rub šume u naselju Polum. Kuća je od centra općine udaljena svega kilometar, u potpunosti je opremljena i u jednodnevnom prihvatu može primiti 50 ljudi. Članovi udruge prvenstveno se bave uzgojem, zaštitom i lovom divljači. Tokom zimskih mjeseci vrše prihranu divljači suhom i zrnatom hranom te soli. Izgrađeno je 10 zatvorenih i 20 otvorenih čeka, kao i pojilište i kaljuže za divlje svinje. U proljetnoj sjetvi članovi udruge siju kukuruz i čičoku.

8. Sportsko ribolovno društvo AMUR

osnovano je 1978. godine. Ribnjaci športsko - ribolovnog društva "Amur" Velika Pisanica nalaze se samo kilometar udaljeni od središta općine. Ribnjaci su sagrađeni na zemljištu poljoprivredne zadruge Velika Pisanica koje je ugovorom dodijeljeno SRD-u Amur. Iskopana su dva ribnjaka ukupne površine 1,5ha sa vrlo kvalitetnom vodom prosječne dubine 1- 2 m.

Važno je naglasiti da su ribnjaci okruženi netaknutom prirodom i krajolicima koji omogućuju odmor i opuštanje. Društvo danas broji oko 30 članova svih uzrasta. Najmlađi član ima 10 godina, a najstariji ima 70 godina. Većina članova su mještani Velike Pisanice, a ima ih iz Podravine i Bjelovara i okolice. U blizini ribnjaka sagrađen je manji Ribički dom. Ribolov se obavlja tokom cijele godine, subotom, nedjeljom, srijedom, te državnim blagdanima.

9. Karate klub «MLADOST» Suhopolje - sekcija Velika Pisanica postoji od 2000. godine. Sekciju je prošlo 200-tinjak članova od kojih su danas mnogi završili fakultete i uz pomoć karatea postali korisni i uspješni članovi našeg društva.

10. Vatrogasna zajednica Općine Velika Pisanica - Kao sastavni dio brige o sigurnosti građana i imovine svakako važno mjesto zauzimaju Vatrogasne postrojbe. U Velikoj Pisanici tradicija vatrogastva traje još od 1896. godine.

Osim DVD-a Velika Pisanica na području općine uspješno djeluje i DVD Babinac i DVD Ribnjačka. Njihove aktivnosti u osposobljavanju vatrogasaca i predanom radu sa mladima do 15 godina nagrađena su mnogim, nagradama, priznanjima i medaljama na različitim natjecanjima diljem Republike Hrvatske. Vatrogasna zajednica Općine Velika Pisanica osnovana je 1993. g. ukupno broji 268 vatrogasaca od toga mladeži (od 6 do 16 godina) 61 član. Posjeduje 1 navalno vozilo, 2 vatrogasne traktorske cisterne i 1 kombi vozilo.

11. Nogometni klub "BILO" Svojom bogatom prošlošću i dugom tradicijom nogometni klub predstavlja okosnicu promicanja i bavljenja sportom u općini. Promicanje nogometa i važnosti bavljenja sportom za sve ciljane skupine, osobito djece i mladeži na području općine Velika Pisanica jedna je od glavnih kvaliteta kluba. Nogometni klub "BILO" osnovan 1930. godine jedan je od najstarijih klubova na ovom području. Posebno se posvećuje pažnja radom sa mladima, tako da su u klubu grupe podijeljene u četiri dobne skupine odnosno do 10 godina, do 12 godina, juniori i seniori. Najvažniji uspjesi u posljednjih nekoliko godina su osvajanje drugog mjesta u II županijskoj ligi i ulazak u I županijsku ligu u nogometnoj sezoni 2007./08. Klub se financira sredstvima općine kao i sponzorskim donacijama.

2.5. GOSPODARSTVO

Stanje u poduzetništvu i gospodarska kretanja na području općine analizirana su kroz više kategorija i sektora, a to su: stanje u obrtništvu, stanje u mikro, malom i srednjem poduzetništvu kao i poticaji i usluge potpornih institucija dostupnih na području općine. Uvidom u pregled poslovne potporne infrastrukture u općini moguće je analizirati uspješnost rada nekih od njih.

Razvoj gospodarstva lokalne sredine određen je prirodnim predispozicijama poput geografskog položaja, prirodnih resursa i klime, dok je, s druge strane, određen tržišnim uvjetima, tehničko-tehnološkim napretkom i razinom razvoja infrastrukture.

Bjelovarsko-bilogorska županija prema indeksu razvijenosti (MRRFEU) svrtava se u I. SKUPINU

- Razvijenost manja od 75% prosjeka RH – **BBŽ ima 23,29%**(dok npr. Međimurska ima 69,65%)
- Za usporedbu: manji indeks od BBŽ imaju Virovitičko-podravska (15,56%), Brodsko-posavska (18,43%) i Vukovarsko-srijemska županija (18,73%);

Najveća negativna odstupanja u BBŽ u odnosu na prosjek RH odnose se na efikasnost gospodarstva i ljudskih resursa. Najmanja odstupanja su u razvijenosti infrastrukture.

VELIKA PISANICA – 52,06% - indeks razvijenosti i svrstana u **II. SKUPINU** što znači da je u kategoriji 50-75% prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske.

2.5.1. Trgovačka društva i obrtnici na području općine

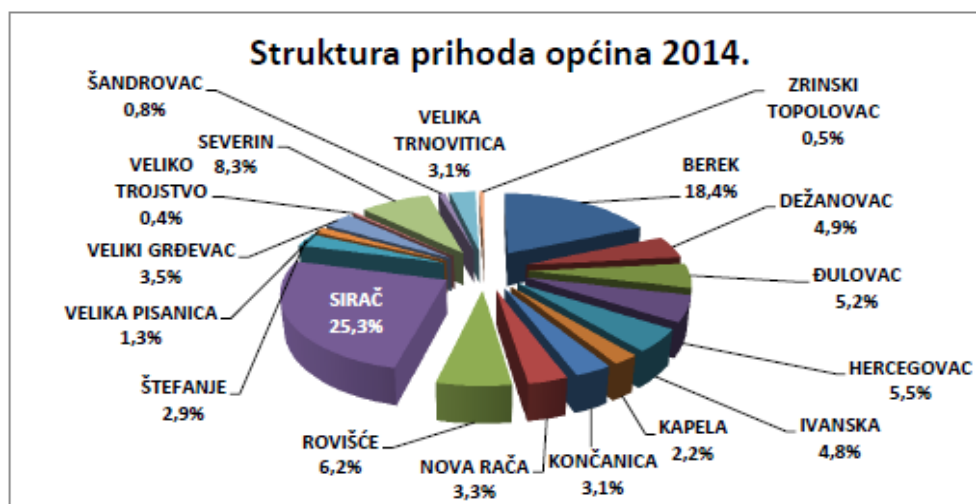
Tablica 13: Rezultati poslovanja poduzetnika na području općine Velika Pisanica 2013, 2014.

Šifra i opis djelatnosti		Broj poduzetnika			Ukupni prihodi			Ukupni rashodi		
Šifra	Opis šifre djelatnosti	svih	dobitna ša	gubitna ša	2013	2014	Index	2013	2014	Index
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	3	2	1	12.009	10.283	85,6	12.053	10.259	85,1
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	2	1	1	153	439	286,2	287	545	190,0
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	1	0	1	33	0	0,0	79	15	19,4
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	1	1	0	357	349	97,7	340	344	101,1
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	1	1	0	0	3		0	2	
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	2	1	1	433	227	52,3	475	275	58,1
Z	UKUPNO SVE DJELATNOSTI	10	6	4	12.985	11.299	87,0	13.233	11.440	86,5

Izvor: FINA, iznosi u tisućama kuna

U Općini Velika Pisanica u 2014. godini je, prema podacima FINA-e, poslovalo samo 10 poduzetnika kod kojih je bilo registrirano 34 zaposlenih, što je u odnosu na 2013. godinu prosječno na istoj razini. Od sektora najzastupljenija je prerađivačka industrija, zatim uslužne djelatnosti, a potom poljoprivredna proizvodnja. Dakle, prevladavaju mikro poduzetnici sa do 9 zaposlenih, što je pokazatelj niske razine poduzetničkih aktivnosti na području općine.

Slika 15: Prikaz strukture prihoda po općinama za 2014.g. na razini Bjelovarsko-bilogorske županije

Izvor: FINA; Obrada ŽK Bjelovar

Općina Velika Pisanica se prema strukturi prihoda u odnosu na ostale općine u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji nalazi četvrta odozdo odnosno na 13. mjestu.

OBRTNIŠTVO – podaci iz Obrtnog registra HOK-e za 2014.g.

- Obrt za poljoprivredu i usluge u poljopriverdi: 6
- Pekarski obrt: 1 ; - Vulkanizerski obrt: 1; -Autoprijevoznički obrt: 1;

Slika 16: Obrtništvo na području Općine Velika Pisanica

Rezultati pretrage baze podataka Obrtnog registra

Prikaži rezultata po stranici   Sortiraj prema:

Rbr.	MBO	Naziv obrta	Stanje obrta
1.	97461822	DENT, Obrt za poljoprivrednu djelatnost, vl. Marija Dent, Nova Pisanica, Nova Pisanica 86	U radu
2.	97614165	KADOIĆ, obrt za kombajnerske usluge, vl. Vladimir Kadoić, Vel. Pisanica, Hrvatske Republike 48	U radu
3.	92345654	KOMBAJNERSKI OBRT "LEBINAC", VL. DRAŽEN LEBINAC, VELIKA PISANICA, HRVATSKIH MUČENIKA 149	U radu
4.	92345620	KOMBAJNERSKI OBRT "ZVONAR", VEL. PISANICA, HRV. MUČENIKA 170	U radu
5.	91523257	OBRT ZA PROIZVODNJU ISPUŠNIH CIJEVI "AUTO-IV", VL. RADOVAN ČETKOVIĆ, VEL.PISANICA, A.STEPINCA 20	U radu
6.	91526205	PEKARSKI OBRT " PECOLAJ ", VL. VILSON PECOLAJ, VELIKA PISANICA, HRVATSKIH MUČENIKA 25	U radu
7.	97614149	PERKOVIĆ, obrt za kombajnerske usluge, vl. Zlatko Perković, Vel.Pisnica, A.Stepinca 26	U radu
8.	92345751	POLJOPRIVREDNO-GOSPODARSKI OBRT " ŽELIMIR ", vl. ŽELIMIR ŠTRBAC, VEL. PISANICA, HRVATSKE REPUBLIKE 161	U radu
9.	97614513	RU-DA, obrt za autoprijevoz, vl. Dario Milović, Vel. Pisanica, Hrvatske Republike 150	U radu

Izvor: Obrtni registar HOK, <http://or.minpo.hr/pretraga>

Alarmantni je podatak iz obrtnog registra HOK-e kojim je zabilježeno u razdoblju 2000.-2015. g. da je **36 obrta prestalo sa radom-brisano iz registra** i to prema djelatnostima: automehaničarski, cvječarski, frizerski, usluge kombajniranja, metaloprerađivački, drvoprerađivački, pilana, taxi prijevoz, popravak poljoprivrednih strojeva, trgovački i ugostiteljski.

Niska razina interesa i poduzetničkih aktivnosti nastaje i zbog migracije stanovništva, blizine većih gradova i manjih komparativnih prednosti (nedostatak infrastrukture, loša prometna povezanost i dr.) što je posljedica ovakvih negativnih trendova u poduzetništvu.

2.5.2. Ostvarena zaposlenost na području općine

Tablica 14: Komparativna tablica općina u okruženju sa središtem županije – gradom Bjelovarem i Bjelovarsko-bilogorskom županijom

	Broj poduzetnika	Ukupni prihodi		Ukupni rashodi		Prosječan broj zaposlenih		Prosječna plaća	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Velika Pisanica	10	12.985,40	11.299,36	13.233,10	11.440,33	32	34	3.972,90	3.341,00
Rovišće	29	39.591,30	52.590,49	39.082,37	51.518,69	75	93	2.597,23	2.554,96
Veliko Trojstvo	19	2.287,06	3.728,17	2.935,17	3.523,97	19	30	2.079,25	2.001,44
Bjelovar	796	4.270.836,31	4.202.028,20	4.203.353,29	4.091.288,02	7.758	8.169	3.717,12	3.681,10
BBŽ	1.610	6.863.109,87	6.884.342,82	6.764.019,16	6.730.848,70	13.977	14.449	3.569,40	3.599,37

Izvor: FINA, iznosi u tisućama kuna

Tablica 15: Stanje nezaposlenosti prema općini i razini obrazovanja (listopad 2015.g.)

	Ukupno			Bez škole i samo osnovna	SŠ(3 i 4.), KV i VKV	Viša i fakulteti, magister. doktorat
	ukupno	žene	muškarci			
B-B Županija	10.870	5.416	5.454	3.845	6.339	686
Općina V. Pisanica	192	95	97	81	103	8
Općina Rovišće	521	275	246	232	261	28
Općina Šandrovac	140	73	67	65	72	3
Općina VelikoTrojstvo	275	129	146	130	138	7

Izvor: Mjesečni statistički bilten HZZ PU Bjelovar, listopad 2015.g.

2.5.3. Postojeća poduzetnička infrastruktura (poslovna zona, inkubator)

Sa ciljem brže realizacije većih infrastrukturnih projekata na području općine, ali i upravljanje poslovnom zonom i poduzetničkim inkubatorom koji se nalaze u općini, osnovano je trgovačko društvo Poduzetnički park d.o.o. Velika Pisanica.

Poduzetnički park se bavi komunalnom i građevinskom djelatnošću odnosno održavanjem i upravljanjem groblja, održavanje nerazvrstanih cesta, građevinarstvom i završnim radovima u građevinarstvu, održavanje javnih površina, obavljanje dimnjačarskih usluga, poslovi u visokogradnji i niskogradnji i pružanje usluga građevinskim strojem. Poduzetnički park u suradnji sa lokalnom samoupravom realizira razvojne projekte općine i na taj način poboljšava kvalitetu života svih stanovnika.

U općini je izgrađena poslovna zona. Poslovna zona Velika Pisanica smještena je uz lokalnu prometnicu prema naselju Nova Pisanica, od središta mjesta udaljena je 1,5 km, a od grada Bjelovara 25 km. Poslovna zona veličine je 7 ha, od toga je 3,5 ha zemljišta prodano privatnom poduzetniku (pet parcela), a preostalih 3,5 ha zemljišta koja čini pet parcela je u vlasništvu općine Velika Pisanica i ostaje za prodaju uz vrlo povoljne uvjete i kompletno izgrađenu komunalnu infrastrukturu.

Namjena zone je za proizvodne i uslužne djelatnosti sa mogućnošću odabira modela ulaganja: kupnja zemljišta, zakup, koncesija ili model javno-privatnog partnerstva.

Subvencije koje Općina Velika Pisanica nudi investitorima za ulaganje u Poslovnu zonu:
Prva godina poslovanja

- Oslobađanje komunalne naknade za poslovni prostor u 100% iznosu
- Oslobađanje plaćanja poreza na tvrtku u 100% iznosu
- Oslobađanje komunalnog doprinosa kod izgradnje proizvodno-poslovnih objekata u 50% iznosu

Druga godina poslovanja

- Poduzetnicima se subvencionira 50% iznosa po rješenju komunalne naknade za poslovni prostor
- Poduzetnicima se subvencionira 50% iznosa po zaduženju poreza na tvrtku

Nakon druge godine poslovanja prestaje program prethodno navedenih subvencija. U općini se nalazi i Poduzetnički inkubator.

Poduzetnički inkubator Velika Pisanica djeluje kao sastavni dio tvrtke Poduzetnički park d.o.o. Osnovna je svrha poduzetničkog inkubatora pomoć i potpora razvoju mikro i malog poduzetništva. Ciljana skupina inkubatora su mladi poduzetnici početnici i start-up poduzeća. Proces inkubacije traje tri godine, a inkubator pruža subvencionirani zakup prostora, tehničke i savjetodavne usluge. Projekt je realiziran uz pomoć Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Fonda za regionalni razvoj. Problem je slab interes za pokretanje novih poslovnih subjekata, osobito u manjim ruralnim sredinama kao što je Općina Velika Pisanica, tako da je cilj kroz nove programe i dodatne sadržaje pokrenuti aktivnosti kojima će se koristiti uređen prostor poduzetničkog inkubatora u Velikoj Pisanici.

2.6. POLJOPRIVREDA

2.6.1. Poljoprivredna gospodarstva na području općine

Prema podacima iz Popisa poljoprivrede o poljoprivrednim površinama (poljoprivredno zemljište) na području općine obuhvaća 2.746 ha od čega je obradivih površina (oranica, vrtova, voćnjaka, vinograda) 515 ha ili 20% od ukupnih poljoprivrednih površina. Na području Općine prisutna je poljoprivredna proizvodnja uobičajenih ratarskih kultura za ovo područje – kukuruza i žita, krumpira i raznog povrća. Na području Općine znatno je zastupljena ekološka proizvodnja voća i povrća,

tako da je tendencija daljnjeg razvoja ulaganje u poticanje razvoja ekološke i integrirane uz dosadašnju konvencionalnu proizvodnju.

Tablica 16: Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površina ukupno raspoloživoga zemljišta, korištenoga poljoprivrednog zemljišta, ostalog zemljišta i broj parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta

	Broj kućanstava	Ukupno raspoloživa površina zemljišta, ha	Ukupno korišteno poljoprivredno zemljište, ha	Korišteno poljoprivredno zemljište u vlasništvu, ha	Korišteno poljoprivredno zemljište uzeto u zakup, ha	Korišteno poljoprivredno zemljište dano u zakup, ha	Ostalo zemljište, ha	Broj parcela korištenoga poljoprivrednog zemljišta
Velika Pisanica	522	3.005,04	2.746,40	2.359,04	645,50	258,14	258,64	2.582

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.

Tablica 17: Broj poljoprivrednih kućanstava s korištenim poljoprivrednim zemljištem prema kategorijama, s neobrađenim i šumskim zemljištem

	S korištenim poljoprivrednim zemljištem	S oranicama i vrtovima	S povrtnjacima	S livadama	S pašnjacima	S voćnjacima, ukupno	S plantažnim voćnjacima	S vinogradima, ukupno
Velika Pisanica	515	459	363	332	25	466	1	29

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.

Općenito, može se konstatirati da je aktualno stanje poljoprivrede na području Općine slično stanju u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, a karakterizira ga:

- velika raznolikost i srednja kvaliteta poljoprivrednog zemljišta
- usitnjenost poljoprivrednog zemljišta
- značajni socijalni pritisak na poljoprivredu iako se manji dio stanovništva vodi kao poljoprivredno, ipak na području Općine 87,98% domaćinstva ima neki poljoprivredni posjed
- visok postotak mješovitih poljoprivrednih domaćinstava, a relativno mali postotak obiteljskih gospodarstava koja žive isključivo od poljoprivrede
- manji postotak obiteljskih gospodarstava koja su specijalizirala jednu ili dvije proizvodnje
- nepostojanje zaokruženog ciklusa proizvodnje (od sirovine do finalnog proizvoda), osim djelomično u nekim granama poljoprivrede (voćarstvu, vinogradarstvu)
- izostanak odgovarajućih sustavnih mjera u odnosu proizvodnje, prerade, prometa i tržišnog povezivanja.

Uz navedeno, važno je naglasiti da na području općine Velika Pisanica uspješno funkcionira veterinarska ambulanta sa jednim doktorom veterinarske medicine i stručnim suradnikom odnosno veterinarskim tehničarom. Osim brige za domaće životinje, ambulanta pruža i adekvatnu brigu za kućne ljubimce. Važno je naglasiti da osoblje sustavno vrši praćenje stanja na terenu, te je u stalnom kontaktu sa uzgajivačima životinja.

U prilog tome ide i činjenica da na području općine Velika Pisanica nisu zabilježeni slučajevi bjesnoće, ptičje gripe, kravljeg ludila ili svinjske kuge.

U općini djeluje Poljoprivredna zadruga Velika Pisanica osnovana davne 1945-te godine i jedna je od najstarijih aktivnih poljoprivrednih zadruga u Republici Hrvatskoj. Iako je prolazila kroz različite faze tijekom prošlog razdoblja oduvijek je bila glavni pokretač razvoja poljoprivredne proizvodnje u okolici. Trenutno broji 34 zadrugara sa zaposlenima. Djelatnosti zadruge su: ratarska i stočarska proizvodnja, proizvodnja smjese, usluge sušenja i uskladištenja žitarica, otkup i promet poljoprivrednih proizvoda, trgovina na malo i poljoprivredna apoteka sa svim potrebnim repromaterijalom. Za obavljanje navedenih djelatnosti zadruga raspolaže sa dva kamiona, sedam traktora, tri kombajna uključujući i svu potrebnu priključnu mehanizaciju. Isto tako raspolaže i sa četiri silosa kapaciteta 3000 tona. Zadruga je u kooperativnom odnosu sa kooperantima za tov svinja, proizvodnjom pšenice i kukuruza te u suradnji sa oko 800 poljoprivrednih domaćinstava na području općine Velika Pisanica i šire okolice u vidu nositelja kreditne linije za proljetnu sjetvu. Poljoprivredna zadruga Velika Pisanica ima jasnu viziju cilja i strategiju realizacije istog što dokazuje više od 60 godina uspješnog poslovanja zadruge, zadrugara i svih zaposlenih.

2.6.2. Pregled ključnih poljoprivrednih sektora

Analizirajući stanje u općini, a temeljem statističkih pokazatelja preuzetih iz Državnog zavoda za statistiku i popisa poljoprivrede, ključni sektori su kako je prethodno navedeno: kukuruz i žitarice, krumpir, voće i povrće, te nešto manje vinograda.

Tablica 18: Površina korištenih oranica i vrtova

	Ukupno korištene oranice i vrtovi, ha	Korištene oranice i vrtovi, žitarice, ha	Korištene oranice i vrtovi, krumpir, ha	Korištene oranice i vrtovi, mahunasto povrće za suho zrno, ha	Korištene oranice i vrtovi, uljano sjemenje i plodovi, ha	Korištene oranice i vrtovi, krmno bilje, ha	Korištene oranice i vrtovi, ostalo povrće na oranicama, ha	Korištene oranice i vrtovi, ostalo povrće u vrtovima, ha	Cvijeće i ukrasno bilje, sjemenje i sadni materijal, ha	Ostalo povrće u povrtnjacima, ha
Velika Pisanica	1.967,60	1.756,74	10,57	3,59	13,99	74,56	0,47	4,27	0,29	6,90

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.

Tablica 19: Broj poljoprivrednih kućanstava prema vrstama voćnih stabala

	Sa šljivama	S jabukama	S kruškama	S trešnjama	S višnjama	S breskvama i nektarinama	S marelicama	Sa smokvama	S citrusima (mandarinke i ostalo južno voće)	S orasima	S bademima	S lješnjacima
Velika Pisanica	487	437	349	240	307	214	126	13	2	466	1	149

Izvor: www.dzs.hr, Popis poljoprivrede 2003.

Polazeći od karakteristika strukture i veličine posjeda, kvalitete tla, ekoloških uvjeta, gustoće naseljenosti područja, višegodišnje tradicije i postojećih kapaciteta prehrambene industrije, postoji značajan prostor za unapređivanje:

- povrtlarstva i voćarstva
- cvjećarstva i ljekovitog bilja
- uzgoja divljači i u funkciji razvoja lovstva (lovnog turizma) i u proširenju ponude novim vrstama mesnih proizvoda i prerađevina od mesa.

Veće poticanje ekološke proizvodnje u poljoprivredi također je moguće na čitavom području Općine zbog udaljenosti od većih i značajnih prometnih koridora, industrijskih sadržaja i sl.

2.7. TURIZAM I UGOSTITELJSTVO

U posljednjih desetak godina značajnija su ulaganja u kontinentalni i ruralni turizam na području općine sukladno „Planu razvoja regionalne turističke destinacije Bilogora 2007. - 2013.“ i Master plana razvoja turizma BBŽ, poput tematskih staza (konjičkih, vinskih, biciklističkih), što je rezultiralo većim brojem turista. Potencijal turističke ponude leži u lovnom turizmu koji se temelji na izdašnim prirodnim resursima te postojanju većeg broja lovačkih društava na području Bjelovarsko-bilogorske županije. Ruralnim turizmom potiče se ukupni razvoj seoskog prostora kroz očuvanje ruralnih područja, stvaranje uvjeta za ostanak stanovnika na selu, promoviranje tradicionalnih vrijednosti preko stvaranja aktivnih sadržaja te razvoj turističke ponude na područjima na kojima turizam nije dovoljno razvijen. Bogatstvu turističke ponude pridonose i vrlo očuvan okoliš kao što je Pisanička zelena eko-etno staza, zatim mnogobrojni kulturno-povijesni lokaliteti te očuvana kulturno-umjetnička baština i velik broj sakralnih objekata.

2.7.1. Turistički resursi

Na području Općine postoji nekoliko ugostiteljskih sadržaja koji su uglavnom lokalnog značaja. Naime, dosadašnjim razvojem turizma i ugostiteljstva na području Općine nije dostignuta značajnija gospodarska razina prometa, iako se može govoriti o određenim prirodnim i drugim (stvorenim) resursima koje su potencijal za razvoj kontinentalnog turizma, posebice za lovni, izletnički i seoski turizam. Neki su od značajnijih potencijala za razvoj turizma su:

- šume, vodotoci i vinogradi
- lovna područja
- prirodna i kulturna baština
- nezagađeni okoliš
- blizina gradova i drugih općina

Od postojećih turističkih resursa Općina Velika Pisanica može se pohvaliti sa više atraktivnih i raznovrsnih sadržaja. To su Pisanička eko-etno staza, Lovačka kuća Babinac, Športsko-rekreacijski centar Kukavica i više OPG-ova koji nude ekološke i domaće proizvedene proizvode (eko gospodarstvo Budrovčan, Nakani, Milović, Kosanović, Vlajinić).

Najatraktivnija turistička priča u općini osmišljena je kroz projekt Pisaničke eko-etno staze. Stazu je moguće prijeći pješice, biciklom ili jašući, prolazi kroz svih 8 naselja općine Velika Pisanica u punoj dužini od 52 kilometra. Označena je s ukupno 30 ekoloških, drvenih i ručno izrađenih oznaka, koje svim posjetiteljima olakšavaju dolazak do željene destinacije. Projekt su u partnerstvu realizirali Općina Velika Pisanica i Konjička udruga Konji gizdavi uz pomoć Ministarstva turizma i Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Destinacije koje se mogu posjetiti prolazeći stazom su:

Seoski turizam - izletišta "Na Malenom brijegu"

Lovačka kuća Babinac

Eko gospodarstvo Nakani

Obiteljsko gospodarstvo Santo - sobe

Eko gospodarstvo Milović

Poljoprivredna zadruha Velika Pisanica

Obiteljsko gospodarstvo Košutić

Sportsko rekreacijski centar Kukavica

Eko gospodarstvo Kosanović

Športsko ribolovno društvo Amur

Lovačka kuća Polum

Ergela hrvatskog hladnokrvnjaka Velika Pisanica

Katolička crkva Presveto srce Isusovo

Reformirana kršćanska kalvinska crkva

Pravoslavna crkva Sv. pravedni Lazar

Eko-etno vrt Osnovne škole Velika Pisanica

2.7.2. Smještajni kapaciteti

Od postojećih smještajnih kapaciteta dostupnih na području Općine to je OPG Santo koje se nalazi u sklopu Pisaničke eko-etno staze i ugošćuje pretežito lovce obzirom da se u blizini nalazi državno lovište Pisanička-bilogora.

Izletišta „Na malenom brijegu“ u naselju Ribnjačka također je jedno od destinacija na eko-etno stazi i uz ugostiteljske i druge sadržajne usluge nudi i smještaj u ruralnoj kući za odmor kapaciteta do 5 osoba.

Lovačka kuća u naselju Babinac ima restoran kapaciteta 35 mjesta sa vanjskim prostorom terase za još 20-tak osoba i nudi smještaj u 8 luksuzno opremljenih soba za do 16 osoba, te je pretežito pruža usluge lovnog turizma.

Uz navedeno na lokaciji Sportsko rekreacijskog centra Kukavica razvija se novi model turističke ponude, gdje se u dogledno vrijeme planira ponuditi nove turističke sadržaje,

no destinacija je sastavni dio projekta koji provodi susjedna općina Veliki Grđevac, ali bi u konačnici trebala nuditi i smještajne kapacitete.

Kao zaključak možemo reći da se vide rezultati u razvoju kontinentalnog turizma, no još uvijek su u začecima i nužno je pokrenuti više novih projekata i programa kojima će se proširiti ponuda i ojačati svi turističko-ugostiteljski kapaciteti kako bi se privukao veći broj posjetitelja. Planirano povezivanje sa poljoprivrednim gospodarstvima može dati brže i značajnije rezultate i u sektoru turizma na području općine.

2.8. ZAŠTITA OKOLIŠA I ENERGETSKA UČINKOVITOST

Pitanje zaštite okoliša je vrlo važno etičko pitanje. Pri upravljanju JLS-om, pitanje zaštite okoliša posebno je složeno jer je potrebno pronaći ravnotežu između zaštite okoliša i gospodarskog razvoja, dakle ravnotežu ekologije i ekonomije, uz stvaranje preduvjeta za kvalitetnije uvjete života lokalnom stanovništvu. Potrebno je poduzimati aktivnosti i mjere za minimiziranje negativnih utjecaja na okoliš, odnosno pristupiti aktivnostima koje direktno pridonose očuvanju i unapređenju okoliša.

Općina Velika Pisanica izradila je i u prosincu 2008.g. usvojila Plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2008. - 2016. g. Navedeni plan sadrži analizu, ocjenu stanja i potreba u gospodarenju otpadom na području jedinice lokalne samouprave, podatke o vrstama i količinama proizvedenog otpada, odvojeno prikupljenog otpada, odlaganju komunalnog i biorazgradivog otpada te ostvarivanju ciljeva, podatke o postojećim i planiranim građevinama i uređajima za gospodarenje otpadom te statusu sanacije neusklađenih odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom, podatke o lokacijama odbačenog otpada i njihovom uklanjanju, mjere potrebne za ostvarivanje smanjivanja ili nastanka otpad uključujući izobrazno-informativne aktivnosti i akcije prikupljanja otpada, opće mjere za gospodarenje otpadom, opasnim otpadom i posebnim kategorijama otpada, zatim popis projekata važnih za provedbu odredbi plana gospodarenja otpadom, organizacijske aspekte, izvore i visinu financijskih sredstava za provedbu mjera gospodarenja otpadom te rokove i nositelje izvršenja plana.

Prema Strategiji i Planu gospodarenja otpadom RH, razvitak informacijskog sustava je uvjet za učinkovito funkcioniranje sustava gospodarenja otpadom. Zakonom o održivom gospodarenju otpadom je propisano da je informacijski sustav gospodarenja otpadom dio informacijskog sustava zaštite okoliša koji sadrži podatke iz objedinjenih izvješća o provedbi planova gospodarenja otpadom, podatke o propisima, smjernicama, planovima i projektima u području gospodarenja otpadom te druge podatke. Stoga će općina težiti uvođenju informacijskog sustava praćenja i obrađivanja podataka o gospodarenju otpadom na području koje pokriva, te kroz razne projekte težiti unapređenju ovih usluga u korist svih stanovnika.

Na području Općine Velika Pisanica i dijelom Općine Nova Rača u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji utvrđeno je Eksploatacijsko polje ugljikovodika "Bačkovica" površine je 3.10 km² sa znatnim količinama prirodnog plina, a koncesiju za eksploataciju

mineralnih sirovina ima INA Industrija nafte d.d. Zagreb na temelju odobrenja izdanog od Ministarstva gospodarstva.

2.9. INSTITUCIONALNI OKVIRI SURADNJA

Općina Velika Pisanica prema ustavnom je i zakonskom određenju jedinica lokalne samouprave na području utvrđenom Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Općina ima Općinsko vijeće s 11 vijećnika kojim predsjeda predsjednik Općinskog vijeća, a koji ima i svojeg imenovanog zamjenika. Općinsko vijeće predstavničko je tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi akte u okviru djelokruga Općine te obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom. Općinsko vijeće osniva stalne ili povremene odbore i druga radna tijela u svrhu pripreme odluka iz svojega djelokruga. Izvršno je tijelo Općine općinski načelnik koji obavlja izvršne poslove.

Kao neposredan oblik sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog svakodnevnog značaja za život i rad građana, osnovani su Mjesni odbori za 7 (sedam) naselja Općine Velika Pisanica koji čine zasebnu i razgraničenu cjelinu. Tako u Općini Velika Pisanica djeluju Mjesni odbori Velika Pisanica, Polum, Ribnjačka, Nova Pisanica, Babinac, Bačkovica i Čađavac na čijem čelu su imenovani predsjednici čije mandatno razdoblje traje od 2013. - 2017. g.

Za obavljanje upravnih, stručnih i administrativno-tehničkih poslova neposredno vezanih za rad i funkcioniranje Općinskog vijeća i drugih tijela općine zadužen je Jedinostveni upravni odjel. To su razni poslovi iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave, tj. poslovi lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima: uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, briga o djeci, socijalna skrb, primarna zdravstvena zaštita, odgoj i osnovno obrazovanje, kultura, tjelesna kultura i sport, zaštita potrošača, zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarna i civilna zaštita, promet na općinskom području, ostali poslovi sukladno posebnim zakonima.

Slika 17: Zgrada u kojoj se nalazi sjedište Općine i Jedinostvenog upravnog odjela Općine Velika Pisanica

U organizaciji lokalne samouprave, odnosno u svakodnevnom operativnom funkcioniranju načelnika Općine i Jedinogstvenog upravnog odjela, postignut je zadovoljavajući standard te se uz dopunjavanje profesionalnog kadra primarno provode aktivnosti planiranja i pripreme projekata kao dodatnih izvora financiranja dobivanjem bespovratnih sredstava.

U razdoblju 2014. - 2015. g. u segmentu pripreme i provedbe odnosno suradnje i partnerstva u projektima postignuti sljedeći značajniji rezultati:

- U suradnji s Bjelovarsko-bilogorskom županijom sklopljen je sporazum o javno-privatnom partnerstvu za projekt završetka izgradnje i opremanja nove školske sportske dvorane, a za koji projekt će se pripremiti prijava u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj.
- u sklopu projekta "Opremanje OŠ Velika Pisanica obrazovnom opremom" uspješno je proveden program opremanja škole koji je financiran od strane Veleposlanstva Japana te Japanske vlade. Veleposlanstvo Japana pomoglo je vrijednom donacijom od 13.139,00 eura za opremanje 8 učionica novim namještajem (ormarima, policama te školskim klupama i stolicama).
- 2002. godine Općina Velika Pisanica potpisala je Ugovor o bratimljenju sa mađarskom općinom Kiskorpad u svrhu jačanja kulturne, prijateljske i gospodarske suradnje.

Općina Velika Pisanica članica je više inicijativa za razvoj na regionalnoj razini:

1. Lokalne akcijske grupe – LAG Sjeverna Bilogora koju čini 9 općina s područja BBŽ.

Općine kao male lokalne zajednice su manje prepoznatljive u regionalizaciji Hrvatske i teže mogu realizirati ciljeve samostalno. Mikroregija – LAG sjeverna Bilogora dobila je ime po geografskom položaju obzirom da se 9 navedenih Općina (osnivača) nalazi na sjevernom dijelu Bjelovarsko-bilogorske županije. Područje obuhvaća 708,54 km², što je oko 26% ukupne površine Županije, na navedenom prostoru živi 17. 763 stanovnika u 93 naselja.

2. Lokalnog partnerstvo za zapošljavanje – LPZ Bjelovarsko-bilogorske županije.

Uspostava i koncept LPZ-a nastao je uslijed potrebe jačanja kapaciteta za razvoj ljudskih potencijala. LPZ čini 17 predstavnika institucija iz područja javnog, privatnog i civilnog sektora, koji su potpisali Sporazum o partnerstvu i kojim su se obvezali da će u sklopu Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Bjelovarsko-bilogorske županije zajedničkim snagama raditi na poboljšanju situacije na tržištu rada i povećanju zaposlenosti. Ova inicijativa omogućuje partnerstvo na prijavi zajedničkih projekata što je primarni cilj uključivanja Općine Velika Pisanica u LPZ BBŽ.

2.10. SWOT ANALIZA - prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala

Analiza stanja i SWOT analiza predstavljaju temelj za izradu strategije razvoja koja je strukturirana kroz ciljeve, prioritete i mjere kojima se želi dostići vizija i realizirati planirano. Cilj SWOT analize je da jasnije iskaže podatke prikupljene kroz analizu stanja te da definira snage i slabosti općine koje imaju potencijala za razvoj i uspjeh, odnosno da definira prilike i prijetnje iz okruženja koje mogu bitno utjecati na planirani razvoj.

Slika 18: Shematski prikaz značenja i važnosti izrade SWOT analize

<p>SNAGE <i>S = strengths</i></p> <p>područja, resursi i sposobnosti unutar općine na koje se možemo osloniti u razvoju, sa velikim mogućnostima za uspjeh</p>	<p>SLABOSTI <i>W = weaknesses</i></p> <p>ukazuju koja područja, resursi i sposobnosti unutar općine ograničavaju ili onemogućavaju razvoj općine</p>
<p>PRILIKE <i>O = opportunities</i></p> <p>područja, resursi i sposobnosti izvan općine koje bi se mogle iskoristiti sa ciljem povećanja snaga i/ili smanjenja slabosti</p>	<p>PRIJETNJE <i>T = threats</i></p> <p>područja, resursi i sposobnosti izvan općine koje direktno mogu ugroziti njezin daljnji razvoj odnosno smanjiti snage a povećati slabosti</p>

SWOT ANALIZA – Komunalna infrastruktura i energetika u općini	
<p>SNAGE</p> <p>Općina je zadovoljavajuće pokrivena mrežom lokalnih/županijskih cesta Sva naselja Općine opskrbljena su električnom energijom Dobro uspostavljeno organizirano prikupljanje i odlaganje komunalnog otpada za sva naselja Poljoprivredna proizvodnja (kao mogući onečišćivač) ne utječe na tlo, podzemne i nadzemne vode iznad propisanih graničnih vrijednosti Sprečavanje pojave divljih odlagališta na području općine Bogati i raznoliki prirodni resursi (šume)</p>	<p>SLABOSTI</p> <p>Nedovoljna iskorištenost potencijala prirodnih resursa Općine kao razvojnog potencijala Neprepoznatljivost bioraznolikosti u Općini Kvaliteta mreže javnih cesta, njena sigurnosna razina te razina opremljenosti varira – dio mreže prilično je lošeg stanja Razina održavanja i stanje uređenosti velikog broja nerazvrstanih cesta i poljskih putova nije zadovoljavajuće Pješačke zone i biciklističke staze većim su dijelom neizgrađene što dovodi do smanjenja sigurnosti u prometu Prometna infrastruktura nedovoljno je prilagođena osobama s invaliditetom Energetska infrastruktura oslanja se isključivo na klasični elektroenergetski sustav Nedovoljna svijest stanovnika Općine o nužnosti učinkovitog korištenja energije u kućanstvima</p>

	<p>Nedovoljna analiza potencijala Općine za lokalnu proizvodnju energije iz obnovljivih izvora</p> <p>Neadekvatna pokrivenost bežične internetske mreže</p> <p>Nedovoljna pokrivenost naselja plinskom mrežom,</p> <p>Problematika odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda - nema izgrađene kanalizacijske mreže,</p> <p>Nedostatna kultura i praksa odvojenog prikupljanja otpada,</p> <p>Nedovoljan broj zelenih otoka</p> <p>Dijelovi naselja ugroženi su bujičnim poplavama i klizištima</p>
<p>PRILIKE</p> <p>Povoljan geografski položaj – blizina Bjelovara (kao županijskog središta)</p> <p>Očuvan, nezagađen i neizgrađen prostor u užem i širem okruženju Općine predstavlja osnovu za sustavni pristup valorizaciji i organizaciji prostora</p> <p>Postojanje fondova i specijaliziranih programa Europske unije za financiranje projekata održivog razvoja ruralnih područja (Europski fond za regionalni razvoj, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj) te održivog korištenja prirodnih resursa (mreže Natura 2000)</p> <p>Fondovi za poticanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije na međunarodnoj i nacionalnoj razini, rastući interes za ulaganja u obnovljive izvore energije i sustavno gospodarenje energijom</p> <p>Sve intenzivniji trend izgradnje širokopoljasne otvorene mreže polaganjem optičkih kablova za pristup širokopoljasnom internetu omogućuje korištenje najnovijih tehnologija – BB županija uvodi na širem području regije</p>	<p>PRIJETNJE</p> <p>Ne riješeni imovinsko-pravni odnosi koji uzrokuju propadanje kulturno-prirodne baštine u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji</p> <p>Nepotpuna sređenost vlasničkih knjiga (gruntovnice) i katastra</p> <p>Neadekvatni propisi za ruralni razvoj i zaštitu okoliša, nepostojanje podložnih smjernica za održivo korištenje prirodnih resursa</p> <p>Nedostatak kontrole nadležnih institucija u devastaciji baštine te nacionalnih sredstava i programa za sanaciju</p> <p>Preklapanje ingerencija različitih nadležnih institucija</p> <p>Niska ekološka svijest stanovnika u lokalnim zajednicama</p>

SWOT ANALIZA – Gospodarska infrastruktura u općini

SNAGE

Malo i srednje poduzetništvo/gospodarstvo;

Potaknuti iskoristivost izgrađene poduzetničke zone – pronalaženje investitora od zajedničkog interesa za mještane općine/zapošljavanje
Povoljan geografski i geoprometni položaj (blizina većih gradova: Bjelovar, Zagreb)

Poljoprivreda

Velika raznolikost i zadovoljavajuća kvaliteta poljoprivrednog zemljišta u Općini, Velik dio obradivih površina očuvan je i predstavlja visoko vrijedno poljoprivredno zemljište
Dobre polazne mogućnosti za intenzivniji razvoj poljoprivredne proizvodnje putem seoskih gospodarstava i pripadajućeg vida poduzetništva
Razvijena ekološka proizvodnja;
Kod individualnih proizvođača uglavnom konvencionalni način proizvodnje; prednost organske proizvodnje

Turizam

Postojeća seoska gospodarstva imaju relativno dobru osnovnu infrastrukturu, Postojeći izgrađeni objekti za agroturizam i ugostiteljsku ponudu domaćih specijaliteta
Potencijali za razvoj tematskih puteva (eko-etno staza) i lovnog turizma
Uspostavljeni oblici suradnje Općine s Turističkom zajednicom BBŽ
Potencijali u razvoju sportskog ili izletničkog ribolova sa ribnjacima koji su u vlasništvu lokalne zadruge;
Intenziviranje promocije kulture života na selu;

SLABOSTI

Malo i srednje poduzetništvo/gospodarstvo;

Mali broj obrta i trgovačkih društava registriranih na području Općine - većinom mikro i mala poduzeća koja nisu ekonomski dovoljno jaka
Poduzetnička stagnacija u prerađivačkoj industriji
Nedovoljna razvojna usmjerenost (tehnološka, inovacijska) postojećih MSP
Prevelika pasivnost mikro, malih i srednjih poduzet. iz Općine u segmentu korištenja nacionalnih programa poticanja poduzetništva i EU

Poljoprivreda

Nedostatak katastarske izmjere poljoprivrednog zemljišta i sustava navodnjavanja
Površina zemljišta koje se koristi u poljoprivredne svrhe u stalnom opadanju
Poljoprivrednu proizvodnju, tj. proizvodnju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava najvećim dijelom karakteriziraju: mali i rascjepkani posjedi i parcele, uzgoj nerentabilnih tradicionalnih poljoprivrednih kultura, slaba opremljenost mehanizacijom i gospodarskim objektima, nepostojanje zaokruženog ciklusa proizvodnje;
Nedostatna razina educiranosti individualnih vlasnika poljoprivrednih parcela, pojedinih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava,
Nedovoljna iskorištenost raspoloživih poljoprivrednih površina u državnom vlasništvu (te površine uglavnom nisu obradive),

Turizam

Skroman broj smještajnih kapaciteta (primarno u seoskim gospodarstvima), mali broj iznajmljivača, uključujući nedostatak inovativnih pristupa i ulaganja u aktiviranje smještajnih kapaciteta vlasnika izletišta i klijeti;
Nerazrađen koncept tematskih staza i autohtonih sadržaja te lova, ribolova;
Slaba označenost postojećih turističkih sadržaja
Slabo korištenje kulturnog i prirodnog naslijeđa, nedovoljna valorizacija kulturne baštine u turističke svrhe; potreban odabir selektivnog turizma;

PRILIKE

Povoljan geografski položaj – blizina Bjelovara (kao županijskog središta), Daruvara (kao turističkog središta) grada Zagreba (metropole nacionalnog i europskog značenja)

Veliki operativni troškovi tvrtki u obližnjim gradovima koji se mogu znatno smanjiti preseljenjem u poduzetničku zonu u Općini
Mogućnost korištenja nacionalnih programa poticanja poduzetništva i obrta i EU fondova
Prednosti udruživanja u klastere, zadruge ili druge oblike radi jačanja konkurentnosti
Tradicija obrtništva, postojanje tradicionalne obiteljske proizvodnje na županijskoj razini
Sve veći razvoj kontinentalnog turizma na nacionalnoj razini, rastući interes emitivnih turističkih tržišta i potencijalnih korisnika za aktivne oblike turizma zasnovanog na prirodnim, kulturno – povijesnim i tradicijskim vrijednostima i proizvodima

PRIJETNJE

Blizina Općine središtu Županije rezultira manjom gospodarskom aktivnošću zbog koncentracije industrije u gradu Bjelovaru

Problemi vezani uz opću gospodarska krizu u RH, uključujući i usporen rast investicija, sivu ekonomiju, smanjenje prihoda, nelikvidnost, blokadu računa poduzetnika

Sporost institucija u pogledu u rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i legalizacije
Nedostatak jasne i konzistentne gospodarske i industrijske strategije na nacionalnoj razini, a temeljem toga i izrada strategije gospodarskog razvoja na županijskoj razini

Ograničavajući zakonski propisi za korištenje i upravljanje poljoprivrednim zemljištem te neuređeno tržište za ekološku i ekskluzivnu poljoprivredne proizvodnju

Opća nepripremljenost poljoprivrednika za korištenje fondova Europske unije

SWOT ANALIZA – Društvena infrastruktura i civilni sektoru općini**SNAGE****Predškolski odgoj i opće obrazovanje**

Pokrenut postupak rada s djecom kroz igraonice / mala škola, koje vodi udruga žena
Pokrenut i projekti rada sa djecom predškolske dobi i djecom nižih razreda, Zadovoljavajući uvjeti rada i razvoja osnovne škole koja je aktivirala brojne projekte i aktivnosti kroz subvencije i potpore na raznim razinama

Zdravstvena zaštita i socijalna skrb

Dostatne usluge primarne zdravstvene zaštite (ambulanta opće medicine stomatološka ambulanta, deponij lijekova – u sklopu Doma zdravlja)
Jasno uređeni mehanizmi i kriteriji dodjele finansijskih davanja za rođenje djeteta,

SLABOSTI**Predškolski odgoj i opće obrazovanje**

Nerazvijeni prostorni kapaciteti za rad predškolske ustanove (vrtića)
Potreba za uključivanjem većeg broja predškolske djece u naobrazbu
Loša suradnja sa osnovnim školama u okolici s ciljem zajedničkog razvoja
Nepostojanje izvaninstitucionalnih programa i aktivnosti na području cjeloživotnog učenja (djeca, mladi, osobe starije životne dobi)
Emigracija stanovništva uslijed većih mogućnosti i boljih prilika za rad

Zdravstvena zaštita i socijalna skrb

Nedovoljno razvijena specijalistička zdravstvena zaštita u pojedinim segmentima
Nedostatak izvan institucionalnih oblika skrbi za

Kultura i sport te razvoj civilnog društva

Uređena igrališta na području općine (školsko, nogometno, rukometno...)
Definirana eko-etno staza kao potencijal razvoja kontinentalnog turizma
Uređeni vatrogasni dom, lovački dom i društveni domovi povremena su mjesta društvenih zbivanja
Postojanje i aktivnosti u radu velikog broja organizacija civilnog društva
Neprekinut kontinuitet djelovanja Kulturno-umjetničkog društva, iskustvo u organiziranju kulturno-umjetničkih događanja koja promiču lokalnu tradiciju
Kontinuitet rada i postojeći kapacitet i unutar dijela udruga: temeljna znanja i vještine, praktično iskustvo, infrastruktura, informacije
Aktivnosti u području rada sa manjinama i isticanju bogatstva različitosti;

različite skupine korisnika (npr. poludnevni i dnevni boravci, organizirana pomoć starijim i nemoćnim osobama)

Nedostatni preventivni programi informiranja i edukacije s ciljem unapređenja zdravstvene i socijalne skrbi stanovnika općine

Kultura i sport te razvoj civilnog društva

Neodgovarajuća zaštita i valorizacija objekata kulturne baštine

Mještani mogu zadovoljiti samo mali broj svojih kulturnih potreba u samoj Općini

Nedostatak adekvatnog zatvorenog prostora (društvenog doma) za organiziranje kulturno-umjetničkih događanja i većih manifestacija (buduća sportska dvorana)

Nedovoljna motiviranost mladih za uključivanje u inicijative i aktivnosti razvoja lokalne zajednice, uključujući i volonterski rad

Dio udruga nema adekvatne prostorije za prezentaciju rada i uključivanje šire zainteresirane javnosti, mladi se teže uključuju u rad udruga; Prevelika financijska ovisnost udruga o općinskom proračunu

Nedostatna razina znanja i vještina udruga za provedbu projekata Europske unije

Nedovoljna razina međugeneracijske solidarnosti – aktivnosti usmjerenih interakciji mladih s osobama treće životne dobi

PRILIKE

Nacionalni i županijski strateški dokumenti ukazuju potrebu za kontinuiranim poboljšanjem uvjeta rada, infrastrukture i opreme u školama
Predviđena unapređenja zdravstvene zaštite na temelju Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012. - 2020.
Mogućnost korištenja financijske potpore nacionalnih resornih institucija
Mogućnost korištenja fondova i specijaliziranih programa Europske unije
Pozitivna iskustva i prenošenje znanja na području susjednih županija za unapređenje kvalitete i modernizaciju infrastrukture u sektoru obrazovanja
Mogućnost za povezivanje s kulturno-sportskim potencijalima i infrastrukturom u susjednim općinama

PRIJETNJE

Financiranje predškolskog odgoja i općeg obrazovanja nije dovoljno kvalitetno riješeno
Nedovoljan broj angažiranih stručnjaka u osnovnoškolskom sustavu nužnih za cjelovit razvoj djece i za njihovo školovanje (psiholozi i defektolozi)
Povećana potreba zdravstvene i socijalne zaštite zbog trenda starenja stanovništva
Postojanje mogućnosti ukidanja jedinica lokalnih samouprava - Općina
Nedostatak odgovarajućih propisa i mogućnosti rješavanja rastućih potreba socijalne skrbi, nelogičnosti nacionalne reforme sustava socijalne skrbi 2011. - 2016.
Daljnja racionalizacija hrvatskog zdravstvenog sustava i promjena propisa može dovesti do snižavanja određenih standarda zdravstvene zaštite.

3. REZULTATI PROVEDENIH ANKETA

3.1. Anketiranje Radne skupine za izradu strateškog dokumenta

U samom početku procedure pripreme za izradu strateškog dokumenta, članovi radne skupine iskazali su u anketnom upitniku svoju prethodnu procjenu stanja:

- zadovoljstva kvalitetom pružanja usluga na području općine (komunalnih, zdravstvenih, odgojno-obrazovnih, infrastrukturnih i drugih)
- za minimalno tri pozitivne stvari u općini za poslovanje, rad i život
- za minimalno tri negativne stvari koje smatraju problemom razvoja i življenja
- rangirati pet problema koji predstavljaju kočnicu za razvoj poslovanja
- rangirati tri područja za koja smatraju potencijal rasta i razvoja
- dati općeniti mišljenje o potencijalima za razvoj turizma unutar općine;

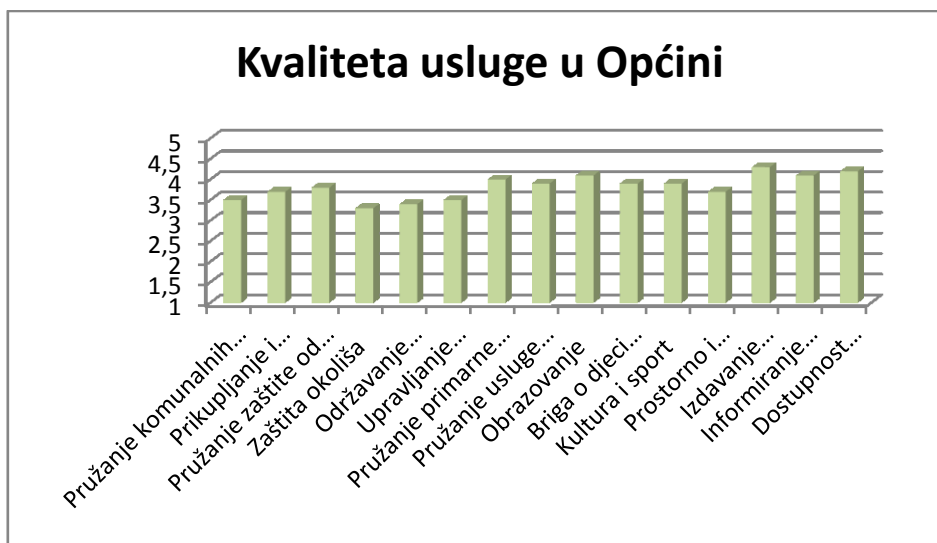
Anketni upitnik popunilo je 10 članova radne skupine.

Kako bi se utvrdilo trenutno stanje, aktualni problemi, kvaliteta života, te mogućnosti razvoja Općine Velika Pisanica, provedeno je ispitivanje kroz anketni upitnik podijeljen u četiri međusobno povezane cjeline

Ispitanici ove ankete djeluju u sektoru javne uprave, privatnog i civilnog sektora. Osim toga, dio ispitanika istovremeno su predstavnici više sektora, primjerice javne uprave i civilnog sektora (Savjet mladih, škole), te predstavnici i civilnog i privatnog sektora (u slučaju DVD-a, te poduzetništva).

Jedan od ciljeva ovog ispitivanja je bio utvrditi zadovoljstvo stanovnika općine (predstavnika sektora imenovanih u radni skupinu) kvalitetom usluga u Općini Velika Pisanica, pa su tako ispitanici ocjenama od 1 do 5 ocijenili kvalitetu i zadovoljstvo pružanjem pojedinih usluga Općine.

Slika 19: Kvaliteta usluga u Općini Velika Pisanica

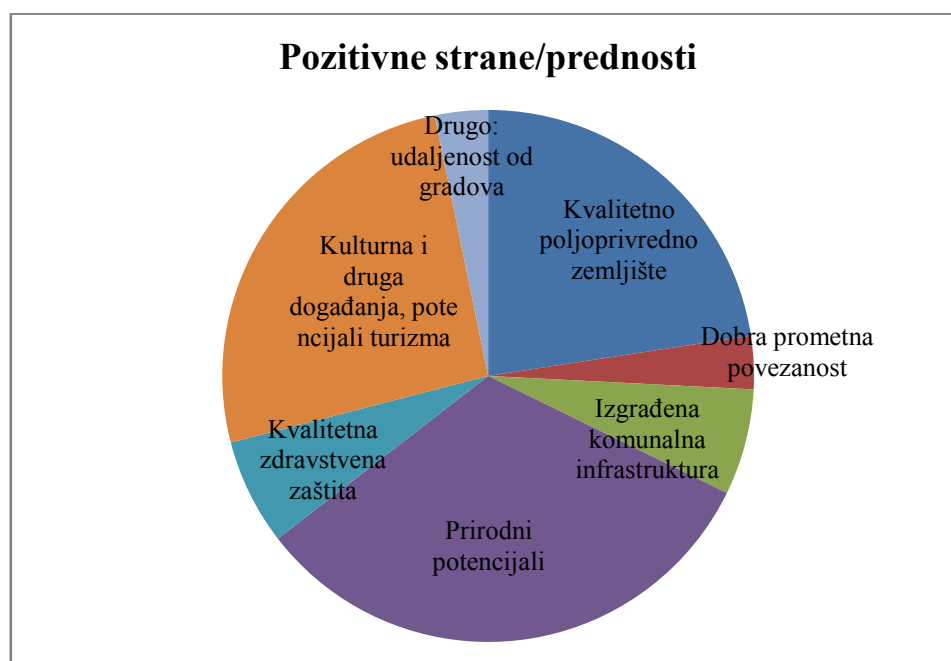
Ispitanici su najviše zadovoljni uslugama izdavanja potvrda i suglasnosti (prosječna ocjena 4.3), dostupnošću informacija (prosječna ocjena 4.2), te obrazovanjem i informiranjem stanovništva (prosječna ocjena 4.1).

Vidljivo je kako su najlošije ocjenjene usluge zaštite okoliša (prosječna ocjena 3.3), održavanje prometnica (prosječna ocjena 3.4), pružanje komunalnih usluga, te upravljanje općinskim vlasništvom (prosječne ocjene 3.5).

Osim zadovoljstva uslugama Općine, nužno je bilo preispitati koliko su ispitanici zadovoljni općinom kao mjestom poslovanja, rada i života. Od ispitanika se tražilo da navedu minimalno tri najpozitivnije stvari, odnosno prednosti, te minimalno tri nedostatka vezanih za život i infrastrukturu u Općini Velika Pisanica. Ta su dva pitanja u anketnom upitniku imala po 7 ponuđenih predložaka, te jednu opciju gdje je ispitanik mogao navesti svoje mišljenje.

Kao što je prikazano na grafikonu, glavne i najveće prednosti Općine su kulturna i druga događanja (potencijali turizma), zatim kvalitetna poljoprivredna zemljišta, te ono oko čega su se svi ispitanici složili, prirodni potencijali.

Slika 20: Pozitivne strane i prednosti Općine

Kanalizacijska mreža, briga o starijim i nemoćnim osobama, te manjak turističke i ugostiteljske infrastrukture navedeni su kao glavni nedostaci. Uz ponuđene, ispitanici su naveli još neke nedostatke poput manjka radnih mjesta, nedostatak vodovodne i plinske mreže, nedostatak pločnika i nogostupa.

Još jedan od ciljeva ove ankete jest utvrđivanje problema koje ispitanici imaju u vlastitom poslovanju. Od ponuđenih 10 opcija, ispitanik mora odabrati do 5 najvećih

problema u poslovanju, te ih prema važnosti rangirati brojevima od 1 do 5. Kao najveći problemi u poslovanju izdvojeni su (redom):

1. Neučinkovita državna i javna administracija
2. Ograničen pristup financijskim sredstvima za razvoj
3. Visoke cijene inputa za proizvodnju
4. Složenost poreznih propisa i visoke stope poreza
5. Nedovoljno obrazovana radna snaga

Područje za koje ispitanici smatraju da je najprosperitetnije, odnosno područje koje ima najviše mogućnosti za rast i razvoj je područje poljoprivrede i prehrambene industrije / ekološke proizvodnje, a slijede ga područje prerađivačke industrije i područje kontinentalnog turizma.

Od ukupno 10 ispitanika, njih 60% smatra kako na području općine nedostaje infrastruktura za pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga.

Analizom prikupljenih podataka utvrđeno je da sudionici smatraju kako su agroturizam, lokalne zabave i lokalne animacije dio turističke ponude koji u najvećoj mjeri nedostaje Općini, te kako bi na tome trebalo dodatno poraditi.

Kod razvoja turizma na ovom području, ispitanici su izrazili najveću brigu po pitanju:

- Nedostatka financijskih sredstava za konzumaciju i korištenje turističkih usluga
- Nedovoljne zainteresiranosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava za bavljenje djelatnostima koje bi utjecale na razvoj kontinentalnog i seoskog turizma
- Slabe promocije sadržaja koje općina nudi i općenito kontinentalnog turizma
- Zapuštenosti imanja i zemljišta
- Loše prometne povezanosti i slabe prometne infrastrukture
- Ograničenosti prirodnih resursa i ljudskih potencijala

Razvoj poljoprivrede i proizvodnja organskih poljoprivrednih proizvoda / ekološka proizvodnja, razvoj stočarstva, obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i seoskog turizma, prema ispitanicima najvažniji su dijelovi vizije razvoja ove Općine.

Stimulacije i poticaji državnih institucija za razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i prehrambenih kapaciteta, izgradnja potrebne infrastrukture, osnivanje zadruge, te poticanje mladih obitelji na život na selu neki su od dijelova misije i prijedloga kako ostvariti viziju.

Kao dodatne prijedloge za razvoj Općine sudionici istraživanja naveli su:

- očuvanje i uređenje okoliša
- jačanje gospodarstva poticanjem mladih na život na selu
- izgradnju kanalizacijske infrastrukture
- veća angažiranost i suradnja lokalnog, poslovnog i civilnog sektora te mjesnih odbora.

Do kraja procesa sudionici su redovito dolazili na sastanke radne skupine i aktivno sudjelovali u radu, tako da su i rezultati predloženih projektnih prijedloga i programa realna vizija razvoja formirana iz redova članova radne skupine, odnosno lokalnog stanovništva općine Velika Pisanica.

3.2. Analiza razvojnih mogućnosti općine

3.2.1. Komunalne infrastrukture

Uvidom u aktualno stanje i analize iskazane u prethodnim poglavljima može se zaključiti da je komunalna infrastruktura u nekim segmentima zadovoljavajuće razvijena i izgrađena dok je u nekima nedostatna ili ne postoji. Stoga se planiraju sljedeće tri aktivnosti koje se odnose na razvojna poboljšanja za općinu, a to su: izgradnja, proširenje i razvoj komunalne infrastrukture.

3.2.2. Unapređenja društvene infrastrukture i sustava obrazovanja

- U području redovnog (formalnog) obrazovanja mogućnost razvoja teži ka kvalitetnijem opremanju škola, kako bi se povećao standard rada sa učenicima i omogućila kvalitetnija priprema za nastavak školovanja.
- U području cjeloživotnog učenja i obrazovanja nužno je usmjeriti se na:
  - Edukacije nezaposlenih, s ciljem podizanja razine zapošljivosti
  - Ulaganje u znanje i informatičko opismenjavanje
  - Edukacije poljoprivrednika
  - Edukacija stanovnika o potrebama razvoja, prijavljivanja projekata razvoja
- U području kulture, zdravlja i razvijanja sportske infrastrukture na području općine, potencijal razvoja teži ka: razvijanju kulture življenja (očuvanje kulturne baštine i zaštite autohtonih i tradicijskih obilježja kraja, očuvanja prirode i okoliša, povećanje broja stanovnika); razvijanju programa zdravlja koje teži povećanju odgovornosti za osobno zdravlje i poticanju zdravog življenja; razvijanju programa jačanja sportskih aktivnosti kroz bolju opremljenost sportskih prostora i motivaciju sportskih udruga za provođenje programa za sve dobne skupine;
- U području odgoja potencijal razvoja usmjeren je težnji da se očuva povratak tradicionalnim vrijednostima i potiču programi zaštite obitelji i tradicijskih običaja
- U području nevladinih organizacija i civilnog sektora, poticati programe za razvoj i jačanje svih udruga na području općine i pomoć oko iznalaženja sredstava za uključivanje pojedinih ciljnih skupina u razvojne projekte u kojima će se posebno isticati volontarizam, dobrovoljni rad i očuvanje tradicijskih vrijednosti.

3.2.3. Unapređenje i poticanje razvoja poduzetništva

Razvojne mogućnosti u području gospodarskih aktivnosti usmjerene se razvoju i punoj funkcionalnosti postojeće poduzetničke zone, čime će se stvarati preduvjeti za povećanje zaposlenosti (nove investicije u nove kapacitete); teži se potaknuti prerađivačku industriju primjerenu potencijalima općine a to je prehrambena industrija i

drvoprerađivačka obzirom na resurse u poljoprivrednim gospodarstvima i šumama. Udruživanje i zajedničko nastupanje u poduzetničkim aktivnostima radi povećanja konkurentnosti malih proizvođača jedan je od primarnih ciljeva razvoja općine.

3.2.4. Unapređenje poljoprivrede i jačanje poljoprivrednih gospodarstava

Mogućnosti razvoja na području općine usmjerene su ka postizanju ciljeva kojima se želi kroz potpore i programe omogućiti lokalnim proizvođačima:

- Poticanje razvoja ekološke poljoprivrede
- Izgradnju proizvodnih kapaciteta za preradu eko i ostalih proizvoda
- Ciljani razvoj poljoprivrednih (obiteljskih) gospodarstava
- Povezivanje poljoprivrednih gospodarstava s turističkom ponudom
- Razvoj poljoprivrednog gospodarstva uz specijalizaciju, edukaciju i ciljanu proizvodnju
- Zaokruživanje ciklusa poljoprivredne proizvodnje do finalnog proizvoda
- Udruživanje i okrupnjavanje poljoprivrednih gospodarstava za proizvodnju, preradu i zajednički plasman proizvoda i usluga.

3.2.5. Razvijanje kontinentalnog turizma na području općine

Smjernice za razvoj turizma na području Općine Velika Pisanica su već postavljene ali sa daljnjim kontinuiranim ulaganjem u jačanje ruralnog i sportsko – rekreacijskog turizma koje se temelji na tradiciji, kulturnoj baštini i netaknutoj prirodi ruralnog područja. Programi će se nastaviti provoditi kroz daljnji razvoj Pisaničke eko-etno staze, smještajnih kapaciteta ruralnih i autohtonih kuća, jačanja programa seoskog turizma i širenjem broja izletišta, te poticanjem razvoja sportsko-rekreacijskog turizma, odnosno povezivanjem poljoprivrednih gospodarstava s turističkom ponudom kraja. Novi programi biti će usmjereni i jačanju multietničkih vrijednosti i bogatstva različitosti koje je posebno izražajno na području Općine Velika Pisanica.

4. VIZIJA I MISIJA RAZVOJA OPĆINE

4.1. Vizija razvitka općine

Izradom vizije Programa gospodarskog razvitka općine u prethodnom razdoblju definirana je vizija koja glasi:

„Općina suvremene poljoprivredne proizvodnje, snažnog poduzetništva, atraktivne turističke ponude i razvijenih društvenih vrijednosti“

Obzirom da su već tada definirani relevantni pokazatelji i smjernice razvoja kojima teži općina, a uslijed ulaganja u razvoj komunalne i društvene infrastrukture u prethodnom razdoblju te prema dostupnim proračunskim sredstvima i drugim izvorima financiranja, djelomično su stvoreni bolji preduvjeti za jači i brži daljnji razvoj općine.

Stoga se VIZIJA općine definira kao:

„Općina Velika Pisanica mjesto je ugodnog življenja, suvremene poljoprivredne i ekološke proizvodnje, razvijenog poduzetništva, atraktivne turističke ponude, jedinstvene i očuvane kulturne i prirodne baštine“

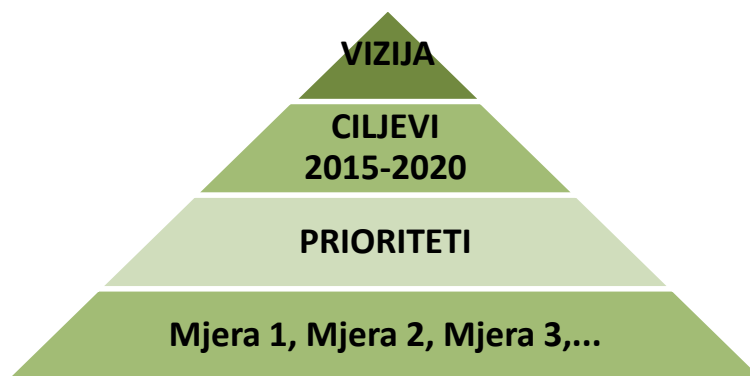
U viziji razvoja, Općina Velika Pisanica želi biti poželjno mjesto za život u kojem će se održivi razvoj temeljiti na razvitku mikro, malog i srednjeg poduzetništva, ruralnom turizmu, suvremenoj poljoprivrednoj proizvodnji i uspješnim obiteljskim gospodarstvima te ostalim uslužnim djelatnostima nužnim za jačanje razvoja ruralne sredine. Koristeći se komparativnim prednostima sredine koje proizlaze iz prirodne ljepote kraja, multikulturalnih vrijednosti, truda vrijednih i marljivih ljudi, te otklanjanjem uočenih problema u prostornom uređenju i gospodarskoj revitalizaciji kao i poboljšanjima u društvenom, kulturnom, obrazovnom i komunalnom sektoru, težimo dostizanju boljeg i kvalitetnijeg života za sve građane općine.

4.2. Misija razvitka općine

Općina Velika Pisanica kao jedinca lokalne samouprave usmjeriti će sve svoje resurse i znanja za potrebe očuvanja izvornih vrijednosti kraja, uspostaviti će transparentno upravljanje javnim, komunalnim, gospodarskim i prostornim planiranjem, te omogućiti svim svojim stanovnicima najbolje moguće uvjete za razvoj poljoprivrednih, gospodarskih i turističkih vrijednosti. Uz navedeno, pružati će podršku kulturnim, sportsko-rekreativnim i zdravstvenim sadržajima kojima se oplemenjuje život na području općine.

U području razvoja kontinentalnog turizma, kontinuiranom edukacijom ljudskih resursa i očuvanjem kulturnih i prirodnih dobara učinit ćemo Veliku Pisanicu jedinstvenom i prepoznatljivom destinacijom koja svoje temelje ima na očuvanoj kulturnoj i prirodnoj baštini i održivom visoko razvijenom turizmu.

5. CILJEVI, PRIORITETI I MJERE RAZVOJA OPĆINE

5.1. Strateški ciljevi

Definirani strateški ciljevi proizlaze iz vizije i misije, prethodne analize stanja, odnosno izrađenih SWOT analiza po pojedinim sektorima. Definiranjem dugoročnih ciljeva koji obuhvaćaju razdoblje tri i više godina osigurava se postavljanje strateških prioriteta sadržanih u provedbenim mjerama koje dovode do konkretnih projektnih prijedloga.

Prilikom definiranja strateških ciljeva, vodilo se računa o fazama pripremljenosti projekta koje su svrstane u tri kategorije i to:

- faza 1 – neposredna realizacija projekta (što znači da je projekt spreman za provedbu)
- faza 2 – srednjoročno plansko razdoblje (što obuhvaća razdoblje 1-3 godine)
- faza 3 - dugoročno plansko razdoblje (što obuhvaća razdoblje 3-5 i više godina)

Strateški ciljevi su osnova za dostizanje vizije razvoja općine Velika Pisanica. U skladu s navedenim, definirana su tri strateška cilja, koji su rezultat rada i koje je predložila Radna skupina za izradu strateškog razvojnog dokumenta.

STRATEŠKI CILJ 1:

1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva stvaranjem preduvjeta za jačanje mikro, malog i srednjeg poduzetništva

STRATEŠKI CILJ 2:

2. Unaprijeđenje razvoja poljoprivrede i kontinentalnog turizma

STRATEŠKI CILJ 3:

3. Poboljšanje kvalitete života, jačanjem ljudskih potencijala i unapređenjem društvene infrastrukture

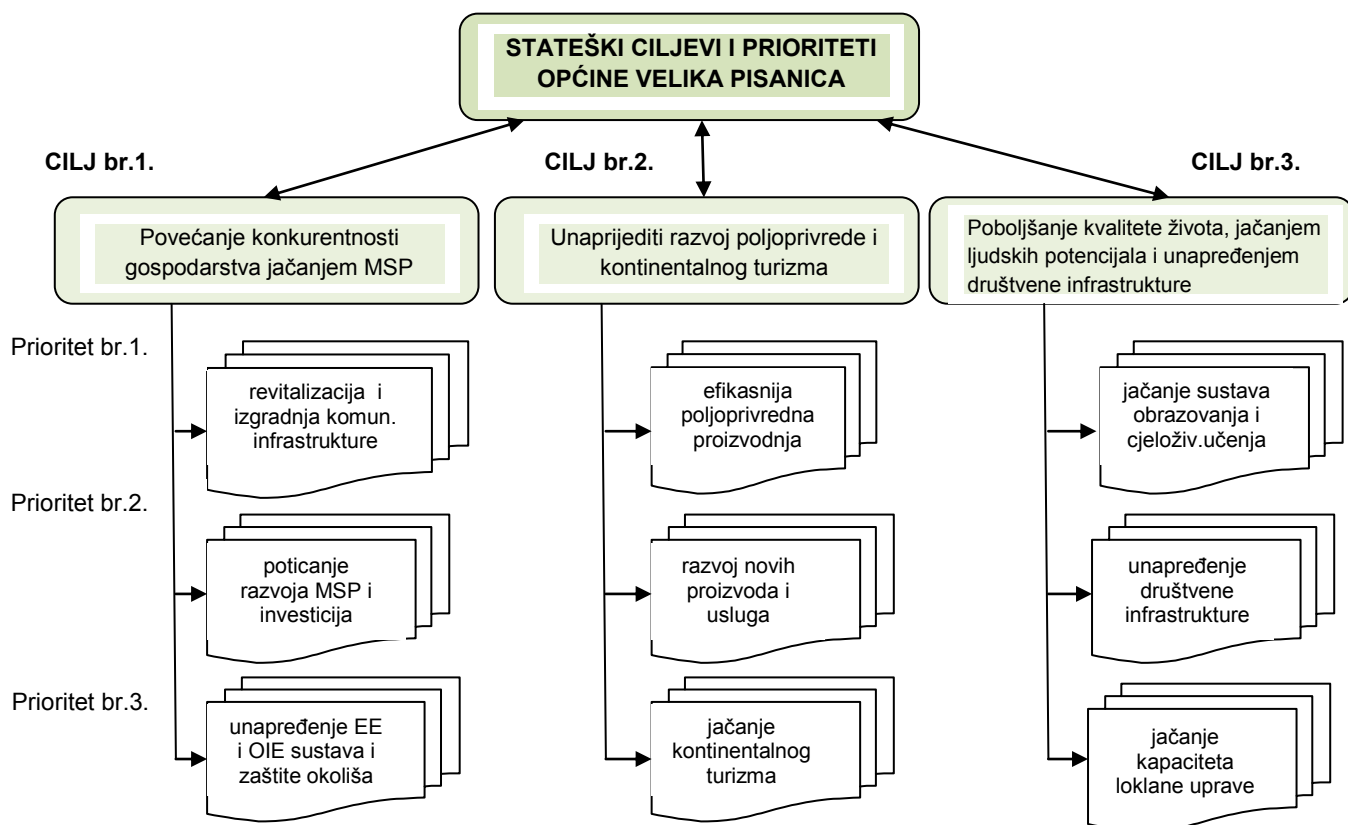
Strateški ciljevi su proizašli iz rasprava na sastancima radnih skupina, temelje se na sagledavanju uvjeta u okruženju, analiziranog aktualnog stanja u općini te SWOT analize kojom se težilo uočene komparativne prednosti pretvoriti u konkurentne, a uočene slabosti pretvoriti u razvojne projekte s tendencijom prerastanja u prednosti.

5.2. Strateški prioriteti

Strateški prioriteti vezani su uz definirane strateške ciljeve i predstavljaju razlučene smjerove pokretanja aktivnosti i djelovanja. Oni su polazište strategije iz kojih će nastati aktivne mjere koje definiraju konkretne projektne prijedloge, a ujedno osiguravaju provedbu svakog pojedinog dugoročnog cilja.

Tablica 20: Strateški ciljevi i prioriteti

Strateški CILJEVI	Strateški PRIORITETI
1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva stvaranjem preuvjeta za jačanje mikro, malog i srednjeg poduzetništva	1.1. Poticanje revitalizacije i izgradnje infrastrukture – komunalne, prometne i druge
	1.2. Poticanje razvoja mikro, malog i srednjeg poduzetništva i investicija
	1.3. Unapređenje energetskeg sustava, obnovljivih izvora energije i zaštite prirode i okoliša
2. Unaprijeđenje razvoj poljoprivrede i kontinentalnog turizma	2.1. Unaprijeđenje uvjeta za efikasnu poljoprivrednu proizvodnju
	2.2. Poticanje razvoja novih proizvoda i usluga
	2.3. Stvaranje preuvjeta za jačanje kontinentalnog turizma
3. Poboljšanje kvalitete života, jačanjem ljudskih potencijala i unapređenjem društvene infrastrukture	3.1. Unapređenje sustava obrazovanja i cjeloživotnog učenja
	3.2. Unapređenje društvene infrastrukture
	3.3. Razvoj i jačanje kapaciteta lokalne samouprave

5.3. Razrada mjera prema strateškim prioritetima

Operativna razrada svakog strateškog prioriteta je strateška mjera, koja je usmjerena na specifična područja djelovanja, npr. na komunalnu infrastrukturu, poduzetništvo, obrazovanje, zaštitu okoliša, sport, kulturu i drugo. Svaka od naznačenih mjera sastavni je dio jednog od strateških prioriteta i usmjerena je dostizanju zadanog strateškog cilja. Svrha definiranja mjera je razvoj po načelima održivosti i pretpostavka za prihvaćanje pojedinog projektnog prijedloga.

Sljedi razrada mjera koja uključuje ciljne skupine, nositelje aktivnosti i očekivane rezultate.

STRATEŠKI CILJ 1. (kraće: SC1.)		
Povećanje konkurentnosti gospodarstva stvaranjem preduvjeta za jačanje mikro, malog i srednjeg poduzetništva		
Strateški PRIORITET 1.1.	Strateški PRIORITET 1.2.	Strateški PRIORITET 1.3.
1.1. Poticanje revitalizacije i izgradnje infrastrukture – komunalne, prometne i druge	1.2. Poticanje razvoja mikro, malog i srednjeg poduzetništva i investicija	1.3. Unapređenje energetskog sustava, obnovljivih izvora energije i zaštite prirode i okoliša
Cilj prioriteta: jačanje poduzetničkih aktivnosti zahtjeva kvalitetnu infrastrukturnu opremljenost, omogućava privlačenje investicija i kvalitetniji život svih stanovnika općine; prometna povezanost nužan preduvjet za poticanje ulaganja;	Cilj prioriteta: stvaranje povoljnog poduzetničkog okruženja uz adekvatne poticajne mjere čini ruralnu sredinu privlačnom za pokretanje obrtničkih/tradicijskih zanata i/ili novih investicija; jačanjem kapaciteta svih dostupnih resursa omogućiti će se brži ruralni/regionalni razvoj;	Cilj prioriteta: poticanje bolje iskoristivosti obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti omogućiti će jačanje kapaciteta za potporu poduzetništvu na način sustavnog gospodarenja energijom; poticanje projekata brige o okolišu i zaštite okoliša na ruralnom području;
Ciljane skupine: općina /JLSU, civilni sektor, lokalno stanovništvo, OPG i poduzetnici, lokalna akcijska grupa (LAG)	Ciljane skupine: mikro, mala i srednja poduzeća, obrtnici i poljopr. gospodarstva; postojeći i budući investitori; mladi potencijalni poduzetnici	Ciljane skupine: mikro, mali i srednji poduzetnici, obrtnici i poljopr. gospodarstva; investitori, lokalno stanovništvo, općina (JLSU), civilni sektor, LAG
Nositelji aktivnosti: općina /JLSU, poduzetnici, investitori, nadležne institucije;	Nositelji aktivnosti: općina, JLSU, potporne institucije, poduzetnici, obrti, OPG-ovi, zadruge, LAG	Nositelji aktivnosti: JLSU / općina, mikro, mala i srednja poduzeća, obrtnici i poljopr. gospodarstva; investitori, LAG
Očekivani rezultati: broj kilometara nove i obnovljene infrastrukture; broj razvijenih novih projekata; broj korisnika priključenih na novu / postojeću infrastrukturnu mrežu; poboljšanje općeg stanja u općini; dostupnost novih mreža; poboljšana vodovodna, prometna mreža, poboljšana odvodnja i kanaliz. mreža;	Očekivani rezultati: broj novoregistriranih poslovnih subjekata (obrta, OPG-ova, zadruga, poduzeća); broj pokrenutih investicija; broj dodijeljenih potpora i poticaja poduzetnicima; broj održanih edukacija i stručnih radionica poduzetnicima; broj korisnika nacionalnih i EU fondova; povećanje broja zaposlenih; povećan interes za pokretanje poslovanja; intenziviran sektorski razvoj na području općine;	Očekivani rezultati: broj pokrenutih projekata koji koriste obnovljive izvore energije; broj kilometara razvijene ili unapređene elektroenergetske mreže i javne rasvjete; postignute uštede na godišnjoj razini; broj projekata iz područja zaštite prirode i okoliša; broj zelenih otoka i saniranih odlagališta; broj edukativnih radionica, materijala ili događaja na temu zaštite okoliša i prirode; broj uključenih domaćinstava u odvajanje i odvoz komun. otpada;

STRATEŠKI CILJ 1. (kraće: SC1.)		
Povećanje konkurentnosti gospodarstva stvaranjem preduvjeta za jačanje mikro, malog i srednjeg poduzetništva		
PRIORITET 1.1. Poticanje revitalizacije i izgradnje infrastrukture – komunalne, prometne i druge	Strateški PRIORITET 1.2. Poticanje razvoja mikro, malog i srednjeg poduzetništva i investicija	Strateški PRIORITET 1.3. Unapređenje energetskog sustava, obnovljivih izvora energije i zaštite prirode i okoliša
MJERA 1.1.1. Izgradnja nove i proširenje postojeće vodovodne mreže, održavanje i unapređenje;	MJERA 1.2.1. Jačanje investicijske klime potporama proizvodno-prerađivačkom sektoru	MJERA 1.3.1. Unapređenje energetskog sustava i poticanja iskorištavanje obnovljivih izvora energije
MJERA 1.1.2. Izgradnja i održavanje kanalizacijske mreže, sustava odvodnje i pročišćavanja voda	MJERA 1.2.2. Razvoj obrtništva i MSP poticanjem početnika, mladih i žena poduzetnica	MJERA 1.3.2. Održavanje i sustavno gospodarenje energijom – javna rasvjeta
MJERA 1.1.3. Unapređenje i razvoj prometne infrastrukture – nerzavrstane i ostale ceste	MJERA 1.2.3. Poticanje programa i projekata iz društvenog/socijalnog poduzetništva	MJERA 1.3.3. Poticanje učinkovitog gospodarenja otpadom
MJERA 1.1.4. Usklađivanje prostornih i drugih razvojnih i infrastrukturnih planova	MJERA 1.2.4. Jačanje kapaciteta poslovne zone i poduzetničkog inkubatora	MJERA 1.3.4. Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti i baštine, okoliša i javnih površina
MJERA 1.1.5. Izgradnja sustava navodnjavanja	MJERA 1.2.5. Poticanje razvoja novih proizvoda i usluga u poduzetništvu	MJERA 1.3.5. Programi edukacije i poticanja energetske učinkovitosti
	MJERA 1.2.6. Poticanje udruživanja u klastere, zadruge i druge interesne skupine	

STRATEŠKI CILJ 2. (kraće: SC2.)		
Unapređenje razvoja poljoprivrede i kontinentalnog turizma		
Strateški PRIORITET 2.1.	Strateški PRIORITET 2.2.	Strateški PRIORITET 2.3.
2.1. Unapređenje uvjeta za efikasnu poljoprivrednu proizvodnju	2.2. Poticanje razvoja novih proizvoda i usluga	2.3. Stvaranje uvjeta za razvoj kontinentalnog turizma
Cilj prioriteta: jačanje poljoprivrednih gospodarstava kroz edukativne radionice kojima je cilj unapređenje proizvodnje, upoznavanje sa suvremenim tehnologijama, mogućnostima financiranja i prednostima udruživanja te okrupljivanjima zemljišta radi jačanja konkurentosti domaćih poljoprivrednih proizvođača;	Cilj prioriteta: poticanje lokalnog stanovništva na kreativne, inovativne i autohtone proizvode kojima će se povećati dodana vrijednost ovog strateškog cilja i ponudom poljoprivrednih proizvoda i kroz ponudu turističkih paketa/usluga na području općine; educiranje stanovništva i proizvođača o mogućnostima financiranja razvoja proizvoda te regionalno/ međuregionalno povezivanje;	Cilj prioriteta: poticanje izgradnje turističke infrastrukture radi razvoja selektivnih oblika turizma koji će se bazirati na kulturnoj i likovnoj baštini, prirodnim resursima i domaćim autohtonim proizvodima kraja; daljnji razvoj eko-staza i stvaranje prepoznatljivog identiteta općine sa naglaskom na multietičku tradiciju i isticanje posebnosti ruralne sredine;
Ciljane skupine: općina /JLSU, OPG, obrtnici i poduzetnici, postojeći i novi ponuđači proizvoda i usluga, lokalno stanovništvo lokalna akcijska grupa (LAG)	Ciljane skupine: općina /JLSU, poduzetnici (MSP), obrtnici i poljopr. gospodarstva; postojeći i budući investitori; potporne institucije	Ciljane skupine: općina /JLSU, OPG, obrtnici i poduzetnici, pružatelj turističkih usluga, proizvođači domaćih proizvoda i usluga, stanovništvo
Nositelji aktivnosti: općina /JLSU, poduzetnici potporne institucije, nadležne institucije, LAG,	Nositelji aktivnosti: općina, JLSU, potporne institucije, poduzetnici, obrti, OPG-ovi, zadruge, LAG, resorna ministarstva	Nositelji aktivnosti: JLSU / općina, OPG, obrtnici i pružatelj turističkih usluga, LAG, civilni sektor/udruge, potporne institucije/ turistička zajednica
Očekivani rezultati: broj OPG-a koji ulažu u razvoj, broj mladih nositelja OPG-a broj održanih radionica i educiranih poljoprivrednika na temu proizvodnje u poljoprivredni, broj PG, obrtnika ili poduzetnika koji koriste sredstva iz fondova EU i ruralnog razvoja, broj umreženih poljoprivrednika, izrađeni promo-materijali i promotivna prodajna mjesta	Očekivani rezultati: broj radionica i manifestacija za očuvanje kulturne, multietičke ili likovne tradicije sa izradom autohtonih proizvoda ili usluga; očuvanje tradicijskih zanata/ običaja; izrađeni domaći suvenirni, nakit ili drugi proizvodi, broj radionica za informiranje o mogućnostima financiranja iz nacionalnih i EU fondova; broj radionica i educiranih na temu komunikacijskih i marketinških vještina;	Očekivani rezultati: povećanje broja gostiju/turista, stvaranje prepoznatljivog identiteta općine u skladu sa turističkom ponudom, broj pružatelja usluga u turizmu, broj manifestacija i događanja, broj uređenih tematskih staza, broj izrađenih promo-materijala, broj edukacija na temu turizma i marketinga

STRATEŠKI CILJ 2. (kraće: SC2.)

Unapređenje razvoja poljoprivrede i kontinentalnog turizma

Strateški PRIORITET 2.1. Unapređenje uvjeta za efikasnu poljoprivrednu proizvodnju	Strateški PRIORITET 2.2. Poticanje razvoja novih proizvoda i usluga	Strateški PRIORITET 2.3. Stvaranje uvjeta za razvoj kontinentalnog turizma
MJERA 2.1.1.	MJERA 2.2.1.	MJERA 2.3.1.
Poticanje razvoja integrirane i ekološke proizvodnje te modernizacija tehnologije rada	Analiziranje postojećih resursa obrtničko-zanatskih vrijednosti radi poticanja očuvanja tradicije	Definiranje konkurentskih prednosti lokalnog/ruralnog turizma – izrada planova razvoja
MJERA 2.1.2.	MJERA 2.2.2.	MJERA 2.3.2.
Povećanje iskoristivih površina objedinjavanjem zemljišnih parcela	Ulaganje u edukativne radionice radi razvoja kulturne baštine i ponude tradicijskih vrijednosti kraja	Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma (agroturizma, eko-staza, multietničke različitosti i drugih)
MJERA 2.1.3.	MJERA 2.2.3.	MJERA 2.3.3.
Razvoj i unapređenje plasteničke i stakleničke proizvodnje	Udruživanje i zajedničke prodajne aktivnosti ponuđača proizvoda i usluga	Podrška u provođenju promotivnih aktivnosti i turističkih kampanja saponudom proizvoda i usluga
MJERA 2.1.4.	MJERA 2.2.4.	MJERA 2.3.4.
Poticanje ulaganja u razvoj i izgradnju preradbenih kapaciteta	Poticanje razvoja drugih oblika poduzetništva kroz inovatorstvo, kreativnost, društveno poduzetništvo i sl.	Jačanje lokalne, regionalne, međuregionalne i međunarodne povezanosti i stvaranje prepoznatljivog identiteta općine
MJERA 2.1.5.		MJERA 2.3.5.
Omogućavanje poticaja za smanjenje štetnih posljedica nastalih elementarnim nepogodama		Podizanje kvalitete postojećih i razvijanje novih turističkih usluga i povećanje smještajnih kapaciteta
MJERA 2.1.6.		MJERA 2.3.6.
Poticanje udruživanja poljoprivrednih gospodarstva u zadruge, klastere i druge interesne skupine		Unapređenje turističkih sadržaja, usluga i proizvoda korištenjem suvremenih metoda ponude i izgradnjom turističke infrastrukture (signalizacija)

STRATEŠKI CILJ 3. (kraće: SC3.)		
Poboljšanje kvalitete života, jačanjem ljudskih potencijala i unapređenjem društvene infrastrukture		
Strateški PRIORITET 3.1.	Strateški PRIORITET 3.2.	Strateški PRIORITET 3.3.
3.1. Unapređenje sustava obrazovanja i cjeloživotnog učenja	3.2. Unapređenje društvene infrastrukture	3.3. Razvoj i jačanje kapaciteta lokalne samouprave
Cilj prioriteta: stvaranje kvalitetnog predškolskog i obrazovnog sustava koje će utjecati na smanjenje marginalizacije mladih, spriječiti dopopulaciju i utjecati na povećanje stope nataliteta; težiti uspostavi društveno aktivne zajednice ponudom cjeloživotnih programa učenja atraktivnih lokalnom stanovništvu;	Cilj prioriteta: ojačati kapacitete za kvalitetniji rad civilnog i javnog sektora modernizacijom, izgradnjom ili uređenjem objekata za rad škola, kulturnih sadržaja, sporta, briga o zdravlju i socijalnoj skrbi; uključivanje u društvo osoba u nepovoljnom položaju, pomoć starim i nemoćnim i osobama sa invaliditetom;	Cilj prioriteta: povećanje educiranosti i informiranosti lokalnog stanovništva uz podršku formiranog stručnog projektnog tima dostupnog na nivou općine, koji će dugoročno doprinjeti povećanju razvojnih projekata i programa i povećanju konkurentnosti na lokalnoj razini;
Ciljane skupine: općina /JLSU, OPG, obrtnici i poduzetnici, potencijalni investitori, stanovništvo, djeca i mladi, udruge	Ciljane skupine: općina /JLSU, poduzetnici (MSP), obrtnici i OPG; postojeći i budući investitori; potporne institucije, lokalno stanovništvo, djeca i mladi, udruge	Ciljane skupine: općina /JLSU, OPG, obrtnici i poduzetnici, stanovništvo, djeca i mladi, udruge, potporne institucije, nezaposleni, osjetljive i ugrožene društvene skupine
Nositelji aktivnosti: općina /JLSU, poduzetnici, potporne institucije, nadležne institucije, LAG,	Nositelji aktivnosti: općina, JLSU, potporne institucije, poduzetnici, obrti, OPG-ovi, zadruge, LAG, resorna ministarstva	Nositelji aktivnosti: općina /JLSU, poduzetnici, potporne institucije, resorna ministarstva i ostale nadležne institucije
Očekivani rezultati: broj djece i mladih uključenih u nove programe, broj edukacijskih programa, broj polaznika specijaliziranih ili općih programa, povećanje broja mladih koji nastavljaju daljnje školovanje, broj projekata prijavljenih na temu odgoja i obrazovanja i cjeloživotnog učenja, broj promidžbenih materijala koji informiraju i educiraju; ukupni resursi kojima se raspolaže (ljudski i tehnički) u programima obrazovanja;	Očekivani rezultati: broj obnovljenih objekata (domovi, dvorane, škole, crkve, zdravstvene ordinacije, soc. skrbi, vatrogasni domovi) i ostalih zapuštenih nekretnina, broj održanih radionica za ciljane skupine, broj organiziranih aktivnosti, manifestacija i drugih događanja, broj aktivnosti udruga, provedene radionice na temu udruživanja i povezivanja, uspostavljena partnerstva (javno privatna ili druga);	Očekivani rezultati: osposobljen projektni tim za informiranje i educiranje lokalnog stanovništva (mjere, programi, financiranje iz nac. i EU fondova i dr.), broj održanih radionica, edukacija i tematskih sastanaka, broj prijavljenih projekata za financiranje iz drugih izvora, broj odobrenih i provedenih projekata, broj izrađenih promotivnih materijala na temu rada i vidljivosti aktivnosti u općini; broj partnera i udruženih suradnika/umrežavanja; broj mladih uključenih u aktivnosti općine;

STRATEŠKI CILJ 3. (kraće: SC3.)		
Poboljšanje kvalitete života, jačanjem ljudskih potencijala i unapređenjem društvene infrastrukture		
Strateški PRIORITET 3.1. Unapređenje sustava obrazovanja i cjeloživotnog učenja	Strateški PRIORITET 3.2. Unapređenje društvene infrastrukture	Strateški PRIORITET 3.3. Razvoj i jačanje kapaciteta lokalne samouprave
MJERA 3.1.1.	MJERA 3.2.1.	MJERA 3.3.1.
Unapređenje obrazovne strukture stanovništva -jačanjem materijalnih, prostornih i ljudskih resursa	Izgradnja, opremanje i modernizacija objekata za kulturu, sport i rekreaciju	Analiza postojećih resursa i stvaranje uvjeta za jačanje kapaciteta za pružanje novih usluga i programa općine
MJERA 3.1.2.	MJERA 3.2.2.	MJERA 3.3.2.
Poticanje provedbe tematskih edukacija i poticanje cjeloživotnog učenja lokalnog stanovništva	Unapređenje kapaciteta i kvalitete rada u predškolskom i školskom odgoju i obrazovanju	Podrška uključivanju općine u projekte i programe na regionalnoj, međuregionalnoj ili međunarodnoj razini
MJERA 3.1.3.	MJERA 3.2.3.	MJERA 3.3.3.
Podrška provedbi edukacija poljoprivrednih gospodarstava	Unapređenje kapaciteta i kvalitete pružanja socijalnih i zdravstvenih usluga	Podrška radu Projektneog tima za savjetovanje javnog, civilnog i privatnog sektora u području razvoja i mogućih izvora financiranja projekata
MJERA 3.1.4.	MJERA 3.2.4.	MJERA 3.3.4.
Poticanje edukacija nositelja turističke ponude općine	Izgradnja, opremanje i modernizacija objekata društvene i/ili socijalne namjene (domovi, klubovi, centri i sl.)	Poticanje korištenja informacijsko komunikacijskih i e-alata u poslovanju lokalne samouprave radi pružanja kvalitetnijih usluga stanovništvu
MJERA 3.1.5.	MJERA 3.2.5.	MJERA 3.3.5.
Jačanje lokalnih kapaciteta ljudskih potencijala za pripremu, prijavu i provedbu projekata na nacionalnoj i europskoj razini	Poticanje programa skrbi i uključivanja u društvo socijalno isključenih ili marginaliziranih skupina, te osoba sa invaliditetom ili teškoćama u razvoju	Unapređenje uvjeta za uključivanje mladih (Savjet mladih) u formiranje razvojnih programa na razini općine
MJERA 3.1.6.	MJERA 3.2.6.	
Poticanje razvoja i unapređenja svih školskih i izvanškolskih aktivnosti za mlade	Poticanje rada organizacija civilnog društva – rad Centra za udruge	

6. PLAN PROVEDBE STRATEGIJE

6.1. Ocjenjivanje i rangiranje projekata te izmjena i dopuna Baze projektnih prijedloga

Za uspješnu provedbu strategije razvoja nužna je uspostava Baze projektnih prijedloga. **Baza projektnih prijedloga (BPP)** ima za cilj učinkovito planiranje i detaljno praćenje provedbe strateških ciljeva. Ova će baza predstavljati službeni registar projektnih ideja s područja općine. U bazu se unose podaci o razvojnim projektima čiji su korisnici i/ili nositelji i/ili predlagatelji javne, privatne i civilne organizacije. Za pojedine projektne prijedloge općina može dati pismo preporuke ili sudjelovati kao partner, ukoliko su isti od strateškog značaja za razvoj općine.

Baza (BPP) se nalazi na jednom mjestu u sklopu općinskog ureda, vodi se elektronski i čini objedinjeni pregled projektnih ideja i/ili pripremljenih prijedloga projekata s područja općine koja omogućuje uvid u implementaciju strategije razvoja općine za programsko razdoblje 2015. - 2020.

Kako bi se formirala baza projektnih prijedloga, tijekom izrade strategije radna skupina je kroz svoje radionice kreirala jedinstven obrazac putem kojeg se prikupljaju osnovni podaci o projektnim idejama razvojnih dionika iz svih sektora, a čije je prebivalište na području općine Velika Pisanica. Obrazac za prikupljanje projektnih prijava javno je dostupan na službenoj web stranici općine.

Javni poziv za prikupljanje projektnih ideja konstantno je otvoren, ali će se praćenje i ažuriranje Baze provoditi do dva puta tijekom godine, a po potrebi i češće. U skladu sa zaprimljenim projektnim prijedlozima revidirati će se i Baza projektnih prijava.

Nakon prikupljanja projektnih prijedloga, provodi se njihova detaljna analiza usklađenosti s programskim strateškim ciljevima i prioritetima, te ocjena spremnosti projektnih prijedloga (ili već gotovih projektnih aplikacija) za realizaciju. Određuje im se sadržaj, iznosi, razina pripremljenosti te drugi pokazatelji kojima se ocjenjuje prioritetnost za razvoj područja općine i implementaciju strategije.

Tablica 21: Kriteriji za odabir prijedloga

Kriteriji za odabir projektnih prijedloga			
Kriteriji		Maks. broj bodova	Ostvaren broj bodova
Opći kriteriji	Opis kriterija		
Strateška integracija	Projektni prijedlog usklađen je sa strateškim ciljevima na nacionalnoj/ EU/regionalnoj razini-ŽRS BBŽ <ul style="list-style-type: none"> • ako DA – 5 bodova • ako NE – 0 (obacuje se prijedlog)	5	
Usklađenost sa SRP	Projektni prijedlog usklađen je sa strateškim programskim ciljevima i prioritetima SRP općine V.Pisanica <ul style="list-style-type: none"> • ako DA – 5 bodova • ako NE – 0 (obacuje se prijedlog)	5	
Inovativnost	Projektni prijedlog zasniva se na revitalizaciji, inovativnosti i kreativnosti ili modernizaciji u provedbi	10	

	<ul style="list-style-type: none"> • inovativnost - 10 bodova • modernizacija – 8 bodova • nove metode, znanja i vještina – 3 boda • revitalizacija – 3 boda • ako NE – 0 		
Financiranje	<p>Projektни prijedlog ima zatvorenu financijsku konstrukciju ili ima osigurano minimalno: (za projekte koji moraju imati osigurano min. učešće vlastitih sredstava)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ako ima više od 75% - 10 bodova • ako ima 50-75% - 8 bodova • ako ima 25-50% - 5 bodova • ako ima manje od 25% vlastitih sredstava – 3 boda 	10	
Ujednačen razvoj svih naselja općine	<p>Projektни prijedlog pridonosi ujednačenom razvoju cijelog područja općine Ciljevi i očekivani rezultati projekta korisni su za sve stanovnike općine (otvaranje radnih mjesta/ razvoj poduzetništva/marginalizirane skupine...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ako DA – 5 boda • djelomično – 3 boda • ako NE – 0 bodova 	5	
Uključenost lokalne zajednice i partnerstvo u projektima	<p>U realizaciju projektноg prijedloga uključeni su predstavnici više sektora (javni, privatni, civilni)</p> <ul style="list-style-type: none"> • uključeni predstavnici sva 3 sektora – 5 boda • uključeni predstavnici 2 sektora – 3 boda <p>U provedbi projekta sudjeluju partneri i suradnici:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na međunarodnoj razini – 10 bodova • na nacionalnoj razini/županije, gradovi – 5 boda • na lokalnoj razini / regionalno – 3 boda • ako NE – 0 bodova 	15	
Održivost	<p>Projekt je održiv i nakon iskorištenja javnih sredstava</p> <ul style="list-style-type: none"> • ako DA – 5 bodova • ako NE – 0 bodova 	5	
Primjena u drugim područjima	<p>Projekt je primjenjiv i u drugim područjima, i omogućuje umrežavanje aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ako DA – 5 boda • Ako NE – 0 bodova 	5	
Razvoj gospodarstva	<p>Projektни prijedlog predviđa održivo korištenje postojećih resursa (poštivanje načela održivog razvoja)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ako DA – 5 bodova • Ako NE - 0 bodova <p>Projekt doprinosi povećanju vrijednosti lokalnih proizvoda i/ili usluga, uvodi nove proizvode i usluge</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ako DA – 5 bodova • Ako NE – 0 bodova 	10	
Upravljanje projektima	<p>Ocjena sposobnosti i reference nositelja projektноg prijedloga / prijavitelja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • više od 3 projekta iznad 10.000 € – 5 bodova • više od 2 projekta iznad 5.000 € – 3 boda • do sada 1 projekt iznad 5.000 Eur – 2 boda • Nema provedenih projekata iznad 5.000 € – 0 boda 	5	
Jednake mogućnosti	<p>Ciljane skupine u projektu (nezaposleni, žene, mladi, osobe s posebnim potrebama, osobe treće životne dobi i dr. marginalne/osjetljive i socijalno-ekonomski ugrožene skupine, poljoprivrednici, mikro poduzetnici i dr.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • uključuje 3 i više prioriternih skupina – 5 bodova • uključuje 2 prioriternih skupine – 3 boda • ne uključuje prioriternih skupine – 0 bodova 	5	
Utjecaj na okoliš	<ul style="list-style-type: none"> • Izrazito pozitivan utjecaj – 5 bodova • Pozitivan utjecaj – 3 boda • Neutralan – 1 bod 	5	

	<ul style="list-style-type: none"> Negativan utjecaj na okoliš, onečišćenje ili ugrožavanje okoliša – odmah se odbacuje 		
Specifični kriteriji			
Projektna ideja realizira prioritetne mjere iz SRP Velika Pisanica	<ul style="list-style-type: none"> ako DA - 5 ako NE - 0 	5	
Projektna ideja doprinosi razvoju identitetaopćine	<ul style="list-style-type: none"> ako DA - 5 ako NE - 0 	5	
Projektna ideja doprinosi povećanju kvalitete života na području općine	<ul style="list-style-type: none"> ako DA - 5 ako NE - 0 	5	
Ukupan broj bodova:		100	

7. POVEZANOST I USKLAĐENOST CILJEVA PRIORITETA I MJERA STRATEŠKOG RAZVITKA OPĆINE VELIKA PISANICA SA NACIONALNIM I EUROPSKIM SMJERNICAMA RAZVOJA

7.1. Usklađenost i povezanost sa ciljevima ŽRS-a, nacionalnim razvojnim ciljevima i ciljevima EU

Strateški razvojni program Općine Velika Pisanica, kao provedbeni dokument razvoja općine, mora biti usklađen sa ključnim regionalnim, odnosno nacionalnim razvojnim strateškim dokumentima, kao i strateškim ciljevima obzirom da teži realizaciji strateških ciljeva na višim hijerarhijskim razinama.

Slika 21: Usklađenost sa nacionalnim i europskim smjernicama („bottom up“ pristup)

Pri izradi Strategije razvoja Općine Velika Pisanica za razdoblje 2015. – 2020. godine prepoznat je i uvažen širi strateški kontekst. Drugim riječima, vodilo se računa o povezanosti i usklađenosti s konkretnim strateškim i programskim dokumentima hijerarhijski viših razina: počevši od osnovne analize gdje su navedeni trendovi te razvojni momenti na županijskoj razini, preko SWOT analize gdje je određen dio identificiranih prilika i prijetnji u vanjskom okruženju Općine uzeo u obzir relevantne odrednice županijske razvojne strategije, do samog postavljanja strateških ciljeva i prioriteta gdje se nastojalo da ti ciljevi i prioriteti slijede opći smjer zadan ciljevima i prioritetima na međuopćinskoj (lokalna akcijska grupa), županijskoj i nacionalnoj razini u mjeri u kojoj je to moguće, uz uvažavanje specifičnih situacija i okolnosti u Općini Velika Pisanica.

Općina Velika Pisanica članica je Lokalne akcijske grupe Sjeverna Bilogora - nastale na temelju inicijative 9 jedinica lokalne samouprave s područja Bjelovarsko-bilogorske županije koje su prepoznale važnost i svrhu strateškog udruživanja u kontekstu lokalnog održivog razvoja. **Lokalna strategija Lokalne akcijska grupe Sjeverna Bilogora** za razdoblje 2012.-2014. koja je trenutno još uvijek aktualna (iako je trenutačno u izradi nova strategija razvoja LAG-a do 2020.g.) identificirala je sljedeće strateške ciljeve, unutar kojih je Općina Velika Pisanica pronašla svoje poveznice:

Tablica 22: Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica te strateški ciljevi LAG-e Sjeverna Bilogora

Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica	Strateški ciljevi Lokalne razvojne strategije LAG Sjeverna Bilogora (2012. - 2014.)
SC 1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva jačanjem malog i srednjeg poduzetništva	SC 1. Ravnomjieran gospodarski razvoj i povećanje konkurentnosti gospodarstva SC 2. Unaprjeđenje kvalitete života kroz zaštitu okoliša i razvoj komunalne i energetske infrastrukture
SC 2. Unaprjeđenje razvoja poljoprivrede i kontinentalnog turizma	SC 1. Ravnomjieran gospodarski razvoj i povećanje konkurentnosti gospodarstva
SC 3. Poboljšanje kvalitete života, jačanjem ljudskih potencijala i unaprjeđenjem društvene infrastrukture	SC 2. Unaprjeđenje kvalitete života kroz zaštitu okoliša i razvoj komunalne i energetske infrastrukture SC 3. Razvoj ljudskih resursa unaprjeđenjem stupnja obrazovanja i jačanjem aktivnosti civilnog društva

Usklađivanje i povezanost smjernica razvoja općine Velika Pisanica nadalje je nužno provesti kroz **Županijsku razvojnu strategiju** koja je isto tako aktualna do 2014. g. sa produženim rokom važenja do 2015. g., ali vodeći pri tome računa da je u tijeku izrada nove i da je općina Velika Pisanica već sada pratila smjernice i metodologiju izrade koju je propisalo resorno Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU, tako da će svoje ciljeve prioritete i mjere preslikati i u županijski strateški dokument razvoja do 2020. g.

Prema aktualnoj Strategiji Bjelovarsko-bilogorske županije, ciljevi su usklađeni ovako:

Tablica 23: Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica te strateški ciljevi BBŽ-e

Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica (2015-2020.)	Strateški ciljevi Županijske razvojne strategije Bjelovarsko-bilogorske Županije (2007-2013.)
SC 1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva jačanjem malog i srednjeg poduzetništva	SC 1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva Županije SC 3. Razvoj komunalne infrastrukture
SC 2. Unapređenje razvoja poljoprivrede i kontinentalnog turizma	SC 1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva Županije
SC 3. Poboljšanje kvalitete života, jačanjem ljudskih potencijala i unapređenjem društvene infrastrukture	SC 2. Unapređenje društvene infrastrukture i povećanje kvalitete života

Nacionalni strateški okvir obuhvaća razdoblje od pristupanja Republike Hrvatske kao punopravnog člana Europske unije i daje okvir za korištenje instrumenata Kohezijske politike EU nakon pristupanja. Dakle, od nacionalnih strateških i programskih dokumenata u obzir su primarno uzeti sljedeći:

- Nacionalni strateški referentni okvir 2013. - daje okvir za korištenje instrumenata Kohezijske politike Europske unije nakon pristupanja
- Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014. – 2020. - utvrđuje perspektive rasta i razvoja te jačanja konkurentnosti kao i relevantne strateške ciljeve za razdoblje 2014. - 2020.
- Strategija razvoja poduzetništva 2013. – 2020. – definira 5 (pet) strateških ciljeva za razvoj poduzetništva u Republici Hrvatskoj
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine – postavlja novu razvojnu viziju hrvatskog turizma i strateških ciljeva te zadataka koji se žele ostvariti do 2020. godine
- Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. godine – određuje strateške ciljeve za 4 (četiri) ključna područja u sferi razvoja civilnoga društva koje Republika Hrvatska želi postići u petogodišnjoj razdoblju
- Nacionalna strategija razvoja društvenog poduzetništva 2015. - 2020. g. – kojom društveno poduzetništvo pristupa postojećim društvenim problemima na nov način provedbom ekonomskih aktivnosti uz inovativno kombiniranje postojećih resursa i stvaranje ne samo ekonomske nego i društvene vrijednosti.

Jedan od strateških ciljeva u ovoj strategiji Općine je jačanje kontinentalnog turizma. Kako smo naglasili prethodno Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine – postavlja novu razvojnu viziju hrvatskog turizma i strateških ciljeva te zadataka koji se žele ostvariti do 2020. godine. Povezanost i usklađenost općinske strategije i strategije turizma iskazujemo niže u tablici:

Tablica 24: Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica i strategija razvoja turizma RH

Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica (2015-2020)	Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske (do 2020.)
SC 1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva jačanjem malog i srednjeg poduzetništva	SC 2. Novo zapošljavanje SC 3. Povećanje turističke potrošnje
SC 2. Unapređenje razvoja poljoprivrede i kontinentalnog turizma	SC 1. Poboljšavanje strukture i kvalitete smještaja SC 2. Novo zapošljavanje SC 3. Povećanje turističke potrošnje
SC 3. Poboljšanje kvalitete života, jačanjem ljudskih potencijala i unapređenjem društvene infrastrukture	SC 1. Poboljšavanje strukture i kvalitete smještaja SC 2. Novo zapošljavanje SC 3. Povećanje turističke potrošnje

Strategija razvoja poduzetništva 2013. – 2020. – definira pet strateških ciljeva za razvoj poduzetništva u Republici Hrvatskoj s ciljem jačanja poduzetničkog potencijala i unapređenja kulture poduzetništva.

Usklađenost sa tim ciljevima iskazana je:

Tablica 25: Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica i strategija razvoja poduzetništva RH

Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica (2015-2020)	Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske (do 2013-2020.)
SC 1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva jačanjem malog i srednjeg poduzetništva	SC 1. Poboljšanje ekonom. uspješnosti SC 2. Promocija poduzetništva SC 3. Poboljšanje poduzetničkih vještina
SC 2. Unapređenje razvoja poljoprivrede i kontinentalnog turizma	SC 2. Promocija poduzetništva SC 3. Poboljšanje poduzetničkih vještina

Usklađenost sa razvojnim ciljevima EU

Strateški razvojni program Općine Velika Pisanica predstavlja jedan od osnovnih temelja za učinkovito korištenje fondova i programa Europske unije za financijsko razdoblje 2014.-2020., posebice:

- Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj
- Programa Unije kao što su Erasmus+ ili Europa za građane.

Stoga je kod definiranja strateških ciljeva i prioriteta općine za razdoblje 2015. – 2020. uzet u obzir i ključni strateški dokument Europske unije - Europa 2020. (desetogodišnja strategija rasta Europske unije).

Strategijom Europa 2020. nastoji se potaknuti rast koji je:

- pametan – učinkovitijim ulaganjem u obrazovanje, istraživanje i inovacije,
- održiv – zahvaljujući odlučnom zaokretu niskougličnom gospodarstvu i
- uključiv – stavljanjem velikog naglaska na stvaranje radnih mjesta i smanjenje siromaštva.

Strategija ima definirane ciljeve koji se provode u pet ključnih područja:

- Zapošljavanje - zaposleno je 75% stanovništva u dobi od 20 do 64 godine
- Istraživanje i razvoj - 3% BDP-a EU-a ulaže se u istraživanje i razvoj
- Klimatske promjene i energetska održivost - emisije stakleničkih plinova smanjene su za 20% (ili čak 30%, uz odgovarajuće uvjete) u odnosu na 1990; 20% energije crpi se iz obnovljivih izvora; energetska učinkovitost povećana je za 20%
- Obrazovanje - stopa ranog napuštanja školovanja manja je od 10%; barem 40% osoba u dobi od 30 do 34 godine završilo je visokoškolsko obrazovanje
- Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti - barem 20 milijuna ljudi manje živi u siromaštvu ili u opasnosti od siromaštva i socijalne isključenosti.

Jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija EU je Zajednička poljoprivredna politika (ZPP). Ruralni razvoj kao drugi stup ZPP financira se sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), te je u tom smislu Republika Hrvatska radi mogućnosti korištenja sredstava iz navedenog fonda izradila Program ruralnog razvoja RH za programsko razdoblje 2014. - 2020. g. Kako je Općina Velika Pisanica pretežito poljoprivredno gospodarski orijentirana sa puno manjih obiteljskih gospodarstava jedan od važnijih fondova koji nudi potporu upravo poljoprivrednom sektoru je EPFRR, za koji usklađenost sa općinskom strategijom dajemo u nastavku:

Tablica 26: Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica i program ruralnog razvoja RH

Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica	Program ruralnog razvoja RH (2014-2020.)
SC 1. Povećanje konkurentnosti gospodarstva jačanjem malog i srednjeg poduzetništva	SC 1. Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima SC 6. Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima
SC 2. Unapređenje razvoja poljoprivrede i kontinentalnog turizma	SC 2. Poboljšanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija SC 3. Promicanje organizacije lanca

	opskrbe hranom, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda
	SC 4. Obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih sa poljoprivredom i šumarstvom
SC 3. Poboljšanje kvalitete života, jačanjem ljudskih potencijala i unapređenjem društvene infrastrukture	SC 6. Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima

8. IZVORI FINANCIRANJA PROJEKATA

8.1. Nacionalni izvori financiranja

Sredstva za financiranje projekata iz nacionalnih fondova moguća su kroz sva resorna ministarstva temeljem usvojenih operativnih programa i najavljenih javnih poziva na godišnjoj razini. Ovisno o sektoru za koji se prijavljuje projektni prijedlog te o usklađenosti sa svim prethodno navedenim smjernicama razvoja od najnižih do najviših razina usklađenosti, potrebno je na godišnjoj razini pratiti indikativni terminski plan objave pojedinih natječaja i javnih poziva koja su resorna ministarstva i fondovi dužni objaviti u prvom kvartalu svake godine.

8.2. EU fondovi

Financiranje projekata proizašlih iz zadanih mjera radi dostizanja definiranih ciljeva, trebaju biti usmjereni pojedinim sektorima u kojima je prihvatljivo njihovo financiranje. Tako navodimo moguće izvore financiranja iz EU fondova:

- Instrumenti za provedbu zajedničkih europskih politika: ESI fondovi (Europski Strukturni i Investicijski Fondovi), financijski je alat za provedbu kohezijske politike (novi naziv za Strukturne i Kohezijske fondove).
- Strukturni fondovi za provedbu kohezijske politike (politke ujednačenog prostornog razvoja) – koordinatori/nositelji su Regionalne razvojne agencije, za:
  1. Europski socijalni fond (ESF)
  2. Europski fond za regionalni razvoj (ERDF/EFRR)
  3. Kohezijski fond (CF/KF)
- Investicijski fond za provedbu zajedničke poljoprivredne politike čini:
  1. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD/EPFRR) – za koji su koordinatori i nositelji – LAG-ovi.

Tematski razvojni ciljevi prema strukturi i prihvatljivosti financiranja iz fondova:

EU 2020	Tematski ciljevi RH usklađeno sa Strategijom Europa 2020	ERDF EFRR	ESF	CF KF	EAFRD EPFRR
PAMETAN RAST	1. Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija	x			x
	2. Poboļjšani pristup, korištenje te kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija	x			x
	3. Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora te sektora ribarstva i akvakulture	x			x
ODRŽIV RAST	4. Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO2 u svim sektorima	x			x
	5. Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencija i upravljanje rizicima	x			x
	6. Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	x		x	x
	7. Promicanje održivog prometa te uklanjanje uskih grla na ključnoj infrastrukturi prometne mreže	x		x	
UKLJUČIV RAST	8. Promicanje zapošljavanja i podrška mobilosti radne snage	x	x		x
	9. Promicanje socijalnog uključivanja te borba protiv siromaštva	x	x		
	10. Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	x	x		
	11. Jačanje institucionalnih kapaciteta te učinkovita javna uprava		x		

EFRR - Europski fond za regionalni razvoj;

KF – Kohezijski fond;

ESF – Europski socijalni fond;

EPFRR – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

8.3. Ostali izvori financiranja projekata općine

Ostali izvori financiranja su: općinski proračun, kreditno zaduživanje ili javno privatno partnerstvo prilikom zajedničkog interesa svih sudionika u projektu / ugovoru. Jedan od najosnovnijih izvora financiranja je proračun Općine Velika Pisanica koji se formira od prihoda i rashoda. Sustav financiranja jedinica lokalne samouprave složen je i obuhvaća različite izvore prihoda uključujući poreze, kapitalne prihode i subvencije i dotacije. Vlastiti prihodi uključuju: imovinu, poreze na potrošnju, poreze na tvrtku ili korištenje javnih površina, upravne pristojbe te ostale prihode i naknade određene posebnim zakonima.

Za navedene prihode, općine se sukladno zakonu (N.N. br. 87/08) mogu kreditno zaduživati, uzimati zajmove. Općina se može zadužiti na domaćem tržištu, a županija može dati jamstvo (garanciju) za investiciju ako ispunjava uvjete iz Zakona o proračunu i to tako da zaduživanje ne može biti veće od 20% prihoda ostvarenih u godini koja prethodi godni u kojoj se zadužuje.

Uz navedeno, treći oblik financiranja je model javno privatnog partnerstva koji podrazumjeva ugovaranje provedbe i suradnju između tijela javne vlasti sa privatnim sektorom. Svrha ovakve suradnje je u tome da se sredstva i znanje privatnog sektora stave na raspolaganje javnom sektoru i da se zajednički provodi projekt izgradnje infrastrukture od strane privatnog sektora koja će se kasnije staviti u funkciju kroz usluge putem javnog sektora. Javni sektor određuje ciljeve projekta vodeći pri tome računa o interesu šire zajednice, dok privatni partner zatvara financijsku konstrukciju, projektira i provodi izgradnju, s tim da je njegov interes naplata usluga u fazi realizacije i održivosti projekta kroz neki od ugovorenih modela koncesije na izgrađeni objekt.

9. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Praćenje provedbe Strategije obuhvaća stalan monitoring, mjerenje učinaka provedbe, kriterije ocjenjivanja te indikatore za ucjenu uspješnosti i učinkovitosti mjera, odnosno aktivnosti / projekata kojima se provode.

Za provedbu praćenja strategije i njezino ocjenjivanje Općina treba:

- uspostaviti aktivnu bazu podataka o stanju u prostoru i bazu projektnih ideja za realizaciju mjera Strategije, koja u sebi sadrži bazu podataka o stanju projekata,
- Općina mora uspostaviti kriterije odabira i indikatore praćenja odabranih projekata za provedbu Strategije, te pripreme Akcijskog plana na godišnjoj razini
- pripremu i analizu raznih vrsta izvješća (kvalitativnih i kvantitativnih, odnosno, narativnih i financijskih), te
- provesti sustav edukacije za pripremu, provedbu i praćenje sa vlastitim kapacitetima.

Ključnu ulogu u operativnoj provedbi Strategije razvoja Općine imaju Načelnik Općine i Jedinostveni upravni odjel Općine koji u okviru svojega redovnog djelokruga koordiniraju provedbu, tj. zaduženi su za sljedeće zadatke:

- svakodnevnu koordinaciju provedbe Strateškog plana
- pripremu i pokretanje procesa izrađivanja godišnjih akcijskih planova na temelju prioriteta i okvirno postavljenih skupova mjera
- izradu kvartalnih planova provedbe Strategije na temelju godišnjeg akcijskog plana, uključujući razvoj financijskog plana za provedbu pojedinih mjera, razvoj plana organizacijskih i ljudskih resursa te svakodnevno operativno praćenje provedbe s ciljem poduzimanja pravodobnih korekcija provođenja mjera
- izradu kraćih kvartalnih izvješća o provedbi Strategije razvoja za članove Općinskog vijeća
- odabir projektnih ideja koje će biti uključene u bazu konkretnih prijedloga projekata koji bi se prijavili na natječaj u okviru različitih fondova i programa
- provoditi u kontinuitetu sustav edukacije za pripremu, provedbu i praćenje projekata svih sektora koji djeluju na području općine (javni, privatni i civilni);

Na strateškoj razini, Općinsko vijeće uključeno je u cikluse godišnjeg praćenja napretka u vrijeme utvrđivanja općinskog proračuna za sljedeću godinu kada članovi Općinskog vijeća provode sljedeće zadatke:

- vrednuju provedbu akcijskog plana za prethodnu godinu (vrednovanje provedbe pojedinih mjera koje su bile obuhvaćene akcijskim planovima) i utvrđuju razine učinkovitosti i uspješnosti projekata Općine za koje su različiti donatori odobrili financijska sredstva
- na temelju vrednovanja akcijskog plana za prethodnu godinu pristupaju donošenju akcijskog plana za sljedeću godinu s konkretnim pokazateljima (konkretni brojevi i postoci)

Općinsko vijeće će također biti tijelo primarno odgovorno i za detaljno vrednovanje cjelokupne Strategije razvoja koje će se provesti nakon trogodišnjeg razdoblja provedbe Strategije razvoja (2017. godine) kada će se, po potrebi, kompletno revidirati strateški ciljevi i prioriteti.

10. PRILOZI

Prijavni obrazac za bazu projekata

Obrazac za prikupljanje projektnih prijedloga za unos u bazu projekata

A) PODACI O POTENCIJALNOM PRIJAVITELJU PROJEKTA

Naziv <i>Upišite naziv istovjetan onom upisanom u Vašoj registraciji/osnivačkom aktu.</i>	
Organizacijski oblik <i>(fizička osoba, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, obrt, d.o.o., d.d., udruga, zadruga, JLS)</i>	
Broj telefona	
Kontakt e-mail	
Ime i prezime kontakt osobe	

B) PODACI O POTENCIJALNOM PROJEKTU

Naziv projekta	
Sektor gospodarske djelatnosti na koju se projekt odnosi <i>(poljoprivreda, turizam, gospodarstvo (ostale uslužne i proizvodne djelatnosti), obrazovanje, infrastruktura, okoliš, kultura, sport, razvoj civilnog društva i sl.)</i>	
Lokacija provedbe projekta	
Opis projekta <i>(kratki sažetak projektnog prijedloga)</i>	

Popis aktivnosti/ulaganja obuhvaćenih projektom	
Ciljevi projekta <i>(zapošljavanje novih djelatnika, unaprjeđenje okolišnih standarda, povećanje energetske učinkovitosti, stvaranje inovativnog proizvoda, prekvalifikacija i sl.)</i>	
Očekivani rezultati projekta	
Stupanj pripremljenosti projekta <i>(u fazi ideje-idejnog rješenja, izrada projektne dokumentacije u tijeku, projektna dokumentacija pripremljena za prijavu projekta i provedbu, projekt u tijeku)</i>	
Očekivano vrijeme <u>početka</u> projekta <i>(mjesec i godina)</i>	
Očekivano vrijeme <u>završetka</u> projekta <i>(mjesec i godina)</i>	
Ukupna procijenjena vrijednost projekta u EUR ili kn <i>Uz iznos vrijednosti projektobavezno naznačiti valutu.</i>	
Izvori financiranja <i>(bankovni krediti, vlastita sredstva, proračun...)</i>	

Datum popunjavanja obrasca:

ODLUKA O PRIHVAĆANJU STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA OPĆINE VELIKA PISANICA 2015. – 2020. g.

REPUBLIKA HRVATSKA
BJELOVARSKO – BILOGORSKA ŽUPANIJA
OPĆINA VELIKA PISANICA
OPĆINSKO VIJEĆE

Na temelju članka 31. Statuta Općine Velika Pisanica („Službeni glasnik“ Općine Velika Pisanica br. 05/13 i 07/13.) Općinsko vijeće Općine Velika Pisanica na 15. sjednici održanoj 15. prosinca 2015. godine donosi,

ODLUKU o prihvaćanju STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA OPĆINE VELIKA PISANICA ZA RAZDOBLJE 2015. – 2020.

Članak 1.

Prihvaća se „Strateški razvojni program općine Velika Pisanica za razdoblje 2015-2020. godine“ (u daljnjem tekstu: Strategija).

Članak 2.

Strategija se sastoji od: analize postojećeg stanja, SWOT analize, misije, vizije i strateških ciljeva i prioriteta razvoja općine Velika Pisanica te planova provedbe i mogućih izvora financiranja projektnih prijedloga, usklađenih sa nacionalnim i europskim smjericama razvoja.

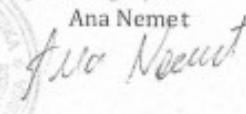

Tekst Strategije nalazi se u prilogu ove Odluke i čini njezin sastavni dio.

Tekst Strategije zbog opsega neće se objavljivati u Službenom glasniku Općine Velika Pisanica već će isti biti objavljen na službenoj stranici www.velika-pisanica.hr

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenom glasniku“ Općine Velika Pisanica.

KLASA: 001-02/15-01/4
URBROJ: 2103/05-01-15-1
Velika Pisanica, 15. prosinca 2015.

Predsjednica Općinskog vijeća
Ana Nemet

ODLUKA O IMENOVANJU ČLANOVA RADNE SKUPINE ZA IZRADU STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE VELIKA PISANICA

REPUBLICA HRVATSKA
BJELOVARSKO – BILOGORSKA ŽUPANIJA
OPĆINA VELIKA PISANICA
OPĆINSKI NAČELNIK

KLASA: 001-02/15-01/3
URBROJ: 2103/05-03-15-1
Velika Pisanica, 20. svibnja 2015.

Na temelju članka 53. Statuta Općine Velike Pisanice (Službeni glasnik Općine Velika Pisanica br. 05/2013 i 07/2013), Općinski načelnik Općine Velika Pisanica dana 20. svibnja 2015., donosi

ODLUKU O IMENOVANJU ČLANOVA RADNE SKUPINE ZA IZRADU STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE VELIKA PISANICA

R.br.	Prezime i ime	Institucija/tvrtka/OPG
1. JAVNI SEKTOR (općina, škola, mjesni odbor, općinsko vijeće i dr.)		
1.	IVANA GREGORIĆ	OSNOVNA ŠKOLA
2.	ZLATA BERKEŠ	OPĆINA VELIKA PISANICA
3.	ZDRAVKA HADŽIJA	OPĆINSKO VIJEĆE
4.	ZORICA VASIĆ	OPĆINA VELIKA PISANICA
5.	FREDI PALI	OPĆINA VELIKA PISANICA
6.	DEJAN NOVAK	OPĆINSKO VIJEĆE
7.	BRANKO ORMANOVIĆ	OPĆINSKO VIJEĆE
2. PODUZETNICI, OBRTNICI, OPG-ovi, Eko-proizvođači ...		
1.	RADOVAN ČETKOVIĆ	„AUTO IV“
2.	IVICA BUROVČAN	EKO PROIZVOĐAČ
3.	SNJEŽANA SANTO	OPG
4.	VLADIMIR VLAJINIĆ	OPG
5.	DEJAN MENDAŠ/ANTO MARUŠIĆ	PZ VELIKA PISANICA
3. CIVILNI SEKTOR (udruge, društva, klubovi ...)		
1.	TIJANA HADŽIJA	UDRUGA ŽENA
2.	ŽELJKO FILIPOVIĆ	VZO VELIKA PISANICA
3.	ELEMIR BEREŠ	VZO VELIKA PISANICA

4.	SILVIO RADOVIĆ	NK BILO
4. SAVJET MLADIH		
1.	HRVOJE BOKAN	
2.	ANA NEMET	

GLAVNI (uži) TIM		
1.	FREDI PALI	Načelnik Općine
2.	ZORICA VASIĆ	Suradnik načelnika (zamjenik)
3.	ZLATA BERKEŠ	Pročelnica
4.		Suradnik – po potrebi
5.	ADELA ZOBUNDŽIJA	Konzultant

Općinski načelnik:
Fredri Pali

POPIS KRATICA

APPRRR – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

BBŽ – Bjelovarsko-bilogorska županija

BDP – Bruto društveni proizvod

BPP – Baza projektnih prijedloga

CZS – Centar za socijalnu skrb

DVD – Dobrovoljno vatrogasno društvo

DZS – Državni zavod za statistiku

EE – Energetska efikasnost

EFPR – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

EFRR – Europski fond za regionalni razvoj

EK – Europska komisija

EPFRR – Eurospki poljoprivredni fond za ruralni razvoj

ESF – Europski socijalni fond

ESIF – Europski strukturni i investicijski fondovi

EU – Europska unija

FINA – Financijska agencija

FZOEU – Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

HBOR – Hrvatska banka za obnovu i razvoj

HGK – Hrvatska gospodarska komora

HOK – Hrvatska obrtnička komora

HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje/ PU – Područni ured

HZZO – Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

IKT – Informacijsko – komunikacijske tehnologije

JLSU – Jedinice lokalne i područne samouprave

JLS – Jedinica lokalne samouprave

KF – Kohezijski fond

KUD – Kulturno – umjetničko društvo

LAG – Lokalna akcijska grupa

LPZ – Lokalno partnerstvo za zapošljavanje

MB – Matični broj

MINPO – Ministarstvo poduzetništva i obrta

MINT – Ministarstvo turizma

MIZ – Ministarstvo zdravlja

MO – Mjesni odbor
MPS – Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva
MRRFEU – Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
MSP – Mala i srednja poduzeća (uključujući i mikro poduzeća)
MSPM – Ministarstvo socijalne politike i mladih
MZOEU – Ministarstvo zaštite okoliša i energetske učinkovitosti
MZOŠ – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
N.K. – Nogometni klub
OCD – Organizacije civilnog društva
OIE – Obnovljivi izvori energije
OPG – Obiteljsko – poljoprivredno gospodarstvo
PRR – Program ruralnog razvoja
RH – Republika Hrvatska
ROP – Razvojni operativni program
SC – Strateški cilj
TZ – Turistička zajednica
ŽK – Županijska komora
ŽRS – Županijska razvojna strategija

POPIS TABLICA I SLIKA

Popis tablica:

1. Popis stanovništva po naseljima Velike Pisanice
2. Proračun općine Velika Pisanica – 2013.– 2015. (u kunama)
3. Razlika u ukupnom broju stanovnika po naseljima između dva popisa stanovništva
4. Udio žena u ukupnoj populaciji (popis stanovništva 2001. vs. 2011.)
5. Privatna kućanstva prema broju članova i osnovi korištenja stambene jedinice
6. Stanovništvo prema aktivnosti
7. Udio radno aktivnog, zaposlenog stanovništva i usporedba sa općinama u okruženju
8. Stanovništvo prema dobi
9. Stanovništvo iznad 15 godina prema pohađanju i vrsti škole
10. Cestovna infrastruktura na području općine Velika Pisanica
11. Ustanove za odgoj i obrazovanje
12. Zdravstvene ustanove
13. Rezultati poslovanja poduzetnika na području općine VP 2013., 2014. g.
14. Komparativna tablica općina u okruženju sa središtem županije – gradom Bjelovarom i BBŽ-om
15. Stanje nezaposlenosti prema općini i razini obrazovanja (listopad 2015.)
16. Poljoprivredna kućanstva prema ukupno raspoloživom zemljištu, površina ukupno raspoloživog zemljišta, korištenog poljoprivrednog zemljišta, ostalog zemljišta i broj parcela korištenog poljoprivrednog zemljišta
17. Broj poljoprivrednih kućanstava s korištenim poljoprivrednim zemljištem prema kategorijama, s neobrađenim šumskim zemljištem
18. Površina korištenih oranica i vrtova
19. Broj poljoprivrednih kućanstava prema vrstama voćnih stabala
20. Strateški ciljevi i prioriteti
21. Kriteriji za odabir projektnih prijedloga
22. Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica i strateški ciljevi LAG-e Sjeverna Bilogora
23. Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica i strateški ciljevi BBŽ-e
24. Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica i strategija razvoja turizma RH
25. Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica i strategija razvoja poduzetništva RH
26. Razvojni ciljevi općine Velika Pisanica i program ruralnog razvoja RH

Popis slika:

1. Osnovni metodološki koraci korišteni pri izradi strategije razvoja općine
2. Planski dokumenti politike regionalnog razvoja
3. Shema predstavnika sektora imenovane Radne skupine za izradu SRP-a
4. Logički dijagram od analize do izrade strategije
5. Položaj općine Velika Pisanica u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji
6. Općina Velika Pisanica
7. Popis stanovništva 2001. g.
8. Popis stanovništva 2011. g.
9. Postotak zaposlenog i nezaposlenog stanovništva Velike Pisanice
10. Stanovništvo prema dobi
11. Stanovništvo prema bračnom statusu
12. Stanovništvo iznad 15. g. prema obrazovnoj strukturi
13. Radno sposobno stanovništvo prema informatičkoj pismenosti
14. Struktura stanovništva po nacionalnosti na području općine Velika Pisanica
15. Prikaz strukture prihoda po općinama za 2014. g. na razini BBŽ-e
16. Obrtništvo
17. Zgrada u kojoj se nalazi sjedište općine i Jedinственog upravnog odjela općine Velika Pisanica
18. Shematski prikaz značenja i važnosti izrade SWOT analize
19. Kvalitetna usluga u Općini
20. Pozitivne strane i prednosti općine
21. Usklađenost sa nacionalnim i europskim smjernicama (□“bottom up” pristup)

PRIJEDLOG PODRUČJA ULAGANJA IZ ES I/ KOHEZIJA U RAZDOBLJU 2014. – 2020.

izabrani tematski cilj	Specifični cilj	Opis aktivnosti	Fond
Tematski cilj 1: Jačanje gospodarstva primjenom znanja, kreativnosti i inovacija	1.1.1. Jačanje kapaciteta za znanstvenu izvrsnost	<ul style="list-style-type: none"> Podrška razvoju infrastrukture za istraživanje i razvoj i inovacije Podrška razvoju nacionalnog inovacijskog sustava 	EFRR
	1.1.2. Razvoj koherentnog i efikasnog Nacionalnog inovacijskog sustava		
	1.2.1. Jačanje inovacijskog potencijala gospodarstva	<ul style="list-style-type: none"> Podrška klasterima konkurentnosti, umrežavanju i procesu klastelizacije Razvoj kolaborativnih projekata s ciljem komercijalizacije istraživanja 	
Tematski cilj 2: Jačanje pristupa, korištenje i kvalitete ICT tehnologija	2.1.1. Smanjenje razlika među regijama i razlika među ruralnim/urbanim područjima u širenju NGA i drugih digitalnih mreža	<ul style="list-style-type: none"> Podrška razvoju infrastrukture za uspostavu širokopojsnih mreža u područjima kojima ne postoji komercijalni interes Razvoj i nadogradnja sigurnosnih digitalnih mobilnih sustava 	EFRR
	2.3.1. Razvoj i dostupnost javnih e-usluga i aplikacija za konkurentnost i koheziju	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj javnih e-usluga u sektorima e-zdravstva, e-škola i e-socijalno uključivanje Unapređenje javnih servisa 	
Tematski cilj 3: Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva, poljoprivrednog i pomorskog sektora	3.1.1. Poboljšanje poslovne klime i jačanje poduzetničkog duha i vještina	<ul style="list-style-type: none"> Financijski instrumenti za gospodarske subjekte; osiguravanje pristupačnih i visokokvalitetnih usluga poslovnih potpornih institucija Podrška pokretanju novih poduzeća, potpora poduzetničkoj infrastrukturi Potpora MSP-ima u procesu komercijalizacije proizvoda 	EFRR
	3.1.2. Poboljšanje tehnološke spremnosti MSP-a i razvoj proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje razvoja lanaca ponude, lanaca vrijednosti, klastera i zadruga Promicanje stranih ulaganja u MSP-e u RH i promocija investicija i internacionalizacije hrvatskih MSP-a i podrška dostizanju konkurentnosti na stranim tržištima 	
	3.4.1. Jačanje suradnje i internacionalizacije MSP-a		
Tematski cilj 4: Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO2 u svim sektorima	4.3.1. Poboljšanje sustava upravljanja energijom u zgrađarstvu kroz promicanje energetske učinkovitosti i povećanje udjela OIE u neposrednoj potrošnji energije	<ul style="list-style-type: none"> Mjere „dubinske“ obnove zgrada u pogledu grijanja / hlađenja Administrativna i organizacijska poboljšanja i promicanje proizvodnje opreme i industrija vezanih uz OIE i EE 	EFRR
	4.4.1. Poboljšanje efikasnosti, pouzdanosti i održivosti elektro prijenosnog i distribucijskog sustava	<ul style="list-style-type: none"> Mjere za povećanje efikasnosti mreže (zamjena transformatora, razvoj 110kV mreže, ujednačavanje razine napona, stabilizacija sustava) Infrastruktura i oprema potrebna za integraciju priključenja na mrežu novih izvora energije 	
Tematski cilj 5: Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencija i upravljanje rizicima	5.1.1. Poboljšanje sustava planiranja i provedbe mjera za prilagodbu klimatskim promjenama	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje kapaciteta za procjenu utjecaja klimatskih promjena i provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama 	EFRR i KF
	5.2.1. Poboljšanje sustav prevencije i upravljanja prirodnim katastrofama	<ul style="list-style-type: none"> Mjere za razvoj kapaciteta i organizacijska poboljšanja sustava zaštite i upravljanja katastrofama te implementacija mjera Plana procjene rizika Ulaganja u infrastrukturu zaštite od poplava (retencijski bazeni, nasipi, više funkcionalni objekti koji se mogu koristiti i za navodnjavanje) 	
Tematski cilj 6: Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	6.1.1. Poboljšanje sektora gospodarenja otpadom s ciljem smanjenja količina odloženog otpada, povećanje odvojenog prikupljanja te ponovne upotrebe otpada	<ul style="list-style-type: none"> Poboljšanje sustava gospodarenja otpadom Izgradnja nove infrastrukture za gospodarenje otpadom Zatvaranje i sanacija postojećih i/ili divljih odlagališta te crnih točaka 	
	6.2.1. Poboljšanje sektora upravljanja vodama kroz uvođenje modernih sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda	<ul style="list-style-type: none"> Vodoopskrba, odvodnja Izgradnja i/ili obnova uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Povećanje efikasnosti sustava 	
	6.3.1. Poboljšanje sustava zaštite baštine te prilagodba i korištenje baštine za razvoj turizma i druge socio-ekonomske potrebe	<ul style="list-style-type: none"> Mjere za osiguravanje bolje zaštite i upravljanje baštinom i jačanje svijesti o važnosti očuvanja i korištenja baštine Ulaganja u izgradnju i obnovu (kulturne baštine) te poticanje kulturnih industrija Investicije u manju, primarno turističku infrastrukturu, u zaštićenim područjima 	
	6.4.1. Poboljšanje sustava zaštite i upravljanja prirodom s ciljem osiguravanja održivosti	<ul style="list-style-type: none"> Mjere za uspostavu i provedbu odgovarajućeg okvira upravljanja zaštićenim područjima i jačanje svijesti Zaštita i obnova bioraznolikosti - akcijski planove za pojedine vrste, konzervacijske mjere 	
Tematski cilj 7: Promocija održivog prometa i uklanjanje uskih grla na ključnoj mrežnoj infrastrukturi	7.1.1. Razvoj multimodalnih i interoperabilnih koridora i čvorišta na TEN-T mreži	<ul style="list-style-type: none"> Cestovna infrastruktura na TEN-T mreži, izgradnja multimodalnih poveznica Poboljšanje infrastrukture zračne luke Dubrovnik Unutarnji vodni putovi (luke i poboljšanje plovnosti) 	EFRR i KF
	7.2.1. Modernizacija regionalnih cestovnih veza s ciljem povećanja sigurnosti prometa	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacija postojećih cesta s ciljem povećanja sigurnosti uključujući i uvođenje sustava za upravljanje prometom 	
Tematski cilj 4: Potpora prelasku na nisko-ugljično gospodarstvo u svim sektorima	4.5.1. Razvoj pametnog, održivog i integriranog nisko-ugljičnog javnog prijevoza	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja nisko-ugljičnih sustava javnog prijevoza u gradovima i njihovoj okolici Uspostava i modernizacija nisko-ugljičnog javnog prijevoza za otoke u sklopu prigradskih i dnevno-migracijskih područja 	

Tematski cilj 7: Promocija održivog prometa i uklanjanje uskih grla na ključnoj mrežnoj infrastrukturi	7.4.1. Olakšati modalni prijelaz na željeznicu	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacija željezničke infrastrukture na TEN-T mreži i regionalnoj mreži 	
	7.5.1. Osiguranje sigurnosti opskrbe plinom i električnom energijom kroz uspostavu nove strateške dobavne infrastrukture i <u>diverzifikaciju</u> izvora	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj strateške plinovodne infrastrukture (IAP i dr. plinovodi) i električne mreže 	
Tematski cilj 8: Promicanje zapošljavanja te podrška mobilnosti radne snage	8.4.1. Smanjenje strukturne i dugotrajne nezaposlenosti	<ul style="list-style-type: none"> Obrazovne aktivnosti za radnike s niskom razinom obrazovanja, strukovno obrazovanje za nezaposlene osobe, razvoj programa javnih radova Provedba novih modula i programa za radnu aktivaciju i povećanje <u>zapošljivosti</u> dugotrajno nezaposlenih Širenje mjera Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja nezaposlenih hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja 	ESF
	8.4.2. Povećanje zapošljavanja kroz poduzetništvo i samozapošljavanje ranjivih skupina	<ul style="list-style-type: none"> Financijska potpora za samozapošljavanje te pokretanje <u>start-upova</u> Treninzi i savjetovanja za pokretanje i upravljanje poslovanjem 	
	8.4.3. Jednakost između muškaraca i žena te pomirba radnog i privatnog života	<ul style="list-style-type: none"> Mobilizacija ekonomskih i socijalnih partnera za rješavanje rodne segregacije na tržištu rada Razvoj ženskog poduzetništva, daljnji razvoj usluga koje pridonose boljem usklađivanju obiteljskog i poslovnog života 	
	8.4.4. Jačanje lokalnog tržišta rada te podrška lokalnim inicijativama za zapošljavanje	<ul style="list-style-type: none"> Usklađivanje mjera aktivne politike zapošljavanja na nacionalnoj razini sa potrebama lokalnog tržišta rada Jačanje partnerstva HZZ-a sa partnerima 	
	8.5.1. Aktivna integracija mladih osoba u tržište rada	<ul style="list-style-type: none"> Potpora prvom zapošljavanju mladih, pripravništvo, naukovanje i druge programi osposobljavanja na radnom mjestu Pružanje specijaliziranih tečajeva za nezaposlene mlade osobe koje su rano napustile sustav obrazovanja 	
	8.8.1. Povećanje produktivnosti radne snage te sposobnosti prilagodbe izmijenjenim tržišnim uvjetima	<ul style="list-style-type: none"> Provedba specifičnih programa za radnike u sektorima restrukturiranja, primicanje radne mobilnosti, podrška primjeni inovativnih načina organizacije posla Poboljšanje sigurnosti i zaštite zdravlja na radu 	
	8.11.1. Jačanje efikasnosti aktivnih mjera zapošljavanja te kvalitete i relevantnosti javnih pružatelja usluga u vezi s tržištem rada	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje kapaciteta HZZ-a za pružanje unaprijeđenih usluga Modernizacija infrastrukture institucija na tržištu rada Jačanje aktivnosti EURES-a 	
Tematski cilj 9: Promicanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva	9.1.1. Poboljšanje zdravstvene infrastrukture s ciljem smanjenja siromaštva i regionalnih nejednakosti te pružanje pristupa uslugama na lokalnoj razini	<ul style="list-style-type: none"> Ciljana infrastruktura kao podrška prelasku s institucionalnih na pružanje usluga u zajednici i primarne zdravstvene skrbi Uspostava regionalne mreže bolnica te povećanje kapaciteta dnevnih bolnica 	EFRR
	9.1.2. Poboljšanje infrastrukture u vezi sa socijalnim stanovanjem s ciljem smanjenja siromaštva i regionalnih nejednakosti	<ul style="list-style-type: none"> Podrška socijalnom stanovanju, provedbi programa stambenog zbrinjavanja žrtava domovinskog rata, infrastrukturnim projekti u romskim naseljima Ostale mjere stanovanja 	
	9.1.3. Poboljšanje socijalne infrastrukture s ciljem smanjenja siromaštva i regionalnih nejednakosti te pružanje pristupa uslugama na lokalnoj razini	<ul style="list-style-type: none"> Obnova i izgradnja socijalne/javne infrastrukture s ciljem smanjenja Ciljana infrastrukturna ulaganja s ciljem podrške prijelaza s institucionalnih usluga na usluge u zajednici 	
Tematski cilj 9: Promicanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva	9.4.1. Promicanje uključivanja raznih skupina u nepovoljnom položaju na tržište rada te njihovo socijalno uključivanje, kao i borba protiv svih oblika diskriminacije	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj sustava profesionalne rehabilitacije, promicanje društvenih inovacija Mjere socijalnog uključivanje skupina u nepovoljnom položaju Mjere za borbu protiv predrasuda i diskriminacije ranjivih skupina (npr. romske manjine) 	ESF
	9.7.1. Poboljšanje pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama osobito u nekim disciplinama i geografskim područjima (otoci i ostala udaljena područja)	<ul style="list-style-type: none"> <u>Deinstitucionalizacija</u> i transformacija domova socijalne skrbi Pristup socijalnim i zdravstvenim uslugama (preventivne i obrazovne aktivnosti, sigurnost pacijenata), jačanje OCD-a za pružanje socijalnih usluga u zajednici 	
	9.8.1. Promicanje razvoja sektora društvenog poduzetništva	<ul style="list-style-type: none"> Uspostava sustava poticaja kroz društvena poduzeća, jačanje kapaciteta i uspostava potpornih institucija za društvena poduzeća, pristup financijama, potpora OCD-ima u poduzetničkim aktivnostima, 	
Tematski cilj 10: Ulaganje u obrazovanje, vještine i <u>cjelovito</u> učenje	10.1.1. Modernizacija i nadogradnja infrastrukture za obrazovanje i osposobljavanje s ciljem osiguravanja kvalitete obrazovanja, dostupnosti te učinkovitijeg uključivanja	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganja u predškolske ustanove, vrtiće, osnovne i srednje škole, sportske dvorane, studentske <u>kampus</u>e, visoko-obrazovne i istraživačke institucije 	EFRR

	<p>10.2.1. Poboljšanje kvalitete i relevantnosti sustava obrazovanja na svim razinama te smanjenje regionalnih razlika pri pružanju obrazovnih usluga</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podizanje razine kvalitete predškolskih programa, unapređenje programa inicijalnog obrazovanja učitelja, prilagodba i nabava nastavnih pomagala za posebne potrebe učenika • informatizacija nastavnih i poslovnih procesa u ustanovama sustava • Stipendije za učenike iz slabije razvijenih područja 	ESF
	<p>10.3.1. Smanjenje stope onih koji rano napuštaju tercijarno obrazovanje, povećanje sudjelovanja ranjivih skupina te unapređenje ishoda obrazovanja u tercijarnom obrazovanju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj i modernizacija studijskih programa visokog obrazovanja u skladu s potrebama tržišta rada a kroz provedbu HKO-a • Uvođenje shema stipendija, razvoj doktorskih programa, 	
	<p>10.4.1. Promicanje i prilagodba sustava strukovnog obrazovanja potrebama na tržištu rada te poboljšanje uvjeta za sudjelovanje u cjeloživotnom učenju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Promicanje i prilagodba sustava strukovnog obrazovanja potrebama na tržištu rada • Razvoj i uvođenje strukturiranih kvalitetnih programa stažiranja/praktične nastave za učenike u strukovnim školama i studente ustanova visokog obrazovanja • Osiguravanje stipendija i shema mobilnosti za odrasle polaznike 	
Tematski cilj 11: Jačanje institucionalnih kapaciteta te učinkovita javna uprava	<p>11.1.1. Poboljšanje administrativnog sustava u javnoj upravi i pravosuđu, poboljšanje procesa donošenja odluka s naglaskom na učinkovitu provedbu javnih reformi i poboljšanja kvalitete i dostupnosti javnih usluga</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje procesa planiranja i kreiranja javnih politika kao i bolja implementacija reformi javnih politika • Poboljšanje učinkovitosti javne uprave 	ESF
	<p>11.1.2. Stvaranje učinkovitih i rezultatima usmjerenih ljudskih potencijala u javnoj upravi i pravosuđu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje sustava upravljanja ljudskim potencijalima u državnoj upravi 	
	<p>11.2.1. Izgradnja kapaciteta, dijaloga i partnerstva sa socijalnim partnerima, osobito organizacijama civilnog društva za potrebe bolje izrade javnih politika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dijalog, partnerstvo i izgradnja kapaciteta socijalnih partnera • Razvoj kompetencija u OCD-ima u općim i specifičnim područjima • Razvoj i provedba partnerstva s OCD-ima • Podrška izradi nacionalne, regionalne i lokalne strukture za suradnju između civilnog društva i javne uprave radi uspostavljanja javnih usluga usmjerenih prema građanima 	